

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Bakalářská práce

2009

Lukáš Bednařík

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Charitativní a sociální práce

Lukáš Bednařík

Výzkum motivace studentů denní formy oboru

Charitativní a sociální práce CARITAS VOŠs

Olomouc ke studiu

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Dita Palaščíková

2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a všechny použité prameny a literaturu jsem uvedl v závěrečném seznamu.

V Olomouci 5. srpna 2009

Lukáš Bednařík

Poděkování

Zde bych rád poděkoval zejména vedoucí práce Mgr. Ditě Palaščíkové za odborné rady a připomínky, které provázely vznik této práce, stejně tak děkuji Mgr. Vladce Závrské za neformální konzultace a také Ing. Janě Zezulkové a pánům Otovi Mališkovi a Janu Kubešovi za technickou a materiální podporu a všem, kteří se na rozhovorech podíleli.

Obsah

Úvod.....	7
A. Teoretická část.....	9
1. Typ výzkumu	9
2. Teoretický rámec a formulace výzkumného problému	11
2.1 Definice pojmů teoretického rámce	11
2.1.1 Sociální práce.....	12
2.1.2 Motivace	13
2.1.3 Hodnoty	15
2.1.4 Morálka a etika	16
2.1.5 Religiozita.....	18
2.1.6 Společenská prestiž.....	22
2.2 Formulace výzkumného problému	26
3. Formulace výzkumných otázek.....	27
B. Praktická část.....	29
1. Metoda získávání dat: polostrukturované interview; reflexe práce s výzkumnou technikou	29
1.2 Přípravná a úvodní část interview.....	30
1.3 Vzestup a upevnění kontaktu.....	31
1.4 Jádro interview.....	31
1.5 Závěr a ukončení.....	32
2. Metoda výběru souboru	33
3. Metoda zpracování a analýzy kvalitativních dat.....	35
3.1 Fixování dat	35
3.2 Transkripce	35
3.3 Redukce prvního řádu	36
3.4 Kódování dat.....	36
4. Výstupy výzkumu	37
4.1 Hodnoty – deskripce dat	38
4.2 Morálka – deskripce dat.....	40
4.3 Religiozita – deskripce dat.....	43
4.4 Společenská prestiž SP – deskripce dat	44

Závěr	48
Použitá literatura	49
Seznam příloh	51
Příloha 1	52
Příloha 2	64
Příloha 3	77
Příloha 4.....	90
Příloha 5	100
Příloha 6.....	106
Příloha 7.....	114

Úvod

Tato práce je z velké části prací empirickou. Navazuje volně, ale svým charakterem neoddělitelně a svou dynamikou také logicky na mou práci absolventskou, kterou jsem psal v rámci studia na CARITAS-VOŠ sociální Olomouc. Práce nesla název „*Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*“. Jedná se o věc více teoretickou nežli praktickou, ve které jsem se snažil vymezit zvláště teoretický rámec pro realizaci kvalitativního výzkumu na dané téma jako věci následně ryze praktické, jejímž výsledkem je tato práce bakalářská. Proto nejdůležitější částí, na kterou zde vzhledem ke zmíněné práci absolventské odkazuji, je *Popis teoretického rámce výzkumu*. Teoretický rámec výzkumu byl totiž základním vodítkem na celé cestě a to zejména prakticky při tvorbě otázek k polostrukturovanému rozhovoru, jakož i jeho několikeré realizaci a následné interpretaci (deskripci). Určité aspekty tvorby tohoto teoretického předpolí jsou tak nezbytně aplikovány a opětovně reflektovány v této práci bakalářské, neboť jsou pro realizaci výzkumu naprosto zásadní. Je tedy pro dokonalé pochopení následujícího textu velmi vhodné alespoň přehlédnout uvedenou AP jakožto projekt výzkumu, který je pro výzkum samotný stěžejní a jako takový je i záležitostí konceptuální.¹

První část této bakalářské práce má spíše teoretickou podobu. Tvoří ji vstupní popis typu výzkumu, který byl pro daný záměr zvolen, jsou zde uvedeny důvody jeho výběru a také možná doplnění. Následuje další, již specifitější kapitola, kde je formulován výzkumný problém na základě popisu teoretického rámce výzkumu, který je v této části práce nejzásadnějším prvkem, neboť je jím vymezován prostor pro celý výzkumný záměr. Nezbytným doplněním jsou pak dále i kapitoly týkající se formulace cílů a výzkumných otázek.

Druhou, praktickou část otevírá kapitola o metodě získávání dat, popis polostrukturovaného rozhovoru a reflexe práce s touto výzkumnou technikou. O metodě výběru souboru, která byla pro daný výzkum zvolena, pojednává kapitola následující, podobně další kapitola o metodě zpracování získaných dat doplňuje

¹ ke stažení na

URL:<http://www.edisk.cz/stahnoutsoubor/46141/2009_Bednarik_Lukas.pdf_384.6KB.html[cit. 2009-08-02]

metodologickou stránku práce. Následuje popis dílčích postupů jejich analýzy. Deskripce dat získaných z šesti polostrukturovaných rozhovorů následuje nejen jako nejdůležitější kapitola této praktické části, ale i práce jako celku, je totiž jejím praktickým naplněním, výstupem a zhodnocením provedených výzkumných šetření.

Následuje závěr, v němž jsou uvedeny zejména slabé stránky celého výzkumu a popis úskalí jeho tvorby jako podklad pro některá doporučení či rady dalším aspirantům na pokračování práce v dané oblasti. V příloze je pak možno nalézt transkripce výzkumných rozhovorů.

A. Teoretická část

1. Typ výzkumu

Pro naplnění vytyčeného záměru a dosažení výzkumného cíle byla použita metoda kvalitativního výzkumu. S přihlédnutím k fenoménu, který je zkoumán, tedy lidské motivaci, jejím proměnným i konstantním vlastnostem či faktorům jejího vzniku a vývoje se přímo nabízelo použít přístup ještě o řád specifitější a sice kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Nutno dodat, že stejnojmenná publikace (MIOVSKÝ, M. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4) mi byla každodenním průvodcem, stala se bedkem pro každý krok v mém snažení a to zejména pro svou metodologickou jednoduchost, srozumitelnost a vidinu možnosti zpracovat poměrně náročné téma přiměřeně uspokojivým způsobem. Důvody volby uvedeného přístupu byly tedy ryze praktické. Protože je předmět našeho zkoumání jedinečný, relativně těžko uchopitelný a zvláště proměnlivý v čase (podléhá kontextuálním i procesuálním změnám), jeví se být vybraný přístup ve srovnání s dalšími (zejména kvantitativním přístupem) velmi vhodný. Více o tom říká právě Miovský, když uvádí svou definici vystihující kvalitativní přístup v psychologii:

„Kvalitativní přístup je v psychologických vědách přístupem využívajícím principů jedinečnosti a neopakovatelnosti, kontextuálnosti, procesuálnosti a dynamiky a v jeho rámci cíleně pracujeme s reflexivní povahou jakéhokoli psychologického zkoumání. Pro popis, analýzu a interpretaci nekvantifikovaných či nekvantifikovatelných vlastností zkoumaných psychologických fenoménů naší vnitřní a vnější reality využívá kvalitativních metod.“²

Stěžejní je, že se v kontextu zkoumání dané problematiky jedná právě o vlastnosti nekvantifikované a nekvantifikovatelné, neboť v opačném případě by se

² MIOVSKÝ, M. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. s. 18. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4

jevilo použití některé z metod kvantitativního přístupu o poznání vhodnější. Je samozřejmě možno polemizovat nad tím, nakolik by bylo vhodné doplnit použité výzkumné metody dalšími, a to právě některými např. z oblasti kvantitativního výzkumu. Jako vhodné řešení se při ohlédnutí jeví případné použití dotazníku jako prostředku tzv. triangulace.

2. Teoretický rámec a formulace výzkumného problému

V této kapitole vycházím, jak jsem již uvedl v úvodu, především ze své absolventské práce, a to zvláště při popisu teoretického rámce. Ten je ústředním myšlenkovým bodem celého výzkumu - na jeho základě byly formulovány výzkumné otázky a konstruovány otázky polostrukturovaného rozhovoru. Teoretický rámec byl vymezen několika okruhy, které vymezují předpolí pro praktickou práci. Měla by tak být vytvořena dostatečná základna (či by se měly diskutované pojmy stát hranicemi prostoru, ve kterém jsem se hodlal pohybovat) pro realizaci výzkumu. Protože jsem narazil na skutečnost, že dané téma je nedostatečně zpracováno v odborné literatuře a v podstatě tedy neexistuje, až na několik vyjímek z čistě akademické prostředí a profesionální výzkumné činnosti několika jedinců na českých univerzitách (výsledkem jejichž práce jsou převážně články rozptýlené v různých odborných periodících), dostatečná teoretická opora pro výzkum dané problematiky, byl jsem donucen nahradit tuto absenci prostřednictvím vlastní kreativity. Metodou mi pak byla převážně sebereflexe a retrospektiva, kdy jsem zpětně rekapituloval vlastní pohnutky, intence a důvody aspirace ke studiu sociální práce s cílem abstrahovat styčné body této nelehké problematiky.³

2.1 Definice pojmů teoretického rámce

Zde se tedy snažím ve zkratce a s vědomím širě okruhů dané problematiky alespoň zčásti operacionalizovat relevantní a pro výzkum bazální pojmy. Činím tak s nezbytnou reflexí, že je možné najít množství jejich nejrůznějších definic. Upozorňuji tedy čtenáře, že následující rámec je omezen určitou formou redukce. Celý proces má ale navzdory výše uvedenému v kvalitativním výzkumu své nezastupitelné místo, operacionalizace je totiž jedním z jeho úhelných kamenů.

³ BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 8. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palašáková

2.1.1 Sociální práce

První z pojmů, které pokládám za stěžejní, je sociální práce. Protože je otázka definice sociální práce problematická a v odborném diskurzu můžeme najít množství odlišných přístupů a paradigmat, které se pak do jednotlivých definic různě promítají a celá otázka tak při hlubším přístupu hrozí svým rozsahem přesáhnout možný rozsah této práce, omezím se v následujícím textu pouze na výklad značně redukovaný a použiji pouze definice několika významných českých autorů (jedná se ale o nestory sociální práce).⁴

Na prvním je nezbytná definice sociální práce O. Matouška:

„Společenskovědní disciplína i oblast praktické činnosti, jejichž cílem je odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů (chudoby, zanedbávání výchovy dětí, diskriminace určitých skupin, delikvence mládeže, nezaměstnanosti aj.).“⁵

Další definici uvádí i Asociace vzdělavatelů v sociální práci a Společnost sociálních pracovníků, kdy je sociální práce vymezována takto:

„Sociální práce jako obr je aplikovaná věda, která zkoumá komplexní souvislosti mezi intrapsychickými, interpersonálními, skupinovými a společenskými procesy a způsoby jejich ovlivňování legislativními, organizačními, komunikačními a vztahovými prostředky, s cílem zlepšit životní pohodu lidí. Sociální práce jako činnost je profesionální aktivita, která vytváří podmínky pro rozvoj a lepší využití zdrojů jednotlivce, skupin, komunit a společnosti využíváním prostředků analýzy a komunikace, profesionálním utvářením a usnadňováním vzájemné interakce (organizováním a vyjednáváním) a realizací a změnou legislativních a společenských podmínek, s cílem ochránit a posílit zejména znevýhodněné a ohrožené skupiny a jednotlivce ve společnosti.“⁶

⁴ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 19. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

⁵ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. s. 213. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0

⁶ HAVRDOVÁ, Z. *Kompetence v praxi sociální práce : metodická příručka pro učitele a supervizory v sociální práci*. s. 154. Praha : Osmium, 1999. ISBN 80-902081-8-5

Pro naše účely je ovšem důležitější to, co sociální práce znamená v souvislosti s jejím studiem. Společně s dalším významným teoretikem české sociální práce Navrátilem pak můžeme říci, že teoretické zázemí je „*jeden z hlavních zdrojů profesionální identity sociálních pracovníků*“⁷. I když se nacházíme čistě v oblasti akademické spíše než v problematice přímé sociální práce, osobně zastávám koncept profesionalizace SP v uvedené definici (zejména s akcentem na odborný profil sociálního pracovníka jako svého druhu specialisty). Na základě vlastních zkušeností (odborné praxe) jsem přesvědčen, že bez nezbytného zázemí v teoretické oblasti a tréninku odborných metod a specifických technik není možné adekvátně pomáhat, ale nejen to: v důsledku absence výše uvedeného je i pravděpodobné, že dojde k poškození uživatelů takovéto neodborné SP.⁸ Podobně se vyjadřuje i Navrátil:

*„Je velmi rozdílné, jestli se jeho (sociálního pracovníka) intervence uskutečňují na základě domněnek, pocitů, nebo jedná-li poučeně na základě kompaktního teoretického rámce. Snaha pomáhat lidem, bez přesného porozumění jejich potížím, bez znalosti metodických postupů a jejich indikace je nebezpečná. Může ohrožovat klienty, v případě větších dlouhotrvajících projektů i celou společnost.“*⁹

2.1.2 Motivace

Dalším pojmem je pak samotná motivace. Kořen slova motivace je odvozen z latinského slovesa *movere*, tzn. pohybovat, hýbat. Toto slovo tedy pak označuje všechny podněty, které ústí v určité chování.¹⁰ Zapátráme-li v zahraničních slovnících psychologie, nalézáme např. i následující vhodnou definici, která říká, že „*motivace je souhrn dynamických faktorů, jež určují chování jedince.*“¹¹

⁷ NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*. s. 25. Brno : Marek Zeman, 2001. ISBN 80-903070-0-0

⁸ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 20. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

⁹ NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*. s. 25. Brno : Marek Zeman, 2001. ISBN 80-903070-0-0

¹⁰ HOMOLA, M. *Motivace lidského chování*. s. 125. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1977.

¹¹ SILLAMY, N. *Psychologický slovník*. s. 84. Olomouc : Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0249-1

Nutné je povšimnout si zejména slova „dynamických“, právě dynamika je totiž důležitou vlastností motivace. Zároveň dává tato charakteristika příčinu k použití kvalitativního přístupu, jak jsem naznačil v úvodní části této práce. Vyjadřuje totiž proces změny, proces pohybu, proces od myšlenky k činu. Pomímám zde samozřejmě interní faktory motivace (např. hormonální a neurologické změny), není nutné se zabývat poznatky neurofyziologie či etiologie. Cílem je provést kvalitativní výzkum v psychologických vědách, v tomto textu se tedy omezují pouze na hledisko výhradně psychologické.¹² V definici Sillamyho můžeme dále zjistit, že navzdory klasickému psychologickému rozlišování motivů (intelektuálních příčin činů) a pohnutek (příčiny povahy emocionální), není toto rozlišení úplně legitimní, protože u každého jednání člověka může téměř vždy nalézt komplexní soubor faktorů a spektřů nejrůznější povahy (např. vědomých, nevědomých, intelektových, sociálních, fyziologických či emočních). Je tak na místě uvědomit si, že jde o jejich interakci.¹³ Při pohledu do českých slovníků psychologie můžeme uvést definici Hartla. Ten ji popisuje jednoduše jako „*intrapsych. proces zvýšení n. poklesu aktivity*“¹⁴. Hartl dále upozorňuje, že pojem motivace je v psychologii doposud dosti nejednoznačně chápán, konsenzus této problematiky absentuje a to i proto, že teorií motivace existuje velké množství.¹⁵ Nakonečný cituje německého psychologa H. Heckhausena:

*„Motivování jednání určitým motivem je označováno jako motivace. Motivace je myšlena jako proces, který volí mezi různými možnostmi jednání, zaměřuje jednání na dosažení motivačně specifických cílových stavů a na cestě k tomu je udržuje v chodu. Krátce: motivace má vysvětlit cílovou záměřenost jednání...“*¹⁶

Důležité je zmínit se i o funkci motivace. s přihlédnutím na tzv. vyšší cíle. Tyto spojeny zvláště s doménou sociální. Nakonečný uvádí, že funkcí motivace je „*uspokojování potřeb individua, vyjadřujících nějaké nedostatky v jeho fyzickém a*

¹² Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 21. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

¹³ Srov.: SILLAMY, N. *Psychologický slovník*. s. 54. Olomouc : Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0249-1

¹⁴ HARTL, P. HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. s. 225. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X

¹⁵ NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. s. 129 Praha : Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7

¹⁶ HECKHAUSEN in NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. s. 141. Praha : Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7

*sociálním bytím.*¹⁷ Právě druhou zmíněnou složkou, tedy sociálním bytím, a otázkou, co pro život jedince (respondenta) znamená, jsem se ve výzkumu více zabýval. Předpokládám totiž, že toto sociální bytí může být faktorem, který predikuje motivaci ke studiu SP. Motivaci v kontextu sociálního bytí také nelze oddělit od fenoménů, které jsou zastoupeny v každém jedinci. Hartl totiž dále uvádí, že „*v zaměření motivace se uplatňuje osobnost jedince, jeho hierarchie hodnot i dosavadní zkušenosti, schopnosti a naučené dovednosti.*“¹⁸

2.1.3 Hodnoty

Nyní se nacházíme v oblasti hodnot a jejich hierarchie. Tato oblast je vcelku subtilní a těžko zachytitelná. Tvorba hodnot a jejich hierarchizace je vymezena zejména výchovou a socializací. Hierarchii hodnot zde můžeme stručně definovat opět dle Hartla jako „*uspořádaný systém hodnot podle důležitosti; určuje nejobecnější postoje, životní styl a morálku každého člověka*“¹⁹. Pro úplnost uvádím i Hartlovu definici hodnoty, kdy ji popisuje jako „*vlastnost, kt. jedinec přisuzuje urč. objektu, situaci, události n. činnosti ve spojitosti s uspokojováním jeho potřeb, zájmů.*“²⁰ Hartl uvádí, že hodnoty jsou postupně tvořeny a rozlišovány v socializačním procesu a stávají se součástí společenského vědomí. Domnívám se, že hierarchie hodnot, stejně tak výše uvedená morálka mohou být zcela zásadními faktory, ovlivňujícími motivaci ke studiu SP.²¹ Naprosto nezbytné se pak tedy jeví být poznání kontextu osobnosti respondenta, tzn. ptát se nejen explicitně na motivaci ke studiu, ale také na další případné spojitosti (tedy pokládat explorační otázky umožňující více poznat charakter respondenta a strukturu jeho osobnosti). Nakonečný k tomuto říká:

¹⁷ NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. s. 135. Praha : Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7

¹⁸ HARTL, P. HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. s. 225. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X

¹⁹ Tamtéž s. 182

²⁰ Tamtéž s. 182

²¹ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 24. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palašáková

„Porozumět chování druhého člověka znamená identifikovat motivy tohoto chování, a protože ty souvisejí se světem lidských hodnot, znamená to i celkové porozumění hodnotové orientaci osobnosti.“²²

V tomto ohledu jsem pracoval s vědomím, že se jedná o prostor velmi senzitivní, dotýkáme se diskrétní oblasti, doslova jedinečného prostoru v psychice respondenta. Je ale nezbytné se do něj vydat, anebo lépe: nechat se do něj respondentem samotným pozvata nahlédnout esenci zkoumaného.²³ Studium motivace znamená průnik dovnitř duše člověka, jak říká Nakonečný, do jeho „intimní sféry individuálního psychického života, v níž se vztah jedince k hodnotám utváří, ale také nad tuto sféru k nadindividuálním kořenům lidského života.“²⁴

Pro naše zkoumání je důležité zjištění výskytu nebo absence tzv. vyšších hodnot. Hartl definuje vyšší hodnotu jako fenomén příslušející jedině lidskému druhu, kdy o nich říká, že „se zaměřují na potřeby přejaté výchovou, kulturou n. posouzením informací; k vyšším h. se řadí krása, čest, spravedlnost, poctivost, soucit, lítost apod.“²⁵. Při hlubší reflexi tohoto problému pak zjišťujeme, že uvedené vyšší hodnoty odpovídají některým klasickými ctnostem či imperativům křesťanské etiky.

2.1.4 Morálka a etika

Dále je nutné zaměřit se i na problém morálky a etiky. Domnívám se, že pro výkon profese sociálního pracovníka je nepostradatelná prevalence jistých internalizovaných morálních kategorií.²⁶ Podobně se vyjadřují i teoretici SP. Srozumitelně vymezit, co pojmy morální a morálka znamenají není ale vždy snadné. Jedná se zejména o problém rozlišení a vnímání pojmů jako „vzor“ či „morální autorita“. Je tedy nutné pro účely této práce tyto základní pojmy teoreticky vymezit. Nečasová definuje morálku jako „systém regulativů lidského jednání, který je

²² NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. s. 118 Praha : Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7

²³ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 24. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

²⁴ NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. s. 119. Praha : Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7

²⁵ HARTL, P. HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. s. 182. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X

²⁶ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 25. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

založený na rozlišení správného a nesprávného a schopnosti v těchto intencích prakticky jednat.“²⁷ Při zamyšlení nad touto definicí je pak zřejmé, že morálka je pro sociálního pracovníka kategorií zcela zásadní. Jedná se ovšem o pole nesnaně determinované, rozlišované a právě o to obtížněji posuzovatelné území nastavení jedince. O svázání či jeho vymezení se dále pokouší etika. Etiku definuje Nečasová jako vědu o „morálce jako stránce společenského života člověka, o původu a podstatě morálního vědomí a jednání – zabývá se tedy studiem morálky. Zdroj morálky bývá hledán např. v bohu, v přírodě a přirozenosti člověka, v apriorním principu, v autoritě, ve společnosti.“²⁸ Lidskou morálkou o sobě je možné zabývat jen velmi těžko a omezeně, pokud nejsou ustanovena určitá pravidla její explorační a deskripce. Toto však činí právě etika. Fakt, že studenti 3.ročníku Charitativní a sociální práce na CARITAS VOŠs Olomouc absolvovali v různých předmětech alespoň jistou minimální teoretickou průpravu v této oblasti, která měla za cíl vysvětlit mimo jiné i rozdíl mezi výše popsány pojmy (morálka a etika), hrál podstatnou roli ve výběru dané zkoumané skupiny.²⁹ Na mysli mám zejména např. předmět Křesťanská etika³⁰, ve kterém byly dané termíny vymezeny jako fundamentální východisko pro další studijní i praktickou činnost (např. reflexe etických fenoménů na praxi). Základem pro vnímání dané problematiky se stalo již i absolvování předmětu Etika sociální práce³¹ v 1. ročníku. Dále byla daná oblast diskutována také v rámci předmětu Teorie a metody sociální práce, zejména byl analyzován Etický kodex sociálních pracovníků ČR (2006). Souvislosti s danou problematikou uvádí i Úlehla, který o kodexech sociálních pracovníků říká následující:

„Etiku práce není možné vymezit nějakým kodexem. Respektive kodexy jsou užitečné k prvnímu seznámení a k prvnímu nahlédnutí do problematiky etického hodnocení práce. Etický kodex je užitečný, ale zjednodušující model. Do

²⁷ NEČASOVÁ, M. *Úvod do filozofie a etiky v sociální práci*. s. 11. Brno : Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2673-1

²⁸ NEČASOVÁ, M. *Úvod do filozofie a etiky v sociální práci*. s. 11. Brno : Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2673-1

²⁹ Srov.: BEDNÁŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 26. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

³⁰ Viz anotace předmětu na URL:<http://www.caritas-vos.cz/CS/Predmet_Anotace.aspx?idstplan=298[cit. 2009-07-27]

³¹ Viz anotace předmětu na URL:<http://caritas-vos.cz/CS/Predmet_Anotace.aspx?idstplan=352/ [cit. 2009-07-27]

*profesionální práce se ovšem promítá celý pracovníkův přístup k životu a lidem.*³²

Předpokládám, že po absolvování zmíněných předmětů (a samozřejmě také praxí jako zdroje cenného materiálu i zkušeností) jsou studenti 3. ročníku schopni srozumitelně chápat a také přiměřeně verbalizovat nastíněné pojmy. Uvedená premisa tedy ovlivnila skutečnost, že jsem si vybral respondenty výhradně ze třetího ročníku a skupiny studentů oboru Charitativní a sociální práce.³³

2.1.5 Religiozita

Oblast teologie v sociální práci je nedílně svázána s hodnotami. Zařazuji ji do své práce, neboť ji považuji za významný faktor motivace ke studiu SP. Uvádím zde hodnoty explicitně křesťanské a odkazuji se na práci a myšlenky Arno Anzenbachera, neboť křesťanské hodnoty mohou být v souvislosti se SP do značné míry totožné s těmi, které nejsou sice primárně křesťanské či náboženské, jsou ale univerzální a disponují nás k prosociálnímu chování. Témata víry a morálky jsou dle mého mínění propojeny v jeden koherentní celek, proto se v následujícím výkladu neobejdeme bez stručného vstupu do této oblasti³⁴. Anzenbacher v *Křesťanské sociální etice* v kapitole *Člověk jako osoba* rozděluje více aspektů křesťansky orientovaného vidění člověka, kde je zřejmá nutnost člověka nahlížet jako osobu. Prvním aspektem je zde tedy tzv. spolubytí:

„Jako duchovně-tělesná osoba je člověk na jedné straně sebe-vědomý, rozumový, „u sebe jsoucí“ individuální subjekt, na druhé straně však zároveň a nutně spolubytí s jinými lidmi. Lidská personalita je možná jen jako zprostředkování individuality a sociality.“³⁵

Uvedený aspekt je zohledněn v designu otázek semistrukturovaného rozhovoru. Motivace ke studiu SP může být ovlivněna také právě tím, jak byl

³² ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat*. s. 113. Praha : Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN 80-85850-69-9

³³ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 27. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

³⁴ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 28. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

³⁵ ANZENBACHER, A. *Křesťanská sociální etika : úvod a principy*. s. 182. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2004. ISBN 80-7325-030-6

respondent disponován k percepci druhých osob (stejně pak celé společnosti) v průběhu dětství a zejména během dospívání. Je zřejmé, že ústředním agentem tohoto předpokladu byla pravděpodobně zejména rodičovská výchova jako základní socializační prvek. Podobně se snad dá zkoumat i didaktické působení jiných osob v dalších rolích, např. pedagogů.³⁶ Mlčák k tomu říká následující:

„V České republice taková pomáhající a altruistická tradice vzhledem k jejímu historickému vývoji v podstatě absentuje, takže lze konstatovat, že se systematickou výchovou k empatii a altruismu se ve školách vlastně ještě nezačalo. Potřebný společenský rozvoj empatie a altruismu je řadou lidí stále ještě považován za překonaný cíl dřívější pseudokolektivistické školní výchovy.“³⁷

Domnívám se, že v souvislosti s uvedeným výrokem Anzenbachera je možno použít právě i socializaci jako termín obecnější. Socializaci definuje např. Matoušek jako „proces utváření osobnosti člověka. Spočívá v osvojování kultury a v začleňování jedince do systému společenských vztahů postupným vytvářením vazeb s jinými lidmi.“³⁸ Proces socializace dle mého názoru může také přímo souviset s přípravou na budoucí životní povolání a samořejmě tedy také i s volbou studia mladého člověka. Šimoňáková ve své práci cituje Kerna, který uvádí konkrétní výsledky výzkum faktorů, které volbu povolání ovlivňují a uvádí, že „jako nejsilnější činitel zde působí rodiče, a to rovnoměrně otec i matka (40%), dále pak vzor pro dospívajícího, známý nebo příbuzný vykonávající toto povolání (32%), přátelé a kamarádi ze školy (21%), poradci pro volbu povolání a výchovní poradci mají vliv z 7% a dále pak jsou učitelé a ředitelé, knihy, časopisy, sourozenci, televize a rádio.“³⁹

Ve výzkumu se také snažím zjistit, co konkrétně hrálo v životě respondenta roli s ohledem na skutečnosti, že v daných obdobích dochází v procesu socializace k tvorbě primární morálky. Je-li tento proces ovlivněn právě křesťanskou orientovanou výchovou, což je s ohledem na historicky relativně stabilní sociokulturnímu kontext našeho prostředí velmi pravděpodobné, pak je nezbytné

³⁶ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 29. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

³⁷ MLČÁK, Z. *Osobnost v kontextu prosociálního chování a zátěžové odolnosti*. s. 30. Ostrava : Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2008. ISBN 978-80-7368-532-4

³⁸ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. s. 205. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0

³⁹ KERN in ŠIMOŇÁKOVÁ, Pavla. *Motivace studentů sociální práce ve vztahu ke studiu a k profesi sociálního pracovníka*. s. 45. Ostrava : Ostravská univerzita. Zdravotně sociální fakulta. Katedra sociální práce, 2007. 92 s. Vedoucí diplomové práce Mgr. Tomáš Šobán

zahrnout právě i tyto aspekty křesťansky orientovaného vidění člověka.⁴⁰ Způsob, kterým jsou tyto aspekty v díle Anzenbachera definovány, je na tomto místě velmi důležitý. Ten totiž jako další aspekt uvádí tzv. *mravní subjekt*, o kterém říká:

„Na základě svého „bytí u sebe“ není člověk určován pouze determinismy přírody a společnosti nebo popudy motivace libostí či nelibostí; může se naopak sám určovat k praxi rozumovou motivací. Jeho rozum má povahu svědomí. Protože si může sám dávat zákony svého jednání a určovat jeho cíle, nachází se ve svobodě mravního rozhodování a v odpovědnosti za svou praxi. Protože jeho určení jako člověka, smysl a cíl jeho života, jsou jako úkol bytostně vztaheny na tuto odpovědnou osobu, je člověk bytost, jež je sama sobě účelem a je schopná autonomie, která nejen žije, nýbrž má svůj život vést. Přitom je pro mravní povahu člověka rozhodující, že lidský život může být veden jen v modu spolubytí, tedy v komunikaci a spolupráci s druhými.“⁴¹

Zde je opět evidentní společné ohnisko v pojmu výchova, který je zde ale možné úžeji zaměřit specificky na výchovu nerodičkovskou, nýbrž tu, která je podmíněnou legislativou a společenským konsenzem - školní edukací. V polostrukturovaném rozhovoru je tedy zakomponována i otázka jakým způsobem se respondent rozhodoval o volbě střední i vysoké školy, kdo nebo co stálo v pozadí této volby atd.⁴²

Již zcela specificky v souvislosti s vírou pojímanými aspekty jsou dále *transcendence* a *hřích*. Anzenbacher popisuje aspekt transcendence takto:

„Jakožto duch v těle je člověk bytost, která si dokáže zpřítomnit svou smrt a pro kterou se tváří v tvář zpřítomnělé smrti její život jako celek, jako „bytí u sebe“ a jako spolubytí stává problémem. Proto je také bytost, která transcenduje bezprostřednost svých životních souvislostí a klade si otázku na původ a smysl celku, vlastního života, přírody a společnosti. Z křesťanského hlediska je člověk proto

⁴⁰ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 30. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

⁴¹ ANZENBACHER, A. *Křesťanská sociální etika : úvod a principy*. s. 182. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2004. ISBN 80-7325-030-6

⁴² Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 31. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

bytosť, ktorá je ve své orientaci ve světě a v osvětlení existence bytosť existenciálně náboženská.“⁴³

Na základě této myšlenky je možné předpokládat, že respondenti, jejichž vidění je orientováno skrze popisované aspekty, zmíní jako motivační faktor např. přesvědčení o tom, že naplnění smyslu života je uskutečnitelné právě skrze pomoc bližnímu prostřednictvím SP.

Jako další významný faktor pak Anzenbacher zmiňuje hřích, který popisuje následovně:

„Zjevení poukazuje na antropologickou skutečnost hřichu, která ukazuje člověka jako mravní subjekt v napětí viny a vykoupení. K personálnímu významu hřichu náleží, že může selhat jak individuální osoba při plnění svého určení, tak sociální interakce při uskutečňování řádu či společného dobra. Osobní hřích a sociální „struktury hřichu“ jsou vzájemně propleteny. Křesťanská víra požaduje angažovanost za stále větší sociální spravedlnost, ale na základě této skutečnosti ví, že naplnění (spásu) člověka a lidstva nelze (politicky, ekonomicky, vědecky) realizovat v tomto čase, nýbrž přichází eschatologicky jako budoucí království Boží.“⁴⁴

Výše uvedené uvádím s odkazem na předpoklad, že se u respondentů může v souvislosti s jejich vírou či náboženským přesvědčením manifestovat cosi, co bychom mohli nazvat jako potřeba nápravy sociálního řádu (což může být ovšem také zcela vědomé a legitimní rozhodnutí se pro jedno z paradigmat sociální práce i bez vlivu tendencí religiozního charakteru).⁴⁵

Závěrem dané kapitoly Anzenbacher uvádí shrnutí a důležitost popsaného komplexu aspektů.

„Soubor těchto aspektů nepochybně vytváří silný pojem osoby, implikující mnoho světonázorových předpokladů. V diskurzu s jinými pozicemi ovšem mohou při určité problematice stačit i jeho slabší verze. Ale jak jsme viděli, stál tento křesťanský pojem osoby – i když v sekularizované formě – u zrodu moderního étosu lidských práv. Existuje nebezpečí, že jeho eroze v různých sociologických,

⁴³ ANZENBACHER, A. *Křesťanská sociální etika : úvod a principy*. s. 183. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2004. ISBN 80-7325-030-6

⁴⁴ ANZENBACHER, A. *Křesťanská sociální etika : úvod a principy*. s. 183. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2004. ISBN 80-7325-030-6

⁴⁵ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 32. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palašáková

*biologických a psychologických redukcionismech nakonec zpochybní i základ tohoto etosu a tím jej rozruší. Jestliže se už neví, v čem záleží důstojnost lidské osoby, pak už není přijatelný ani status osoby jako subjektu lidských práv, jímž nelze manipulovat a který je sám o sobě účelem.*⁴⁶

2.1.6 Společenská prestiž

Poslední oblastí, kterou jsem se snažil pro tuto práci využít, je téma prestiže jako profese. S otázkou prestiže profese sociálního pracovníka je spojeno množství problémů. Navzdory skutečnosti, že jde o obor, který má silné kořeny v historii Evropy, jeho kontinuita byla v průběhu 20. století na našem území přerušena 2. světovou válkou a komunistickým režimem a jeho rozvoj (následně i určitá specifika a charakteristiky) není snadné porovnávat s oblastmi, jejichž rozvoj tak drasticky přetnut nebyl. Jedna z prvních obtíží se objeví při snaze o diferenciaci jednotlivých oblastí sociální práce s cílem zjistit konkrétní informace o tom, kolik občanů je zaměstnáno v různých oborech sociální práce, jakož i získání dat o počtu zaměstnaných osob v jednotlivých z nich.⁴⁷ Zita k tomu v souvislosti s profesním vědomím dodává, že *„značnou překážkou uchopení a explanace profesního vědomí členů komunity sociálních pracovníků u nás je skutečnost, že nikde není k dispozici autorizovaná informace, jaký je početní stav realizátorů profese a jejich rozložení podle jednotlivých resortů či oblastí sociální práce.*⁴⁸ Podstatné je, že toto profesní vědomí shledává jako indikátor identifikace člověka s danou profesí, které člověk vykonává. K tomu dále říká, že *„skupiny profesních povolání jsou nositeli profesního vědomí, které se vytváří a reprodukuje mezigeneračně (u nás můžeme sledovat zatím pouze jednu generaci sociálních pracovníků, a to ještě se dotvářející). Zahrnuje názory o charakteru profese, cílech profesní komunity a chování jejich příslušníků, místě profese ve společnosti, profesní morálce. Profesní vědomí sociálních*

⁴⁶ ANZENBACHER, A. *Křesťanská sociální etika : úvod a principy*. s. 184. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2004. ISBN 80-7325-030-6

⁴⁷ Srov.: BEDNÁŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. Olomouc : s. 33-34. CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palašáková

⁴⁸ ZITA, J. Posuzování životní situace v sociální práci. s. 25. In. *Sborník z konference V. Hradecké dny sociální práce, Hradec Králové (24. - 25. 10. 2008)*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-419-4

*pracovníků v České republice je rozvolněno nejasností, kdo ještě sociálním pracovníkem je a kdo již jím není.*⁴⁹

Je tedy zřejmé, že pro studenty (i absolventy) SP je ve srovnání s jinými obory nastíněná situace složitá. Problematické je i absence vzorů SP, nejsou příliš známé ještě žijící renomované osobnosti oboru (a pokud ano, je jich velmi málo a jedná se o jedince působící v akademickém prostředí). Je tedy velmi těžké, navázat alespoň ideově na práci sociálního pracovníka, se kterým měl student možnost přijít do kontaktu v rámci neoficiálních, např. rodinných či přátelských vazeb. Je běžné, mít v rodině doktora, advokáta, zemědělce či strojevedoucího (častá a dobře profilovaná povolání), ale otázka kolik z nás má v rodině sociálního pracovníka či pracovníci implikuje zřejmou odpověď. Domnívám se, že popsaná situace a dosavadní stav činí možnost identifikace studenta s vybraným povoláním značně obtížnou. Nejsem si vědom existence výzkumu, který by zkoumal vnímání profese sociálního pracovníka v české společnosti, na základě vlastní zkušenosti ovšem reflektuji většinový postoj společnosti jako pro profesi SP dehonestující a nedosahující úrovně, kterou si už jen pro svůj mlutidisciplinární studijní profil (s přihlédnutím k požadavkům Asociace vzdělavatelů v sociální práci na jeho rozsah a kvalitu) zaslouží. Obecné vnímání je možné zařadit pod nálepku úředník, objevují se pejorativní výrazy (např. „socka“, „socan“ apod.).⁵⁰ Zita upozorňuje, že tento labelling (až stigmatizace) bývá často akceptován dokonce bohužel samotnými studenty a česrtvými absolventy:

*„V mimopracovním čase se mohou objevit první symptomy stigmatizace: hanlivá označování, posměch, napadání. I mezi kamarády může zaznít to „socka“. S různými narázkami při společné zábavě (ani to nemusí být zamýšleno nějak zle). Naše rozhovory potvrdily i to, že mladé sociální pracovnice mají smysl pro humor a v intimním prostředí se jako „socky“ i oslovují. Cítí to, že se na ně veřejné mínění často dívá odsudkovitě (když chodí do těch rodin a k soudům) a berou to jako profesní křivdu.*⁵¹

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 35. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščáková

⁵¹ ZITA, J. Sociální práce jako profese se stále vyvíjející je největší téma praktikované sociální práce (L.C.Johnson). Co na to utvářející se komunita mladých sociálních pracovníků? Jak přispívá období prvního zaměstnání v profesích povolání sociální pracovník k dotváření profesní identity mladého absolventa. s. 192. In. *Sborník příspěvků z konference Sociálie 2002, ÚSS PdF UHK (10.-11.10.2002)*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2002, s. ISBN 80-7041-902-4.

Nemalou roli hrají v tomto vnímání profese sociálního pracovníka i média, která často obraz sociální práce zkreslují. Zita tuto skutečnost vyjadřuje zcela otevřeně, když říká, že „na vytváření společenského stereotypu sociálních pracovníků mají lví podíl masmédiá.“⁵² Nezřídka se v médiích objevuje SP ve spojení s negativními jevy či kauzami⁵³ a ta tak bývá do značné míry bulvarizována, anebo bohužel i přímo skandalizována. Pozitivní obraz není systematicky budován a to bohužel ani ze strany profesních organizací. SP je stále omezena okruhem poskytovatelů sociálních služeb bez náležité a cílené popularizace.⁵⁴

„Připusťme, že možná skutečně u nás ještě nedospěla (sociální práce - poznámka autora) z plének semiprofese do mužného věku profese. Připusťme i skutečnost, že takové proměnné, jakými jsou profesní standardy a zaměstnanecké standardy nemají u nás zatím pražádnou váhu. Současná profesní komora sociálních pracovníků má, při veškeré úctě k jejím zakladatelům, asi ještě hodně daleko k autoritě a funkcím profesní komory jako takové, což je třeba brát také více než symbolismus české sociální práce, jako profese.“⁵⁵

Nemalým problémem jsou i platové podmínky zaměstnanců v sociálních službách. Je známo, že oblast sociálních služeb je finančně ohodnocena velmi špatně.⁵⁶ Na zpravodajském serveru Aktuálně.cz jsem před časem našel vyjádření Václava Krásky (předseda Národní rady osob se zdravotním postižením ČR o.s.), na jeho blogu v článku *Státní rozpočet proti sociálním službám!* ze dne 28.zář 2008 stojí následující:

„MPSV ČR ví lépe než kdokoliv jiný, že mzda pracovníků v sociálních službách je prakticky nejnižší v celém spektru zaměstnání. Je komické slyšet, že budou stávkovat policisté jejichž průměrný plat je 30.000,-Kč a na druhé straně

⁵² ZITA, J. Posuzování životní situace v sociální práci. s. 27. In. *Sborník z konference V. Hradecké dny sociální práce, Hradec Králové (24. - 25. 10. 2008)*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-419-4

⁵³ Viz např. mediálně známá kauza Kuřim.

⁵⁴ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 36. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

⁵⁵ ZITA, J. Sociální práce jako profese se stále vyvíjející je největší téma praktikované sociální práce (L.C.Johnson). Co na to utvářející se komunita mladých sociálních pracovníků? Jak přispívá období prvního zaměstnání v profesích povolání sociální pracovník k dotváření profesní identity mladého absolventa. s. 189. In. *Sborník příspěvků z konference Sociália 2002, ÚSS PdF UHK (10.-11.10.2002)*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2002. ISBN 80-7041-902-4.

⁵⁶ Srov.: BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 37. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková

*nikoho téměř nezajímá, že velmi těžkou práci, která hraničí až se sebeobětováním, vykonávají lidé v sociálních službách za průměrnou mzdu 14.000,-Kč.*⁵⁷

Tento tristní stav jsem s Václavem Krásou diskutoval⁵⁸ a na webu Českého statistického úřadu jsem dále mohl např. zjistit, že ve 4. čtvrtletí 2008 činila průměrná hrubá měsíční nominální mzda 25 381 Kč.⁵⁹ Z uvedeného pak vyplývá, že oblast sociálních služeb je průměrně ohodnocena ve srovnání s ostatními sektory velice špatně. Tato oblast je na předposlední pozici ve výši mzdy (za ní na posledním místě je pouze sektor zemědělství). Dá se tedy předpokládat, že tento faktor může při dostatečné informovanosti stran uvedené problematiky u aspiranta ke studiu SP hrát významnou roli.⁶⁰

Neoddiskutovatelným faktem ale, že SP je svým charakterem nezbytná a společensky potřebná, její implementace ovšem souvisí i s potřebami a nastavením trhu. Z tohoto pohledu není SP ve srovnání s jinými obory situace příznivá a profese sociálního pracovníka se zatím dost dobře nedá srovnávat co do žádanosti s jinými povoláními.⁶¹ Zita v této souvislosti hovoří přímo o saturaci trhu práce. Situaci absolventů pak shrnuje, když říká, že *„v důsledku toho jen s obtížemi hledají uplatnění, natož aby si mohli volit z širšího spektra profesí sociálního pracovníka podle vlastního zaměření, osobnostních předpokladů a dalších indikátorů. Často se bere TO, CO JE vůbec k máni.*⁶²

Výše popsané téma uzavírá teoretický rámec, který slouží jako základ pro celou praktickou práci, zejména formulaci výzkumného problému a výzkumných otázek.

⁵⁷ URL:<<http://blog.aktualne.centrum.cz/blog/vaclav-krasa.php?itemid=4682> [cit. 2009-04-28]

⁵⁸ Srov.: BEDNÁŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 37. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščáková

⁵⁹ URL:<http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/prumerna_mzda [cit. 2009-04-28]

⁶⁰ Srov.: BEDNÁŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. s. 37. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščáková

⁶¹ Srov. tamtéž.

⁶² ZITA, J. Sociální práce jako profese se stále vyvíjející je největší téma praktikované sociální práce (L.C.Johnson). Co na to utvářející se komunita mladých sociálních pracovníků? Jak přispívá období prvního zaměstnání v profesích povolání sociální pracovník k dotváření profesní identity mladého absolventa. s. 191. In. *Sborník příspěvků z konference Sociálie 2002, ÚSS PdF UHK (10.-11.10.2002)*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2002, s. ISBN 80-7041-902-4.

2.2 Formulace výzkumného problému

Jako hlavní výzkumný problém považuji otázku proč se studenti CARITAS VOŠs Olomouc rozhodli ke studiu oboru Charitativní a sociální práce. Zajímá mne zejména jaká byla jejich motivace, jaké byly faktory, které tuto volbu ovlivňovali. Proto považuji na základě výše uvedeného (teoretický rámec) důležité zjistit zejména to, jak byla jejich motivace v průběhu času formovaná, zejména v dětství a dospívání a dále jak tato motivace souvisí s osobními životními hodnotami respondentů a případně i s jejich vírou respondentů. Snažím se také zjistit, jak je motivace ovlivňována jejich vnímáním společenské prestiže sociální práce.

3. Formulace výzkumných otázek

Z popsaného rámce a formulace výzkumného problému vyplývají jednotlivé výzkumné otázky. Výzkumné otázky jsem rozčlenil podle jednotlivých tematických celků v korespondenci s výše diskutovanými pojmy následujícím způsobem:

Motivace

- *Proč šel respondent studovat sociální práci právě na CARITAS VOŠs Olomouc?*
- *Co rozhodlo právě o volbě studia sociální práce?*
- *Co rozhodovalo o volbě střední a později vysoké školy?*
- *Šlo o vliv nějaké významné události?*

Hodnoty

- *Jaké jsou životní hodnoty respondenta?*
- *Jak byly respondentovi hodnoty vytvořeny, na základě jakých událostí či vlivů vznikly?*
- *Jak souvisí respondentovi hodnoty s volbou studia sociální práce?*

Morálka

- *Jakou roli při volbě studia oboru Charitativní a sociální práce na CARITAS VOŠs Olomouc hráli rodiče respondenta?*
- *Co dělali a dělají rodiče respondenta a jak je jejich zaměstnání ovlivňovalo v dětství, pubertě či dospívání?*
- *Kdo byl pro respondenta morální autoritou či vzorem v dětství a v dospívání?*
- *Kdo je pro respondenta morální autoritou či vzorem v současnosti?*
- *Co ovlivňuje fakt, že se pro respondenta někdo touto autoritou či vzorem stane?*
- *Co přispělo k tomuto rozhodnutí z hlediska retrospektivního – vliv osob či událostí?*
- *Nachází respondent ve svém životě vliv (je schopen reflektovat působení) jiných osob, které k volbě nějakým způsobem přispěly?*

Religiozita

- *Je respondent věřící? Hlásí se k nějakému náboženství či církvi?*
- *Jak ovlivňuje respondentova víra jeho motivaci ke studiu sociální práce?*

Společenská prestiž

- *Jak respondent vnímal sociální práci před zahájením studia sociální práce na CARITAS VOŠs Olomouc?*
- *Jak respondent vnímá sociální práci dnes?*
- *Jak vnímá respondent úroveň společenské prestiže sociální práce?*
- *Myslí si respondent, že je vysoká nebo nízká?*
- *Hrálo nebo hraje vnímání úrovně společenské prestiže roli při motivaci ke studiu?*
- *Má respondent nějaké vzory sociální práce?*
- *Kdo jsou a proč?*

B. Praktická část

1. Metoda získávání dat: polostrukturované interview; reflexe práce s výzkumnou technikou

1.1 Popis metody

Pro výzkumný záměr jsem zvolil metodu rozhovoru. Ze tří možných základních typů, tedy strukturovaného, polostrukturovaného a nestrukturovaného jsem zvolil prostřední z nich – metodu polostrukturovaného (semistrukturovaného) rozhovoru. Tato metoda má mezi jmenovanými zvláštní místo, spojuje totiž výhody obou krajních. Zvláště důležitou charakteristikou je její zakotvenost v tzv. jádru rozhovoru, kdy se držíme předem vymezených otázek či tematických okruhů (jednoznačně případ této práce), ale zároveň máme volnost pohybu. Můžeme se doptávat, necháváme respondenta dovysvětlovat zatím nesrozumitelné či méně jasné pojmy, nebo jej i necháváme hovořit o zdánlivě zcela nesouvisejících tématech, aby byly objeveny případné další, dosud netušené souvislosti s původními otázkami. Miovský k tomuto říká:

„Velkou výhodou je také možnost pokládat doplňující otázky i u odpovědi, které účastník dává na pevně strukturované podněty (tj. když mu klademe otázky v pevně daném pořadí a striktně závaznou formou). Můžeme dosáhnout vyšší přesnosti a výtěžnosti než při klasickém plně strukturovaném interview.“⁶³

Nevýhodou může být to, že připravené schéma otázek je pro výzkumníka (tazatele) závazné, což ovšem v daném případě nepřinášelo větší obtíže, zejména díky dobře připravenému teoretickému rámci a jeho krystalizaci v podobě výzkumných otázek. Naopak další výhodou, jak jsem také záhy zjistil, je právě ona možnost značné volnosti celého aranžmá rozhovoru. U každého respondenta můžeme nalézt určité téma, o kterém se rozhovoří více a jako takové i v rozhovoru více vystupuje, jednoduše je dominantní. Je-li nasnadě, že respondent směřuje k takovému tématu rychleji, než by odpovídalo nastavení rozhovoru, vývoj situace není na škodu, ale otázky původně řazené např. jako úvodní je možné umístit do jiné

⁶³ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. s. 159. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4

části rozhovoru. Polostrukturovaný rozhovor tedy dává velkou volnost tazateli i respondentovi. Opět je ale důležité nepominout zmíněné jádro rozhovoru.

„Máme tak určitý stupeň jistoty, že všechna tato témata skutečně probrána budou. Liší se tak obvykle pořadí, drobné nuance ve znění a stylu pokládání otázek apod. Na toto jádro se pak nabaluje množství různých doplňujících témat a otázek, které se tazateli jeví jako smysluplné či vhodně rozšiřující původní zadání (případně je tazatel použil pro motivaci účastníka nebo rozpuštění jeho tenze atd.).“⁶⁴

1.2 Přípravná a úvodní část interview

Přípravná část rozhovoru byla realizována v podstatě již během oslovování potenciálních respondentů prostřednictvím e-mailu (viz příloha). Ti, kdo odpověděli se zájmem o účast na rozhovoru, byly tedy již tímto úkonem informovány o charakteru rozhovoru, jeho cílech a metodě. Během rozhovorů samotných pak již nebylo toto třeba vysvětlovat, pouze jsem upřesňoval rámeček rozhovoru, vysvětlil, co znamená jeho polostrukturovanost a doplnil informace o zásadních tematických okruzích otázek. Zároveň jsem vždy respondenta informoval o plánovaném časovém rozsahu rozhovoru, nezapomněl jsem také znovu připomenout, proč vůbec rozhovor pořizuji, kde a jak bude použit, jaké budou výstupy práce s přihlédnutím k otázkám etiky – každého respondenta jsem ujistil, že v případě použití transkribovaného materiálu nebude nikde explicitně uvedeno jeho (její) jméno, ani jiné údaje nějak citlivé. Dále jsem upozornil na to, že rozhovor bude zaznamenáván na digitální zařízení (což se ukázalo být důležité, někteří respondenti vykazovali z přítomnosti zařízení menší či větší nervozitu). Získání důvěry jako základního předpokladu k rozhovoru nebylo příliš složité, stěžejním byl fakt, že většinu respondentů znám osobně již několik let (kolegové - studenti).

⁶⁴ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. s. 160. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4

1.3 Vzestup a upevnění kontaktu

Výše popsaná vzájemná osobní znalost byla příčinou toho, že bylo možno lehce a bez rizika přeskočit jakousi „zahřívací“ úvodní část rozhovoru, tedy určitá zcela neutrální témata, a bylo možno spontánně začít přímo danou problematikou. Určité vzájemné vyladění bylo tedy přítomné již záhy. Má vlastní motivační práce byla spíše zanedbatelná, všichni respondenti vykazovali chuť se k daným tématům aktivně vyjadřovat, nikoho jsem nemusel zvlášť pobízet či používat taktické komunikační techniky. Uvedené také pramení z faktu, že respondenti byly vybírání na principu vlastního zájmu a dobrovolnosti.

1.4 Jádro interview

Nejpregnatnější popis jádra rozhovoru nabízí opět Miovský:

„Jádro interview tvoří tematické okruhy, které jsou v našem výzkumu přímo spojeny s jeho cíly a výzkumnými otázkami. Jedná se tedy o soubor těch nejdůležitějších témat. Tato témata jsou spojena s různou mírou náročnosti danou jejich složitostí (dle komplexnosti záběru a intelektuální náročnosti) a citlivostí (danou tím, jak obtížně se o daném tématu hovoří proto, že je tak intimní, nebo proto, že je například spojeno se zákonem zakázanou činností).“⁶⁵

Jádro rozhovoru tvořili otázky uvedené v kap. 3. Během rozhovorů jsem se je snažil položit všechny a dané okruhy náležitě explarovat. Pokud se respondent zastavil u některé z otázek déle, nechal jsem jej hovořit, což ale neznamenalo, že by byl jeho výklad realizován na úkor času vyměřeného pro otázky či témata další. Podobně jsem jednal i v případech, kdy respondent myšlenkově unikal z pole, které daná otázka vymezila a respondenta jsem jednoduše „vrátil“ znovupoložením dané otázky.

⁶⁵ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. s. 167. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4

1.5 Závěr a ukončení

V závěrečné části rozhovoru jsem se ujistil zejména o tom, že respondent se již vyjádřil ke všemu, k čemu jsem chtěl, aby se vyjádřil, ale zároveň také k tomu, k čemu se chtěl vyjádřit on sám. Pro odlehčení a celkové uzavření rozhovoru jsem pokládal otázku, která s vybranými tématy přímo speciálně nesouvisela a původně se ani v koncepci rozhovoru neobjevila, nebyla explicitně formulována (*Co pro Vás celkově znamená Caritas jako škola?*). Rozhovor tak byl většinou ukončen v příjemném a přátelském duchu. V této souvislosti jsem se vždy snažil upamatovat se na další Miovského slova, a sice:

„Neukončujeme pouze výzkumnou situaci, ale ukončujeme především lidské setkání a měli bychom tento fakt respektovat.“⁶⁶

⁶⁶ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. s. 169. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4

2. Metoda výběru souboru

Pro práci jsem zvolil dvojstupňovou metodu výběru. Tou první je metoda prostého záměrného (účelového) výběru, což vyplývá již z celkového pojetí práce - výzkumný soubor byl sestaven pouze ze studentů denní formy studia oboru Charitativní a sociální práce na CARITAS VOŠs Olomouc. Ve druhém stupni pak byla použita volba výzkumného souboru samovýběrem. Vzhledem k tomu, že cílová skupina je tvořena respondenty s poměrně homogenními charakteristikami, nebylo zcela zřejmé, podle jakého klíče vybírat. Cílová skupina má shodných několik proměnných, zejména věk, který téměř totožný (nebo se liší zanedbatelnými odchylkami). Dále se jedná o pohlaví, zde se dá říct, že skupina je téměř zcela feminizovaná (přes 90% členů skupiny tvoří ženy). Nenašel jsem tedy žádnou proměnnou, která by se mohla jevit jako extrémně polarizující, pro výzkum zkreslující či jinak nevhodnou. Zřejmou výhodou vybrané metody výběru se jeví její neinvazivnost, je totiž založena na prosté vůli respondenta výzkumu se zúčastnit.

Výzkumný záměr jsem se rozhodl saturovat množstvím 10 respondentů, ve výsledku se mi podařilo realizovat rozhovory se šesti respondenty, 4 z nich byli muži, 2 potom ženy.

„Metoda samovýběru je založena na principu dobrovolnosti, respektive aktivního projevení zájmu zapojit se do výzkumné studie. Nejedná se tedy pouze o prostý souhlas s účastí ve výzkumu, který je obecnou etickou podmínkou pro jakýkoli výzkum. Jedná se o situaci, kdy více potenciálním účastníkům výzkumu nabízíme možnost se do výzkumu zapojit a je na jejich volbě, zda tak učiní či, nikoli.“⁶⁷

Jiná otázka ovšem souvisí s výběrem vzorku jako takovým, je jistě na místě uvést, proč jsem vybral respondenty právě a pouze ze 3. ročníku prezenčního studia oboru Charitativní a sociální práce. Odpověď nabízím v následujících argumentech.

⁶⁷ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. s. 133. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4

Studenti 3. ročníku:

- **jsou schopni dostatečné sebereflexe a restrospektivy** – toto může být dílem díky absolvovaným odborným praxím a jejich následnými supervizemi, kdy jsou studenti vedeni k tomu, aby byli schopni reflektovat jak jednali, co je ovlivňovalo apod., a tuto dovednost nadále kultivovali. Dá se předpokládat, že právě tato dovednost je podobně rozvinutá i v otázkách mimo uvedený kontext odborných praxí.
- **jsou schopni diferencovat základní a zásadní pojmy z oblasti etiky a morálky** – předpoklad založený na absolovování předmětů jako jsou Teologie v sociální práci⁶⁸, Křesťanská etika⁶⁹ či Etika sociální práce⁷⁰
- **mají povědomí o životních hodnotách či víře** – podobně jako výše uvedené (předměty teologického charakteru) a dále jiné faktory související se spirituálním rozvojem člověka v období rané dospělosti
- **díky zkušenosti praxí vykazují konzistentní chápání specifické role sociálního pracovníka ve společnosti**

Uvedená argumentace je samozřejmě pouze určitým nastíněním důvodů výběru vzorku, jeho podrobnější analýza by vydala materiál přesahující možnosti této práce.

⁶⁸ Viz anotace předmětu na URL:<http://www.caritas-vos.cz/CS/Predmet_Anotace.aspx?idstplan=360[cit. 2009-07-27]

⁶⁹ Viz anotace předmětu na URL:<http://www.caritas-vos.cz/CS/Predmet_Anotace.aspx?idstplan=298[cit. 2009-07-27]

⁷⁰ Viz anotace předmětu na URL:<http://www.caritas-vos.cz/CS/Predmet_Anotace.aspx?idstplan=352[cit. 2009-07-27]

3. Metoda zpracování a analýzy kvalitativních dat

3.1 Fixování dat

Fixování kvalitativních dat jsem provedl digitálním audiozáznamem na zařízení Creative ZEN X-Fi, které posloužilo jako diktafon. Pořízené nahrávky byly automaticky označeny datumem, časem vzniku a stopáží a byly ukládány ve formátu .mp3, se kterým následně bylo možné prostřednictvím počítače jednoduše pracovat. Nahrávky jsem následně otagoval iniciálami respondenta a volně jsem přecházel ke transkripci.

3.2 Transkripce

Transkripce je ve srovnání se samotným pořizováním rozhovoru operací o poznání časově náročnější. Postupoval jsem takto: nejprve jsem nahrávku poslechnul „nahrubo“, udělal si celkovou představu o určitých specifikách, jako je zejména slovní balast, jež je individuálně velmi odlišný a je nutné jej dále odfiltrovat (viz dále redukce prvního řádu). Poté jsem nahrávku poslouchal ve finálním režimu, kdy jsem pozorně poslouchal celý rozhovor a minutu po minutě jej pečlivě přepisoval do textového editoru tak, aby vůbec nic neuniklo. Takto zhotovený přepis jsem náležitě zformátoval a připravil k další operaci. Nutno opět zdůraznit, že transkripce je proces mimořádně časově náročný, zpracování třicetiminutové nahrávky rozhovoru trvalo cca 200 minut čistého pracovního času.

3.3 Redukce prvního řádu

Další operací byla tzv. redukce prvního řádu. Jedná se o odfiltrovávání (vymazání) tzv. slovní vaty, kterou každý respondent svou řeč zabarvuje. Jde zde o jev, kterému podléhá v neformální hovorové řeči téměř každý člověk, zejména o užívání gramaticky i stylisticky nahraditelných či dokonce zcela zbytečných slov, jako např. „vlastně“, „jakože“, „jakoby“ apod. Poslech jsem tak opakoval několikrát, abych se ujistil, že daný slovní balast jím skutečně byl a zmíněná slova nebyla použita např. pro zdůraznění vybraného pojmu nebo slovního spojení. Na konci této operace byla data připravena ke stěžejní fázi celého zpracování, která má už spíše analytický, než technický charakter a kterou je proces tzv. kódování.

3.4 Kódování dat

Co kódování znamená nám pomůže pochopit následující popis, který říká, že kódování je:

„přiřazování klíčových slov či symbolů k částem textu tak, aby byla umožněna snadnější a rychlejší práce s těmito částmi a bylo možné prostřednictvím kódů kdykoli snadno pracovat s většími významovými celky. Proces kódování je de facto procesem identifikace a systematického označování významových celků dle vytvořených kritérií.“⁷¹

⁷¹ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. s. 220. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4

4. Výstupy výzkumu

Tato kapitola je praktickým vyústěním celé práce. Je výsledkem postupu dle dané metodologie. V následujícím textu kladu důraz spíše na přesnou deskripci než interpretaci, jsem totiž přesvědčen o tom, že právě kvalitní deskripce je často mnohem validnější, než případná méně kvalitní interpretace.⁷² Je také možné říci, že posané výsledky je lépe vnímat celostně a je tedy na každém, aby si vytvořil vlastní konkrétní interpretaci osobním způsobem, v tomto ohledu daný typ výzkumu poskytuje značnou flexibilitu. Výše uvedeným způsobem tak naplňuji paradigma deskriptivního přístupu ke kvalitativní analýze.

„Deskriptivní přístup ke kvalitativní analýze je ve svém užším pojetí založen na předpokladu, že procesy utřídění, klasifikace a deskripce jsou samy o sobě analytickým postupem a užší analýza kvalitativních dat jdoucí za tyto fáze je příliš spekulativní.“⁷³

Další technická poznámka se týká řazení výpovědí jednotlivých respondentů a celkového aranžma výstupů. Bývá sice zvykem, že interpretace je doplněna přímými citacemi z transkribovaných rozhovorů, protože se ale v tomto případě jedná o velmi bohatý materiál (viz rozsah příloh) a vkládání citací by značně zvětšilo rozsah této práce, uvedenou techniku záměrně nepoužívám a nechávám pak na čtenáři, aby při hlubším zájmu nahlédl do konkrétního rozhovoru, vyhledal příslušnou otázku a respondentovu odpověď na ni.

V interpretaci gramaticky nezohledňuji gender, zkoumané osoby označuji souhrně slovem „respondent“. Vyjadřuji tím neutrální přístup ke zkoumanému souboru s tím, že pohlaví ve výzkumu nehraje roli.

⁷² Srov.: MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. s. 220. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4

⁷³ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. s. 220. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4

4.1 Hodnoty – deskripce dat

Respondent (č.2) uvádí jako zásadní osobní hodnoty důvěru a úctu. Na základě kontextu (celková narace, osobní příběh) je patrné, že tyto hodnoty jsou výsledkem několika negativních životních zkušeností. Respondent sám výslovně reflektuje tuto kauzalitu, tedy vznik a preferenci uvedených hodnot, jako výsledek prožité zraňující ztráty důvěry, podobně pak popisuje v minulosti zakoušenou mezilidskou neúctu. Mezi praktické faktory sám zařazuje zejména zkušenost sociálního ohrožení, které vyústilo v krátkodobou nutnost bydlení v holobytě. Jak vidno, i takové zkušenosti mohou být velice dobře transformovány do formy, která se může stát důležitou utilitou nejen pro život konkrétního jedince, ale i pro širší okolí, můžeme totiž říci, že úcta a důvěra jsou jedny z nejzákladnějších kamenů dobré sociální práce.

Další respondent (č. 1) uvádí několik osobních hodnot. V rámci obecnějších kategorií jde jmenovitě o morální čistotu a správnost jednání. Zajímavé je, že při hlubším zaměření se na toto téma shledává tyto hodnoty jako totožné s hodnotami křesťanskými a tento fakt vyjadřuje i přes skutečnost svého kategoricky negativního postoje k víře, církvím a náboženství. Nevidí zde ale zásadní rozpor. Jako další hodnoty, jejichž kauzalitu reflektuje s velkým retrospektivním vhladem, uvádí spokojenost se sebou sama a vědomí odpovědnosti za vlastní život. Determinace jmenovaných hodnot je vysvětlována neuspokojivou celoživotní situací rodičů, vliv je pak nacházen v deprivujícím rodinném prostředí v období dětství a dospívání a nutností jej opustit s cílem změnit vlastní život. Respondent vyjadřuje trvalou dynamiku procesu hierarchizace hodnot. Souvislost mezi osobními hodnotami a hodnotami SP pak považuje za paralelu, vyjadřuje volbu této korespondence v pracovním i osobním životě.

Jiný respondent (č. 3) se k hodnotám vyjadřuje skromněji, reflektuje absenci žebříčku hodnot. Uvádí ale zcela zásadní víru v Boha jako spojnicí hodnot a SP a vyjadřuje vůli být dobrým člověkem cestou víry.

Podobně i další respondent (č.4) zmiňuje absenci hierarchie osobních hodnot. Uvádí ale snahu žít zejména podle hodnot skautských, které jsou obsaženy v tzv. skautském slibu. Jedná se o následující soubor povinností: sloužit nejvyšší pravdě a lásce (kde je služba Bohu uváděna přímo jako nejvyšší hodnota), plnění povinností vlastních, vůči sobě i vůči druhým lidem a zároveň i povinností vůči Bohu.

Respondent reflektuje svou snahu tyto hodnoty ve svém životě naplňovat. Shledává tuto realizaci jako základ pro ucelený hodnotový rámec s obecnou platností. Reflektuje roli a vliv křesťanství v Evropě na vznik podobného rámce a jeho historicky kolektivní etickou působnost. Prožitou skautskou výchovu vnímá tedy jako zásadní zdroj popsané osobní koncepce.

Další respondent (č. 5) uvádí jako zásadní hodnotu být dobrým člověkem a formuluje také dobrý život jako hodnotu. To podle něj znamená, že člověk má uspokojivé společenské vztahy a prožívá pocit bezpečí a přijetí. V souvislosti s otázkou vzniku tohoto postoje vyjadřuje respondent apriorní nepřijímání zákonů, nařízení ani obecných tradic, nýbrž se snaží vztahovat dané výhradně k sobě samému. Dále reflektuje osobní absenci materiálních hodnot. Pozoruhodné je, že díky studiu na CARITAS VOŠs Olomouc u něj došlo k postupné exploraci člověka jako hodnoty o sobě (jedná se o výsledek zkušenosti praxí). Respondent uvádí svobodu jako pravděpodobně nejvyšší hodnotu, míní tím hlavně svobodu rozhodnout se a přijmout stanovisko, a také její neodejmutelnost.

Poslední respondent (č. 6) se shoduje ve své odpovědi s předchozími v reflektované absenci žebříčku hodnot, vnímá jeho praktickou irelevanci, ale zároveň si plně uvědomuje důležitost partikulárních hodnot. Jako nejdůležitější pak reflektuje víru v Boha. Dále zmiňuje jako hodnotu i materiální zajištění, podobně jako v jednom z předchozích případů jde opět o retrospektivně reflektovanou absenci tohoto zajištění v minulosti, shodně jde o období dětství a dospívání. Kauzalita je zcela explicitně reflektovaná. Jako další hodnoty pak respondent uvádí upřímnost, opravdovost, dobré jednání, vytrvalost, nezdolnost a víru v dobrou budoucnost. Opět jde o hodnoty, které jsou pro SP zcela nezbytné. Jako jeden z mála reflektuje formování osobních hodnot, vyzdvihuje vliv četby, reakce okolí na vlastní chování, celkově vlastní životní zkušenosti.

Souhrně lze tedy říci, že většina respondentů vykazuje vědomí tzv. vyšších hodnot. Pokud jsou reflektovány hodnoty jiné, zejména několikrát uvedené materiální, vždy je jejich místo reflektováno retrospektivními determinanty, což může při bližším zkoumání implikovat celkovou morální zralost a zejména dostatek schopnosti sebereflexe. Celkově je také možné říci, že u zkoumaného vzorku souvisejí osobní hodnoty přímo s hodnotami či výkonem SP.

4.2 Morálka – deskripce dat

Jak je uvedeno v teoretickém předpolí této práce, morálka je nejčastěji formována v průběhu socializace. Respondent (č. 2) uvádí otevřenou podporu matkou při vyjádření prvotních intencí k volbě studia SP. Matka je uváděna jako pozitivní příklad, zejména díky tomu, že upřednostňuje prosociální chování (úsilí pomáhat). Otec kladl v průběhu výchovy důraz na pomoc bližním, vedení k nelhostejnosti směrem ke společnosti, rozvoj empatie a důraz na slušnost. Reflektovaná je absence vlivu vrstevníků na volbu povolání či studia. Stran zaměstnání rodičů a motivace ke studiu SP je v tomto případě patrná korelace mezi matčíným zaměstnáním v pomáhající profesi (vychovatelka na SOU) v minulosti, naopak otcovo povolání vyžadující dlouhodobé odloučení od domova je retrospektivně reflektováno jako jednoznačně negativní na kvalitů vztahů v rodině a vznik osobních problémů respondenta, které jsou ale paradoxně v dalším období po přehodnocení využity jako zdroj motivace ke studiu SP. Pokud jde o autority či vzory, matka je reflektována jako dobrý příklad jednání k bližním. Jako současný vzor je dále uváděna jedna z vyučujících na CMTF UP Olomouc, faktory tohoto vnímání jsou zejména její píle, pracovitost, silná víle a dobrá pověst. Obecnější faktory vzniku vzoru u daného respondenta jsou vnímání jedince okolím, jeho působení, vyjadřování a jednání s lidmi. U tohoto respondenta je již na základní škole identifikována touha či chuť pomáhat lidem a snaha o řešení problémů druhých, v této souvislosti je ovšem přítomná značná retrospektivní sebereflexe: chuť pomáhat druhým je zpětně viděna jako únik před řešením problémů vlastních. V pubertě je pak výrazná touha být nasazen pro druhé, Matka Tereza je zpětně uváděna jako vzor. Respondentka dále uvádí vliv duševních (hospitalizace na psychiatrii) a sociálních (zkušenost ztráty bydlení a pobytu v holobytu) problémů na volbu studia SP, podobně jsou nahlíženy i časem definitivně negativní zkušenosti manuální práce. Vlastní zkušenosti jsou tedy uváděny jako hlavní zdroj motivace pro studium SP, respondentka vzpomíná na pocit důležitosti nápravy napáchaných škod a učiněných chyb během rozhodování o volbě studia na VŠ. V mezidobí před VŠ má zkušenost dobrovolnické práce se seniory (v časovém rozsahu jednoho roku), významná je také zkušenost logopedické podpory mladšímu sourozenci (cvičení k nápravě vady řeči). Zpětně je reflektovaná volba užitečnosti druhým jako životního cíle.

Další respondent (č. 1) uvádí důraz na význam vzdělání ze strany rodičů, objevuje se reflexe důležitosti radosti z práce jako výsledek pozorování nespokojenosti rodičů s jejich zaměstnáním. V této souvislosti je pak uváděno postupné uvědomění si vlastní cílevědomosti. Celkově je reflektován nedostatek cílené podpory ze strany rodičů se spíše nižším vzděláním. Pohled zpět také ukazuje nefunkční model soužití rodičů, z čehož následně vychází respondentovo uvědomění si rizikovosti jejich dělnické profese jako negativní dispozice k nedostatku příležitostí pro celkový rozvoj osobnosti. Zcela otevřeně je pak vyjádřena absolutní nevorovnost rodičů. Je však rozpoznáván vzor v jiném členu rodiny (babička) pro jeho konstantní pozitivní vlastnosti, trvání vzoru sahá až do současnosti. Podobně je uváděn jako vzor současný partner. Nezřídka násilná atmosféra domova v dětství je viděna jako hlavní faktor volby SŠ, volba je tedy řešením nepříznivé životní situace – nabízí možnost odchodu z domova. Při zjištění úspěchu (zvýšené studijní úsilí) dochází k posílení cílevědomosti směrem do budoucna a je reflektováno jako jednoznačný vliv na volbu studovat dále na VŠ. V tomto období je vzpomínáno vědomí volby povolání sociálního charakteru (práce s lidmi) jako reakce na nedostatek atraktivity dosavadního oboru (ekonomie).

Další respondent (č. 3) popisuje svůj vztah s otcem jako spíše kamarádský (nepřijal zcela otcovskou roli), zároveň je přítomna nezdravě ochranná matka, je reflektována jako neschopná vyrovnat se s dospělostí svých dětí a přijímat názorové odlišnosti, nekceptuje jinakost. V otázce výchovy je reflektováno vedení ke slušnosti, výchova celkově je ale respondentkou vnímána jako přehnaná a nezdravá. Jako pozitivní prvek je ale uváděno matčino vedení k víře. Otec i matka mají pedagogickou zkušenost. Respondent nesdílí vztah k uměleckému povolání rodičů pro jejich velkou pracovní vytiženost jako negativum a nezdravý dopad na výchovu. Otázka vzorů je retrospektivně vnímána takto: od jejich mnohosti a snahy dle nich jednat či napodobovat, přes sebekritiku přehnaného upínání se k nim až k naprosté absenci morálního vzoru. Vzory nachází respondent spíše ve spirituální oblasti. Postupně je ale během rozhovoru rozpoznáván konkrétní vzor (bývalá vedoucí Střediska pro lidi bez domova Samaritán Olomouc), příčiny identifikace vzoru jsou zejména umění udržovat si hranice, umění naslouchat a zdravé sebevědomí. Respondent také jako jeden z mála uvádí spíše teoretické vzory (psychoterapeuti Kratochvíl a Frankl). Stran minulých vlivů na volbu studia SP retrospektivně reflektuje nadšení pro SP během studia gymnázia, dále vliv okruhu lidí pracujících v

SP. Po přerušení studia gymnázia přechod na SŠ sociální (obor pečovatelský), mluví ale o této době jako o období hledání směru a rozhodování mezi ekologickou a sociální cestou, reflektován je i možný vliv novosti daného studijního oboru na SŠ na jeho volbu. Je vyjádřen vliv mladé vychovatelky vzdělané v sociální oblasti na konečnou volbu SŠ, časté byly kverzace na téma SP (přesné faktory vlivu jsou dostatečný čas a prostor pro konverzaci na téma možné volby SP jako budoucí profese). Během nedokončeného studia VOŠ Dorkas objevuje respondent skrytou vnitřní radost v sobě sama a svobodu (vlivem rodinného charakteru školy).

Rodiče dalšího respondenta (č. 4) neměli příliš vliv na volbu jeho povolání (oba v dělnických profesích). Podle slov respondenta jej ale vmanipulovali do volby střední školy technického rázu, tu nedokončil a přestoupil na gymnázium. Rodiče vnímá i přes značný rozchod v zásadních postojích či názorech na život a odlišnost ideálů jako toho času vzory. Pozoruhodné je, že rodiče respondentovi nebránili studovat CARITAS VOŠs jakožto církevní školu, přestože jsou oba komunisté, dle jeho slov totiž vykazují vědomí smysluplnosti studia (přijetí a tolerance). Určitý vzor je identifikován v osobě vedoucího skautského oddílu, pro respondenta je zejména dobrým příkladem práce s dětmi a mládeží. Respondent diferencuje vnímání vzorů a autorit - autorita je vnímána jako formální síla, v okolí jsou pak vnímány osoby, jež mohou být hypoteticky vzory. Významný je vliv skautingu v dětství a dospívání (kořeny v ideálech), dále je reflektováno hledání zaměstnání jako povolání, kdy zaměstnání je vnímáno jako utilitární záležitost, kdežto povolání jako zaměstnání s přesahem smysluplnosti a významu.

Jiný respondent (č. 5) také vnímá pozitivně rodičovskou výchovu, reflektuje vedení k pravdomluvnosti, poctivé obživě a pracovitosti. Důraz na vzdělání byl upozadněn, větší míra kladena na to, aby byl člověk dobrý, byl schopen dělit se s ostatními, nabídnout jim pomoc, reflektovaná je absence direktivního přístupu. Souvislost mezi zaměstnáním rodičů a volbou vlastního povolání nenachází. Rodiče vnímal v dospívání jako jedinou přirozenou autoritu. Představu o budoucím povolání respondent nikdy neměl, retrospektivně je ale reflektována i přes absenci působení rodičů v tomto směru touha jít studovat SŠ, následuje studium obchodní akademie, po jejímž ukončení je vzpomínána volba jít pracovat a výrazná nechuť k dalšímu studiu na VŠ. Časem vzniká změna názoru, první VŠ obor je shledáván jako nevhodný (technické zaměření, nemotivovanost ke studiu). Náhodná je následující aspirace na studium diametrálně odlišného oboru (pedagogika), které však

respondent nedokončuje. Další studium již na CARITAS VOŠs, respondent je dle svých slov zcela determinován vlastní volbou. Někteří přednášející na CARITAS VOŠs jsou reflektováni jako potenciální vzory s rezervou, že je nutné důkladně promyslet jejich kongruenci, nestávají se tak tedy ještě autoritami. Explicitně ovšem zmiňuje spirituála CARITAS VOŠs jako určitý vzor a časté osobní kontakty s ním.

Matka posledního respondenta (č. 6) poskytovala prostor pro dialog ohledně volby povolání, dle vyjádření respondenta se se sama v představách viděla (vlastní zkušenost práce v hospici), roli pak může hrát i to, že v době komunismu před r. 1989 nemohla studovat pro nevhodný kádrový profil. Matčina výchova (výchovní vliv otce v důsledku rozvodu minimální) reflektována jako dobrá, důraz kladen na hodnotové zaměření. Matka je také explicitně reflektována jako vzor (síly a zdravé oběti), respondentka uvádí vedení matkou k víře. Zcela ojediněle respondentka uvádí postavu Dona Bosca jako ideologický vzor pro jeho schopnosti a dovednosti přijetí, neodsuzování, hravost, současně ale odpovědnost, jasné hranice, účast se všemi lidmi a víru v Boha. V průběhu dospívání je identifikován další vzor, organizátor Adopce na dálku na Ukrajině. Během studia gymnázia původně intence studovat zdravotnický obor, rozhodování mezi více obory, finální rozhodnutí pro SP. Zajímavé je též u předchozích respondentů absentující zvýšení informovanosti o SP prostřednictvím přátel - studentů CARITAS VOŠs – zde jde o jednoznačný vliv vrstevníků. Reflektována je podpora okolí v původní intenci studovat psychologii, po změně rozhodnutí (směrem k SP) menší pochopení, výskyt pejorativních ohlasů směrem k SP a respondentčině volbě, což však již nemá vliv.

4.3 Religiozita – deskripce dat

Ač je v této práci téma religiozity jedním ze základních tematických okruhů, následující text je ve srovnání s předchozími podstatně stručnější, daná problematika je totiž většinou respondentů vnímána takřka totožně (pouze jeden z dotázaných se nehlásí ke křesťanství a považuje se za nevěřícího). Odpovědi na otázku, jak víra ovlivňuje motivaci ke studiu SP si ale přesto zaslouží pozornost. Jeden z respondentů (č. 2) tak považuje mezilidskou úctu jako paralelu SP a víry, uvádí Desatero Božích přikázání a další křesťanské zásady jako jasné motivační faktory. Mezilidský respekt

a úctu považuje za smysluplnou cestu SP. Podobně i další respondenti shledávají víru v souvislosti s touhou být dobrý člověk a pomáhat druhým, víra se tak jeví jako neprosto nezbytný fundament jejich osobního i pracovního života (č.3). Jeden z respondentů vyjádřil predikci jiného žebříčku hodnot v životě bez víry (např. větší důraz na materiální hodnoty) a předpokládanou neschopnost SP bez víry vykonávat (č. 3). Další z respondentů vnímá katolickou církev jako nastavitele funkčních ideálů, kde je pomoc prezentována jako povinnost, zcela jasně identifikuje užitečnost druhým jako motivaci k SP (č. 4). Další z respondentů (č. 5) vyjádřil, že díky studiu SP došel k exploraci člověka jako hodnoty o sobě prostřednictvím prostého setkávání, v čemž také nachází protnutí s křesťanskými ideály. Poslední respondent (č. 6) pak vidí ve víře naprostou esenci zdroje síly pro SP, Bůh je vnímán i jako opora umožňující celostní prožitky. Víra je v tomto případě reflektována jako hodnota umožňující chovat se prosociálně i v nejtěžších podmínkách, je shledávána podstatou SP.

4.4 Společenská prestiž SP – deskripce dat

Otázka vnímání společenské prestiže SP před zahájením studia na CARITAS VOŠs Olomouc je vnímána následujícím způsobem. První z respondentů (č. 1) uvádí pouze velmi zřídka setkání s pojmem SP v minulosti. Pokud obraz SP vnímal, tak pouze v rámci obecných stereotypních vzorců (v pojmech pomáhat, radit, posluhovat), vnímání je tak retrospektivně reflektováno jako spíše rozpačité až negativní. Později je přidávána určitá pozitivní vyhlídka a vidina smysluplnosti. Jako zdroje tvorby obrazu SP uvádí zejména okolí (zvláště negativní ohlasy), zajímavé je, že neúplná představa a nejasnost pojmu zvyšovala atraktivitu daného oboru s cílem hlubší explorační během studia. Dnes však respondent vykazuje dle vlastních slov realistické vnímání a reflektuje přidanou hodnotu SP v podobě osobního pocitu naplnění s tím, že nejde jen o zábavu, nýbrž i o věcný význam a možnost seberozvoje. V procesu změny vnímání hrají roli zkušenosti školní praxe, poznání možnosti propojení dobré teorie a dobré praxe, možnost výběru cílové skupiny či oblasti působení a zdůrazněná možnost pracovat na sobě sama. Respondent současně vyjadřuje nespokojenost s absencí osvěty SP, nedostatkem informací ve

společnosti či množství předsudků a mýtů. Jasná je ale manifestace uspokojení z SP a její smysl. Úroveň SP však reflektuje jako stále nízkou. Uvádí v této souvislosti vědomí vlastní odpovědnosti za stav a budoucnost SP. Stran vnímání přímých vzorů pro SP uvádí obecně pouze teoretiky SP (jejich profesionalitu).

Další respondent (č. 2) hovoří o své negativní zkušenosti s pracovníci úřadu práce pro její lhostejnost, vlivem jejího chování zakusila pocity potupenosti a ponížení a neefektivitu její práce. SP je vnímána jako velká výzva, respondent spatřuje pole pro zlepšování, reflektovaná je také dynamika doby, patrně je vnímání současného stavu SP jako osobní výzvy. Úroveň prestiže SP je vnímána sporně, respondentka vykazuje vnímání důležitosti osvěty SP, retrospektivně je reflektované zlepšení obrazu SP ve srovnání se stavem před r. 1989, osvěta je ale vnímána jako stále nedostatečná. Uvádí zkušenost nedostatečné informovanosti o významu SP u přátel a širšího okolí (zejména u mladé generace) a obecné vnímání SP jako úřednické profese. Osobně pak klade důraz na obhajobu SP a přesvědčování druhých o její smysluplnosti. Před nástupem na CARITAS VOŠs Olomouc není obraz SP retrospektivně reflektován, podstatná je zejména touha být užitečným jako základní motivační faktor. Vzor SP absentuje, respondent klade důraz na osobní hledání cesty a vlastní zkušenosti. Fragmenty vzorovosti nachází u více lidí dle individuální zaměřenosti (specializace v oboru), v tomto ohledu reflektuje velmi dobré osobní vnímání individuality jedince a odlišnosti zkušeností a osobní senzitivity případného vzoru.

Následující respondent (č. 3) vnímá společenskou prestiž SP spíše pocitově než racionálně. Zásadní zlom je ale retrospektivně reflektován v období absolvování praxí ve 2. ročníku během studia na CARITAS VOŠs, kdy došlo k prožitku pozitivního vybočení ze školního prostředí, došlo tak určitému oživení pocitu, že SP je jedinou možnou životní cestou a také k nárůstu subjektivního vnímání atraktivity SP. Vznik tohoto postoje je reflektován s tím, že SP je oblastí osobně blízkou zejména kvůli empatii a naslouchání, v uvedených faktorech vzniká zdroj pocitu správného rozhodnutí pro SP. Dále retrospektivně je proces vnímání SP popsán od nadšení na SŠ (objevování důstojnosti seniorů) přes rezignaci později na VŠ (pocit špatné volby a nechuti ke studiu), paradoxního vyústění se dostává ve formě nalezení ideální cílové skupiny během studia v posledním ročníku. Přes výše popsané fluktuace trvá i nadále chuť vykonávat SP i v budoucnu. Vnímání současného obrazu SP shledává jako zdravé. Reflektovaná je také absence pocitu studu, který se

v minulosti v souvislosti s volbou studia SP obejevoval (setkávání s názory, že SP se nachází na stejné úrovni jako profese uklízečky). Zajímavý je postřeh, že lidé s vyšším vzděláním hodnotí SP pozitivněji než lidé se vzděláním nižším, očekávaná je perspektiva zvyšování úrovně prestiže SP, která je v současnosti vnímána jako nízká. Vnímání úrovně prestiže SP dle slov respondenta neovlivňuje volbu SP studovat, navzdory reflexi nepoměru vložené energie do výkonu SP a finančního ohodnocení. Konkrétní vzor SP absentuje, je ale uváděna přítomnost osob se zkušeností praxí, jejich vliv prostřednictvím vlastností jako empatie či umění udržovat hranice, nejčtenější setkání s popsányi lidmi proběhla během absolvování dlouhodobé praxi ve 3.ročníku.

Další z respondentů (č. 4) uvádí retrospektivní reflexi SP jako oblasti ve špatném stavu, ovšem kriticky zohledňuje neúplnou představu o problematice. Ohledně současnosti uvádí zejména šíři působnosti SP a množství cílových skupin či jednotlivých zaměření. Retrospektivně dále zmiňuje rozšíření představy o SP během studia, pozitivně hodnotí především možnost najít individuální místo v SP (oborová specializace). Otázku prestiže popisuje prostřednictvím reflexe vnímání potřebnosti SP majoritou, jako posun vidí její zlepšení. Nízkou informovanost společnosti o SP přisuzuje šíři oboru. Jako negativum zmiňuje nedostatečné platové ohodnocení. Při škálování prestiže respondent hodnotí SP na středu, možné jsou dle jeho soudu variace dle specializace SP (např. terénní pracovník vs. úředník). Respondent dále vnímá SP jako výzvu ve smyslu možnosti překročit konformní zůsoby práce na základě reflexe současného nedobrého stavu získané díky osobním zkušenostem. SP vytyká zejména neprovázanost oborů, neznalost kompetencí pracovníků v jednotlivých podoborech, neznalost cílových skupin pro jednotlivá zařízení a neadekvátní jednání sociálních pracovníků. Vnímání společenské prestiže SP nemělo při zpětném pohledu vliv na motivaci ke studiu SP. Jako současný vzor uvádí nejmenovanou osobu sociálního pracovníka v blíže neurčeném nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež. Faktory tohoto vnímání jsou pak formulovány jako schopnost rychlé infiltrace do cílové skupiny, schopnost rychle navázat kontakty a nabídnout služby a schopnost být cílové skupině vzorem.

Následující respondent (č. 5) měl před nástupem na CARITAS VOŠs představu omezenou, charakterizovanou obvyklým laickým pohledem, nízkým povědomím a strohými informacemi získanými pouze z webu školy. SP v současnosti vnímá jako kreativní disciplínu s možností získat vzdělání, uplatnění,

osobní klid a realizaci. Oceňuje také široké pole pro uplatnění se v oboru a možnost jeho změny v budoucnosti. Dále také očekává zlepšení díky zákonu o sociálních službách. Obecně vnímá trvání názoru, že SP znamená hlavně úřednickou činnost s nízkým hodnocením prestiže. Existenci vzorů pro SP reflektuje retrospektivně jako absentující, v současnosti zná osoby, jež by mohly být vzory, ale problémem je jejich vzdálenost, anebo vnímá jejich chyby. Respondent se zatím nesetkal s osobou, jež by pro něj mohla být vzorem, toto je reflektováno jako výsledek jeho kritického vnímání osobních chyb či chybných způsobů jednání sociálních pracovníků se kterými se dosud setkal. Vyjadřuje také postoj, že praxe hodnot je více než konformita způsobů realizace SP.

Poslední z respondentů (č. 6) měl v minulosti před zahájením studia podobně úzký pohled na SP, jeho představa byla nejasná, ale zároveň měl ve srovnání s předchozími respondenty alespoň bližší zkušenost prostřednictvím matky, která pracovala v hospici. Negativní zkušenosti ovšem představovaly sociální odbory a jiné úřady, s nimiž byl respondent nucen být vlivem těžké sociální situace rodiny v kontaktu. Není jisté, zda v důsledku tohoto vznikla reflektovaná nejistota stran plnohodnotnosti SP jako oboru, respondent jej totiž vnímá spíše jako základnu pro obory další (např. psychologie). Podobně respondent uvádí nejistotu ve vymezení role sociálního pracovníka, srovnatelný postoj vnímal v minulosti ve svém okolí. Vzhledem k finančnímu ohodnocení je prestiž vnímána jako nízká, podobně jako jeden z předchozích respondentů uvádí předpokládané zlepšení obecné představy o SP díky novému zákonu o sociálních službách. Reflektovaná je větší prestiž ve vnímání přímých uživatelů sociálních služeb, anebo při kontaktu s dobrým sociálním pracovníkem. Úroveň prestiže SP nehraje v motivaci ke studiu roli, ale její případná vysoká úroveň by byla vnímána jako příjemný přídavek. Vzory SP respondent nemá.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se pokusil zpracovat téma nelehké. Zvolil jsem metodu, která se pro zkoumání lidské motivace jeví nejvhodnější, tedy kvalitativní výzkum. Narážel jsem na několik úskalí. Především šlo o absenci teoretické základny, řešení jsem hledal v osobní invenci prostřednictvím retrospektivy a reflexe. Samotná realizace výzkumu pak byla možná jednodušší, ale některá její specifika, zejména technicko-analytické zpracování přinášela také obtíže, zejména časovou náročnost. Případným dalším aspirantům na pokračování práce v dané oblasti bych proto doporučil zejména triangulaci výzkumných metod (např. využití polstrukturovaných rozhovorů v kombinaci s dotazníky) a dále pak, a to zejména, spíše longitudální formu výzkumu. Podobně bych se pak přikláněl i k výraznému rozšíření zkoumaného souboru, jehož malá šíře je v případě této práce také jistým omezením. Výše uvedenými argumenty tak vystihuji úskalí a slabiny celé práce. Domnívám se však, že celá práce může být alespoň drobným příspěvkem k nastíněné problematice.

Použitá literatura

1. ANZENBACHER, A. *Křesťanská sociální etika : úvod a principy*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2004. ISBN 80-7325-030-6
2. BEDNAŘÍK, Lukáš. *Motivace studentů denní formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS - VOŠs Olomouc ke studiu - projekt výzkumu*. Olomouc : CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2009. 45 s. Vedoucí absolventské práce Mgr. Dita Palaščíková
3. HARTL, P. HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X
4. HAVRDOVÁ, Z. *Kompetence v praxi sociální práce : metodická příručka pro učitele a supervizory v sociální práci*. s. 154. Praha : Osmium, 1999. ISBN 80-902081-8-5
5. HOMOLA, M. *Motivace lidského chování*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1977.
6. MADSEN, K. B. *Moderní teorie motivace*. Praha : Academia, 1979
7. MATOUŠEK, O. *Metody a řízení sociální práce*. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2
8. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0
9. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4
10. MLČÁK, Z. *Osobnost v kontextu prosociálního chování a zátěžové odolnosti*. V Ostravě : Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2008. ISBN 978-80-7368-532-4
11. NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. Praha : Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7
12. NAVRÁTIL, P. *Teorie a metody sociální práce*. Brno : Marek Zeman, 2001. ISBN 80-903070-0-0
13. NEČASOVÁ, M. *Úvod do filozofie a etiky v sociální práci*. Brno : Masarykova univerzita, 2001. ISBN 80-210-2673-1

14. SILLAMY, N. *Psychologický slovník*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0249-1
15. ŠIMONÁKOVÁ, Pavla. *Motivace studentů sociální práce ve vztahu ke studiu a k profesi sociálního pracovníka*. Ostrava : Ostravská univerzita. Zdravotně sociální fakulta. Katedra sociální práce, 2007. 92 s. Vedoucí diplomové práce Mgr. Tomáš Šobáň
16. ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat*. Praha : Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN 80-85850-69-9
17. ZITA, J. Posuzování životní situace v sociální práci. In. *Sborník z konference V. Hradecké dny sociální práce, Hradec Králové (24. - 25. 10. 2008)*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-419-4
18. ZITA, J. Sociální práce jako profese se stále vyvíjející je největší téma praktikované sociální práce (L.C.Johnson). Co na to utvářející se komunita mladých sociálních pracovníků? Jak přispívá období prvního zaměstnání v profesích povolání sociální pracovník k dotváření profesní identity mladého absolventa. In. *Sborník příspěvků z konference Sociália 2002, ÚSS PdF UHK (10.-11.10.2002)*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2002. ISBN 80-7041-902-4.
19. URL:<<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/vaclav-krasa.php?itemid=4682>[cit. 2009-08-02]
20. URL:<http://caritas-vos.cz/CS/Predmet_Anotace.aspx?idstplan=298[cit. 2009-08-02]
21. URL:<http://caritas-vos.cz/CS/Predmet_Anotace.aspx?idstplan=360[cit. 2009-08-02]
22. URL:<http://caritas-vos.cz/CS/Predmet_Anotace.aspx?idstplan=352[cit. 2009-08-02]
23. URL:<http://caritas-vos.cz/CS/Predmet_Anotace.aspx?idstplan=374[cit. 2009-08-02]
24. URL:<http://caritas-vos.cz/INTRA_2007/student/ap/Default.aspx [cit. 2009-08-02]
25. URL:<http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/prumerna_mzda [cit. 2009-08-02]
26. URL:<http://edisk.cz/stahnoutsoubor/46141/2009_Bednarik_Lukas.pdf_384.6KB.html [cit. 2009-08-02]

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovor č. 1

Příloha č. 2: Rozhovor č. 2

Příloha č. 3: Rozhovor č. 3

Příloha č. 4: Rozhovor č. 4

Příloha č. 5: Rozhovor č. 5

Příloha č. 6: Rozhovor č. 6

Příloha č. 7: Oslovovací dopis

Příloha 1

Rozhovor č. 1

T: Tak první otázka je taková vtipná, ale já se Tě na ni zeptám, i když to vím - jestli máš oba dva rodiče.

R: Jo, mám.

T: Teď by mě zajímalo, co v životě dělali, jestli mi můžeš popsat co dělal otec a co dělala matka.

R: Oba dva moji rodiče jsou ne moc vzdělaní, otec má základní školu, protože za komunismu nosil dlouhý vlasy (*smích*), tak ho nepustili dál. A matka je vyučená prodavačka a celý život pracovali jako dělníci nebo něco takovýho. Matka ze začátku jako prodavačka a byla hodně dlouho na mateřské, asi devět let, takže nic moc a otec pracuje celý život ve fabrice. Dodnes a asi tam aji umře.

T: A co dělají teďka?

R: No to je to, že otec dělá ve fabrice, akorát že je ta krize, tak pracuje jenom půlku měsíce a matka byla na operaci se zádama, takže má invalidní důchod, nedělá nic a nevím jestli ještě někdy něco dělat bude, je na tom se zdravím dost blbě, nevím, jestli s takovým omezením si nějakou práci ještě najde.

T: A kolik jim je teďka?

R: Matka má čtyřicettři, otec čtyřicetčtyři, snad, plus minus autobus.

T: Jak Tě jejich zaměstnání ovlivňovala, když jsi dospívala nebo dejme tomu od dětství a potom přes pubertu do dospívání?

R: Ze začátku jsem to nějak moc nevnímala, protože jsem si říkala, že chodijou do práce, vydělávají peníze a že to je důležitý, protože prachy se kolem nás celý život točili, takovým stylem, že jsme museli přepočítávat každou korunu, takže asi kvůli tomu a potom už jsem poznávala, že asi to není to pravý ořechovy z čeho bych si chtěla vzít příklad a hlavně ne teda z otce, protože on je jako chytrý člověk, ale prostě neměl příležitost se nějak dál vzdělávat a zpustl, zpustl v dělnické profesi a myslím si, že by měl fakt navíc. Taky ho to podle mě docela poznamenalo v takovém tom negativním slova smyslu, že nemá nic jinýho, jenom do práce, dom, na gauč, do práce, dom, na gauč. Že prostě z té práce je zedřenej a pak už nechce nic dělat. Spíš

bych řekla, že je z toho jako, čím dyl tam pracuje, tím dyl je na tom psychicky hůř, že určitě jsou u něho nějaký deprese a takovy.

T: Takže ten vliv na Tebe, když jsi toto viděla?

R: To jsem si řekla, že jako, nevím, jako tak pracovat asi s mírou, ale zas jak, když jsou potřeba prachy, to je prostě těžky. Ale vždycky nás rodiče vedli k tomu, že se musíme učit, aby z nás něco bylo, abysme nedopadli tak jak oni, takže taková klasika a matka, no, u nás byly doma docela dost problémy, protože ona byla dlouho doma a většinou dala tatovi malou vyplatu, takže zas je tady tenhle problém, když chodila do práce, tak stejně nosila dom třeba o pár korun víc, než měla z té mateřské, z těch dávek, protože tam to stejně nebylo moc vidět. A právě proto, že ona dělala na takovejch těch pracovních místech, kde měla přístup k penězům, tak samozřejmě ju to lákalo, aby si pučovala z kasy, no a jiny věci, tak ju všude vyhodili, že měla manko a tak. A myslim si, že už by se prostě na takovy pracovní pozice neměla plíst, protože ona fakt s těma penězma dělat nemuže.

T: To co vaši dělali, formovalo to nějak Tvoje představy ohledně toho, co Ty budeš dělat? Mělo to vliv na Tvoje představy ohledně povolání?

R: Hlavně takovej, že bych chtěla dělat v životě to, co by mě bavilo a z čeho bych měla radost, protože když jsem viděla, že oni dělají to, co je nebavi, hlavně otec, že na to furt nadává, matka taky, ta dycky na práci s lidma, protože celej život byla s lidma v kontaktu, tak prostě si doma stěžovala, tak sem si řekla, že jediny, co chcu dělat, tak si vybrat zaměstnání, který by mě bavilo a takovy to dětství, to byla nějaká péče o zvířata, zemědělnka a takovy. Já sem se docela dobře učila, tak jsem věděla, že když budu chtět, tak že by to nějak šlo, no, ale ta motivace ze strany rodičů asi nebyla žádná, protože oni mě vždycky nutili se učit dobře, takže to byla prostě taková samozřejmost a oni chtěli, abych šla na nějakou dobrou školu, aby ze mě něco bylo, tak tam jsem věděla že je jedno co, hlavně aby něco, viš? Takže to bylo na mě, no a typicky prostě ze základky, viš co, když máš dobry známky, tak co ti nabídnou, jako buď gympl, anebo obchodní akademii, nebo něco podobnyho. Na gympl sem jit nechtěla, protože jsem si nebyla jistá, jestli bych chtěla studovat na vysoké škole, protože gympl sám o sobě nic moc neznamená, a tak jsem nakonec šla na ekonomickou školu do Uničova, ale to bylo hlavně kvůli tomu duvodu, že jsme měli doma problémy a že jsem chtěla být co nejdál od domova, takže asi skrz to.

T: Takže tam si v podstatě odpověděla i na otázku, jestli to, co rodiče dělali mělo vliv na Tvoje rozhodnutí o volbě střední školy.

R: Hm.

T: Když ses potom hlásila na vysokou, tak co tam hrálo roli?

R: To bylo všechno takovy dramaticky, já jsem ty tři roky na střední škole hrozně zvlčela a nic mě nezajímalo a prostě jsem to tam klepala se čtverkama a s prolizáním a spíš sem se bavila a pak už sem si řekla sakra maturita a tak sem prostě najednou nastolila úplně přísněj režim a začala sem se učit a maturitu sem dala úplně s vybornejma známkama, což teda všechny překvapilo, aji mě, tak jsem zjistila, že když člověk něco chce a jde si za tím, tak že to dokáže, a to říkám teda zkusim si dat [příhlášku] na vysokou, a co k tomu napomohlo, asi že jsem se čím dál tím vic bližila k tomu, že prostě bych chtěla v životě něco dělat, takže to vzdělání je k tomu důležitý a zase bych chtěla mět takovy vzdělání, který by směřovalo k tomu, co bych chtěla dělat a protože jsem věděla, že bych chtěla třeba pracovat s lidma, nebo byt nějaká nápomocná, v uvozovkách, tak sem si řekla, že ta sociální škola je to pravý ořechovy, ale zase se mě nechtělo zpátky do Olomouce, ale zase sem musela, protože sem věděla, že už se budu muset spolehnout sama na sebe, že mě rodiče neboudou podporovat ani finančně, ani nijak jinak, takže abych si platila třeba dojíždění, to nepřicházelo v uvahu, takže zpátky do Olomouce. Nejdřív sem se hlásila na Humanitni studia, ale protože jsem měla vždycky problémy s angličtinou, tak jsem neudělala přijímačky, to bylo dost hustý na ty jazyky, a pak bylo druhý kolo na CHASOC [obor Charitativní a sociální práce na CARITAS - VOŠs], tak sem si řekla, že to zkusim, že to je blízko a vyšlo to. A je to v pohodě.

T: Ty máš sestru, že?

R: Mám sestru, patnáctiletou.

T: Co ona dělá?

R: Terežka studuje jak já na obchodni akademii, tady v Olomouci, je to taková úplně jiná holka než já, nevim, co k ni říct, když já ju pořádně ani neznám, protože ona je ode mě o dost mladší a já sem ji nikdy nevěnovala moc pozornost, protože sem vždycky vyrustala s bráchou a až sem mohla mět čas na tu ségru, tak sem zase už byla v Uničově, už sem pařila, už sem chodila s klukama a prostě sme se málo viděli.

T: Takže ona na Tebe nějakěj zásadni vliv neměla?

R: Ne.

T: Bratr?

R: Dalibor, ten má teďka dvacet let a to je miláček, my sme byli vždycky parta (*smích*), akorát že jak dospěl, tak věděl, když něco chce dokázat, že si to musí sám vydobit, ale zase má prostě takovou tu blbou, jakože všechno dělá jako pro sebe, na prvním místě sem já, pak dlouho nic a pak možná někdo ostatní, takže docela v takovejch těch vážnějších věcech by sme se asi dost rozcházeli. Vidívám ho málo, bydli ode mě daleko, ale hodně mě to mrzí, dost si voláme, ale návštěvy sou čím dál tím menší. Jo a ten taky studuje na vysoké škole, takže my sme všichni takovy jako studovani. (*smích*)

T: Když ses teda rozhodovala pro to, co budeš dělat, co budeš studovat, nebo pro Tvoje budoucí povolání, tak byla nějaká postava, nějaký člověk, který Tě k něčemu postrčil, nebo který hrál v té volbě vliv nebo mohla to být i nějaká událost...

R: Mmm....

T: Jestli víš o někom, nebo jestli si na něco vzpomeneš, že bylo takovýho významnýho, jestli ne, nemusí být, to se ptám.

R: Ne.

T: A co vrstevníci?

R: Vrstevníci, no.

T: Myslím v souvislosti tady s tou věcí, že když ste se rozhodovali, co kdo bude dělat, tak jaky tam byly ty vlivy?

R: No tak to bylo právě na té ekonomce, kdy mě ta škola totiž strašně nebavila už z principu toho, že se všechno točilo kolem čísel, počítání a takovýho toho hnusu, který já nemám ráda a moje logicky myšlení, který já nemám....a jako že valná většina těch lidí chtěli pokračovat tady v tomhle studiu a nebo skončit a jít do práce, takže ani jedna možnost pro mě nebyla vhodná a s jedinou kamarádkou na střední škole, s jednou jedinou, kterou jsem měla z třiceti spolužáků (*smích*), jsme nějak si řekli, že nás to nebaví, takže bysme zkusili úplně něco jinýho a zase sme zvažovali to riziko, že jak se dostat na tu školu, když nemáme ani základy, jako pak sme to dlouho zvažovali a pak sme si vymysleli teda že bysme chtěli tak nějak pomáhat, nebo něco na ten způsob, nebo být nějak užitečný, asi spíš takhle bych to řekla.

T: A o čem ste uvažovali původně?

R: Původně sme uvažovali obě dvě o tom humanitním studiu, že sme na tom viděli i ty zážitky z ciziny, který bysme mohli mít, ale nakonec ona se tam taky nedostala a pak už nezkoušela ani na, semka na CHASOC a je na ekonomce dneska.

T: Zajímavý. (*smích*)

R: Takže úplně takhle.

T: Já tady mám teďka pár otázek, který se týkají postojů a toho, jak se ty postoje formovaly, takže tady mám otázku, jestli ses rozcházela v názorech nebo postojích s rodičma, v takových těch zásadních životních, nebo naopak, jestli jste měli k sobě blízko v těch věcech.

R: To je všechno strašně špatný, my jsme se nikdy takhle nebavili s mojima rodičema, protože nebyla rozumná komunikace, nikdy jsme nediskutovali, nedebatovali, u nás se akorát křičelo, nadávalo, bilo, tam na takovy věci nebyl prostor.

T: Takže když tady mám další otázku, jestli tě vedli k nějakým ctnostem...

R: Spiš bych řekla ne, akorát zákazy, příkazy, rozkazy, možná v tom byli zahrnuty, ale nějaký ty ctnosti, ale tak si jako nic nevybavuju, konkrétního. Prostě takovy to normální, buď hodná, nelži, nekraď a tak.

T: A jak moc vnímáš to, jak oni Tě formovali?

R: Vnímám to docela dost, protože mě to právě strašně mrzí, že sem tu rodinu nikdy neměla takovou jakou bych chtěla, že to pro mě nejsou ti praví rodiče, nemá z nich žádný, nemám v nich žádný vzor, nic si z nich nemůžu vzít, třeba nemůžu ani říct třeba takovy ty blby věci, jako že chtěla bych být taková jako mamka tady v tomhle a tomhle, chtěla bych umět tohle jak taťka a to prostě neexistuje. Jako rodičema dá se říct docela pohrdám.

T: Měla si nějakou morální nebo autoritu obecně, v dětství, byl pro Tebe někdo? Protože když to nebyli rodiče, dejme tomu, tak byl někdo v blízkosti?

R: Tak jako rodiče jo, ale to jenom kvůli tomu, že sem se jich bála, takže, jako tam to nebyla taková ta přirozená autorita.

T: Tak dejme tomu vzor.

R: Babička.

T: Babička?

R: Babička, protože babička byla hodná a byla taková dobrosrdečná, taková laskavá, co pomáhá a za babičkou se chodí, když sou problémy a babička pučí, když potřebuju a babička dá a babička byla prostě taková ta dobrá.

T: Rozumím.

R: A babička je taková dodnes teda. A dodnes za ňou chodim, pro radu, pro peníze (*smích*), pro kokino.

T: Takže je pro Tebe tím vzorem, tím člověkem stále?

R: Určitě.

T: A je ještě někdo takovej dneska?

R: Dneska v dnešní době?

T: Teďka v současnosti.

R: Prosim Tě, jak to bylo formulovany, já už si, já sem se zratila.

T: Ta puvodni otázka měla byt: Kdo pro Vás byl morální nebo jinou autoritou, vzorem v dětství, dospívání?

R: A teď...

T: A teď: Kdo je pro Vás vzorem, autoritou dnes, v současnosti?

R: Asi muj partner.

T: Jo?

R: Nevim, jestli to říkám ráda takhle nahlas, ale asi je to pravda, no. (*smích*) To mu nesmim říct. Jo, Josef určitě.

T: A co ovlivňuje fakt, že on jim je, nebo že se jím někdo stane?

R: Hlavně je to z toho duvodu, že on je tak někdy nechutně správněj až je mě z toho jako zle, takže jsem za to ráda, protože jsem to vždycky tak chtěla, že sem prostě chtěla mít takovyho partnera, nevim, co do toho patří, určitě spolehlivej, rozvážnej, upřímněj a prostě takovy ty vlastnosti, kterejch si cenim a zároveň mě to někdy vadi v tom smyslu, že si nejsem jistá, jestli já sem taky taková, nebo že se prostě, já to vnímám tak, že se s nim porovnávám někdy a takovej ten trošku soubój. A neříkej mu to. (*smích*)

T: Ne. To je jenom mezi nama.

T: Jak vnímáš vůbec nějaký autority obecně?

R: Já autority nesnášim a nevnímám a neuznávám. Jako určitě bych to nepřiřovnávala k nějaké máti nebo k něčemu takovymu, ale slovo autorita se mě nelibi už z principu, protože já to nepoužívám a obsahově to pro mě může být člověk, kterýho si vážim, ale neni to autorita.

T: A jak vnímáš teda slovo vzor, když to nahradime vzorem, je v tom rozdíl?

R: Jo, říkám, že asi obsahově je to stejny, ale chybí tam prostě takovy to, že já autoritu vnímám docela dost negativně. A ten vzor je pro mě něco pozitivního. Jako chápeš to, co tam chcu říct?

T: Chápu, rozumim.

T: Tak jo, tak to byla ta první část.

R: To byla ta první sada.

T: To byla ta první sada. No a teďka je druhá sada, která se spíš týká sociální práce a toho, jak ji vnímáš.

R: Ano, to pro co tady jsme.

T: Ano. V podstatě. Tak první otázka z toho soudku, jestli máš nějaký vzory sociální práce. Je úplně jedno jaky, mužou byt z teorie, z praxe, nebo nějaký imaginární.

R: Tak dalece jsem ještě asi nedošla a ani jsem o tom nikdy nepřemýšlela, okrajově bych do toho zahrnula určitě nějaký našlápnuty lidi, takže teoretiky, nebudu menovat, ale prostě ten, kdo má vzdělání, kdo tomu rozumí, ti odborníci všeobecně, ale musí to být lidi na správných místech. A dál pak už nevím. To doufám přijde.

T: Jak jsi vnímala SP než jsi šla na Caritas? Jaky bylo Tvoje povědomí o tom, co to znamená?

R: Docela chabý, protože SP nebyl pojem, se kterým bych přišla do styku často, na ekonomické škole určitě ne a tak vůbec normálně jsem si předtím myslela takovy to klasicky jako byt tady prostě pro druhy lidi, někomu pomáhat, radit, posluhovat a nejdřív jsem to vnímala tak jako negativně, rozpačitě a potom jsem si řekla že když k tomu přidám to, co k tomu patří, jako proč bych to chtěla dělat, tak jsem si řekla, že z toho může byt docela dobrej konec a docela dobrá věc a hlavně já jsem nevěděla co se s svým životem, co bych chtěla dělat a tak jsem si řekla proč ne, uvidím, zkusím, třeba se zadaří.

T: Stejná otázka, ale na současnost: jak vnímáš dneska SP?

R: SP je pro mě v prvním případě práce (*smích*) jako každá jiná, ale v druhým je to právě mnohem bohatší než ty ostatní práce, protože pro mě je tam hrozně podstatný to, že to dělám, protože mě to baví, protože mě to naplňuje, protože mužou spojit příjemny s užitečným a hlavně SP je jedno z mála odvětví, který věřím, že mě mužou posunout někam hodně daleko a vůbec osobnost, jako člověka, tak prostě se rozvíjet, někam se dostat, nezakrňt na místě a takovej ten osobnostní rust.

T: Takže tam došlo k určité změně, že jsi měla určitej obrázek, určitý vnímání a dneska je to tak, jak to popisuješ. Dokážeš nějak odpovědět na to, proč se to tak změnilo? Dokážeš to nějak popsat?

R: Tak určitě hrajou roli zkušenosti, který sem nabírala hlavně skrz praxe na škole a taky to, že sem vůbec poznala, o čem ta SP je, takže nejlépe skloubit nějakou dobrou teorií a dobrou praxí a chytnout to za ten správný konec a vybrat si to, co mě baví a v čem bych se chtěla uplatnit a co by mě tak naplňovalo a začít na tom makat a někam

se posouvat. A samozřejmě na sobě pracovat a to dělám hrozně ráda, takže je to pro mě pořád takovy, to překonávání a miřím výš a výš, až budu prostě nejlepší na světě.

T: Rozumím. Ještě se trošku vrátím, když sis formovala ten původní obraz SP, tak kde jsi získávala informace o tom, jak se Ti to skládalo, na základě jakých zdrojů?

R: Tak já už asi ani přesně nevím, ale spíš tak asi od okolí a někdy to byly informace teda dosti zkresleny, musím přiznat a něco málo teda ve škole, když jsme s učitelkami vybírali, kam se dostat potom dál, tak když jsme na tu SP narazili, tak taky jsme to určitě nějak probírali, ale já Ti ani nevím, to se tak nějak vyvrtilo a právě že mě aji přitahovalo, že pořádně nevím, co za tím je, tak že jako se podívám a uvidím. Protože já jsem k tomu takhle jako neměla kam, nebo neměla jsem od koho zjistit nějaké informace nebo něco, takže pro mě to bylo takový tajemství. Zas na druhou stranu, třeba někdo mě strašil, že budu dělat takovy a takovy věci a škaredy věci a někdo zas nevěděl, tak jsem si to prostě nějak urovnala a pak jsem se asi rozhodla. Ale přesně nevím, nic konkrétního.

T: Vnímáš úroveň společenské prestiže SP?

R: (*smích*) Tak ta je velice nízká. Hlavně protože podle mě chybí pořád osvěta SP a protože, když se na to podívám ze strany široké veřejnosti, normálního člověka, kterej není v kontaktu SP, tak ani nevím, proč bych se o to chtěla zajímat, na co to je a ani nevím, kde bych se o tom dozvěděla, že to je, já si prostě myslím, že lidi o tom nic moc neví a mají hodně předsudku, nějakých mýtů, kterej mezi nima panuje a na základě toho usoudili že asi SP není nic moc a tím to začíná a končí. Bohužel ale.

T: Hraje to pro Tebe nějakou roli v záměru to studovat? Protože chápeš, že společenská prestiž je nízká, ale i tak SP studuješ a pravděpodobně ji chceš taky vykonávat.

R: Určitě, ale hlavně bych...já věřím, že my jsme teďka ta generace (*smích*), která má přijít s tím, že s osvětou SP a nějak to uvísta do pohybu a nějak celkově ty představy o SP nebo o náplni SP posunout někam tak, aby to bylo atraktivnější pro širokou veřejnost a taky víc dávat najevo to, že jsem třeba pyšná na to, že studuju sociální školu a že vlastně pracuju v oboru, dávat najevo to, co, proč to dělám a že mě to baví a prostě seznamovat s tím lidmi a tak nějak.

T: To zní skvěle. Teď jsme u oblasti, která se týká Tvých hodnot.

R: Hmm.

T: Takže se zeptám, první otázka je, asi začnu tady touhle: jaky sou Tvoje životní hodnoty vůbec, jestli bys o tom, jestli seš schopná o tom něco říct, jestli to víš u sebe jak to máš?

R: Tak žebříček hodnot si asi vytvářím pořád ještě a myslím si, že si ho budu vytvářet do konce života, ale čím dál tím víc se ujišťuju, že asi mezi tu první a nejvyšší hodnotu bych dala to, aby to bylo, aby to veškery konání, taková ta činnost, jedno čeho a jedno koho byla prostě morálně správná, čistá a taková...nevím, nevím, jak to teď formulovat, stačí to tak?

T: Určitě. Rozumím. Ale můžu se stejně i tak zeptat, co je pro Tebe nejvyšší životní hodnota?

R: Nevím, jak to nazvat, asi spokojenost sama se sebou, když to řeknu hodně stručně.

T: A proč to tak je? Proč je to zrovna tahle věc?

R: Právě kvůli tomu jakej na mě měla dopad rodina a protože jsem prostě se utvrdila v tom, že záleží jenom na mě, co ze mě bude, jak se budu mít a že věřím na to, že jaká budu já, tak se to ke mě bude vracet, takže pořád se to točí kolem mě, není to nic o nějakým narcisnictví, nebo jak to říct, ale jako že život je můj a je o mě a proto na první místo stavím sama sebe.

T: Máš nějakou, v těch hodnotách, máš nějakou hierarchii, jako jak je máš poskládány?

R: Spíš je to takovy hodně dany zkušenostma, takže už sem řekla, ta první hodnota, prostě abych já byla v pohodě a potom taková ta všeobecná spokojenost, samozřejmě partnerství, vztahy vůbec, ty sou pro mě hodně důležité, bohužel ta rodina tam není, protože jako rodina není nic, čeho bych si vážila a za svou rodinu nemůžu, je to něco, s čím sem se musela celý život vyrovnávat, tak proto není v mejch hodnotách, spíš tam je takovy to dobro celkovy a nevím, nějaký jako dobrý skutky a tak, takovy ty normální klasicky věci.

T: Dobro, to je krásné slovo.

R: Na naší škole docela dost často používané.

T: Myslíš?

R: No určitě.

T: Souvisijou Tvoje hodnoty nějak s tou volbou studia SP, když se na to podiváš?

R: Určitě jo, protože ty hodnoty jsem vždycky měla plus minus takovy, nebo od té doby, co jsem se o to nějak zajímala, začla zajímat, vubec sem si vytvářela nějaký žebříček hodnot a když to spojiš s tou SP, tak je to právě, podle mě jsou to úplně dvě

rovnoběžny koleje, který prostě jdou vedle sebe a mění se v čase po nějakých zkušenostech, ale není mezi nimi určitě rozpor, prostě je to pro mě jedno a totéž. Prostě v životě, v osobním, pracovním, všude. A proto SP, protože vím, že skrze SP ty svoje hodnoty mužů nějakým způsobem naplňovat nebo mužů uvázat do pohybu.

T: Takže to je v podstatě i svým způsobem odpověď na otázku, jestli ty hodnoty ovlivňují to Tvoje jednání v té praxi, nebo i studiu SP.

R: Akorát s tou hodnotou, o tom, že je důležitá, jak se cítím já, tak v práci bych to vnímala z hlediska třeba supervize, osobnostního růstu a pracování na slabších stránkách a takových těch věcech.

T: Jsi věřící? Nebo hlásíš se k nějakému náboženství?

R: *(smích)* Tak já jsem čekala, že to přijde, přišlo to, to je hezký, správně. Ne, věřící nejsem, nehlásím se k náboženství a můj názor na věření je dost rozpačitéj, ale přesto tolerantní, ale nebudu se tajit tím, že nesnáším institucování takové pro mě docela dost osobní a intimní věci, takže prostě pohrdám církví a vším tím, co je s tím spojený, co je s tím napsané a tak podobně.

T: Chápu.

R: Tohle odmítám úplně naplno a ani se o tom nebavím, to je takový to kategoricky ne.

T: To je teďka otázka mimo mou strukturu, ale mě to forma toho rozhovoru umožňuje: jak teda je možný, že když máš takovéhle postoje, takže studuješ na škole, kterou zřizuje církev a kde se vyučují předměty jako je Teologie v sociální práci a podobně?

R: To je divný, že? *(smích)*

T: Na první pohled...

R: Já jsem prostě tady tohle věděla, když jsem na tu školu lezla, když to tak řeknu, ale brala jsem to tak jakože nejdřív jsem si posháněla ty informace jak to tam vůbec funguje, jestli musím být věřící a takový ty choulostivé věci a když všeci říkali že ne, jakože je to v pohodě, akorát že mě bylo jasné, že nemůžu přilít do školy a najednou nosit nápisy Fuck Off Religion a takový věci *(smích)*, ale prostě život je o překonávání a tak jsem to tak nějak, ne překonala, ale prostě jsem se tomu tak vyhýbala, proklíčkovala a jsem tím taková neposkvrněná. *(smích)* To už bylo, když to řeknu blbě, riziko toho, že jsem na tu školu šla, tak jsem si řekla, že je to dobrá škola, je to v Olomouci, splňuje to to moje, ale byla tam taková troška ta vada, že to je církevní. Zás na druhou stranu, co si budu vykládat, takový ty zásadní věci vůbec

v životě každýho asi na světě, takovy ty moje hodnoty a tak, určitě bych je srovnávala s nějakým Desaterem [Božích přikázání] , prostě bych žádnou z těch křesťanských hodnot, jako neformulovala bych to takhle, ale v mnoha věcech je to podobny, takže v tom smyslu se to nerozchází, ale už mě tam vadí ty instituce a přikazování, zakazování, ohraničení a takovy.

T: Takže je to spíš problém formy a obsahu?

R: Výborně, to sem potřebovala, takhle jako.

T: Já tady mám ještě poslední otázku, tedy kdyby, když Ti někdo odpoví ano, já jsem věřící v to a to, dejme tomu jsem katolík, tak mám otázku, jak moc podle Vás Vaše víra ovlivňuje motivaci ke studiu SP, ale Tobě ji položit nemůžu, ale teď mě napadlo, že bych se Tě mohl zeptat, jak moc si myslíš, že něčí víra, pokud je věřící, ovlivňuje jeho, její motivaci?

R: Ještě jednou, prosím tě.

T: Pokud někdo je věřící, já myslím teďka kolegu, kolegyni od nás, nakolik ho to může motivovat, nakolik ho to motivuje?

R: Já si myslím, že určitě jo, protože právě jak jsem řekla, takovy ty zásady, to si myslím, že ty lidi hodně berou vážně a proto skrze tohle by tu SP chtěli zlepšovat a někam směřovat, takže si myslím, že určitě to motivuje, ale jako jak přesně si nedovedu představit, protože se o to nezajímám. (*smích*)

T: Fajn.

R: Je to u konce?

T: Hmm.

R: Tak dobrý.

T: Ještě poslední otázka, jestli máš ještě něco, co bys ráda dodala, jestli máš něco, co bys ráda doplnila, nebo klidně aji z jinýho soudku, cokoli k celé věci, já budu jenom rád.

R: Asi bych dodala, že Caritaska je dobrá škola do života.

T: Jo?

R: To si fakt myslím, upřímně, že i když se stane něco, že třeba někdy v SP nebudu pokračovat nebo úplně nějakým způsobem se hodně změním, tak si myslím, že na tu Caritasku budu vzpomínat v dobrým v tom smyslu, že mě samotnou to někam posunulo, obohatilo, rozšířilo obzory a takovej ten správnej základ a myslím si, že by bylo fajn, kdyby tím prošlo víc lidí.

T: Ty myslíš jakože nejde jenom o profesní záležitosti, vyloženě ty odborný, ale jako tak celkově?

R: Celkově, prostě jak je to nastavený.

T: To je vyborný. Tady tu pasáž já vystřihnu a dám Ti ju, nahrávku Ti udělám speciálně a můžeš ji použít u absolutoria u sociální politiky. *(smích)*

R: No, jestli mě to pomůže.

T: Tak jo, díky moc!

R: Já doufám, že Tobě to pomůže, ten rozhovor.

T: Já myslím, že určitě.

R: A jako byla sem dost nervózní....

Příloha 2

Rozhovor č.2

T: Máš oba rodiče?

R: Mám.

T: Tak teď by mě zajímalo, co v životě dělali, jestli bys mohla popsat každýho zvlášť, jaky byly jejich zaměstnání.

R: Tak maminka dělala první vychovatelku na učňáku, pak pracovala někde v kanceláři, pak dělala na expedici několik roků a teď už několik roků pracuje ve skladu, vydává zboží, přijímá, dělá objednávky.

T: A vzdělání má jaký?

R: Vzdělání má středoškolské. Chtěla na vysokou školu, ale protože jí zemřel tatínek v jedenácti letech a maminka její pracovala na statku, tak na to neměla peníze, tak proto nešla na vysokou. No a taťka. (*smích*) Ten má učňák a ten pracoval vlastně do mých pěti let, to jsem ho skoro neznala, protože jezdil pořád po montážích, v Rusku, v Kazachstánu, v Praze dlouho...

T: Co dělal?

R: On svařoval stavby, budovy.

T: Nějaky speciální práce?

R: Hodně těžká práce, vždycky říkal, že tam pracoval třeba čtrnáct, šestnáct hodin denně a když bylo potřeba šibeniční termíny, tak pracoval třeba dva dny, ale fakt z toho Ruska třeba jezdil jednou za tři měsíce. Prostě nebyl ani na bráchových křtinách, když se narodil a myslím si rodina je tím strašně poznamenaná a vlastně do dneška k sobě hledáme cestu, díky tomu. Že já do pěti let, vlastně když přijel, tak chtěl mít nějaký svůj klid a my jako děti jsme ho obtěžovali a dával nám to hodně znát a pak pracoval jako zámečnick a dneska pracuje na Správě městských lesů, tam už pracuje asi patnáct let, spravuje stroje, opravy na městě, co je potřeba a takovy věci.

T: A kolik je Vašim teďka?

R: Otcí bude čtyřicet osm v červenci a mamka je přesně o pul roku mladší.

T: No já tady mám další otázku, Ty už ses k tomu vlastně dostala, a to je, jak Tě zaměstnání rodičů ovlivňovalo v dětství a v dospívání.

R: Tak to teda nevim, myslim si, že spíš to, že ten otec nebyl doma, že jsme k sobě pořád hledali cestu, tak to mě ovlivnilo, ten vztah, měl i kapelu a to mě taky ovlivnilo, že mě dostal k muzice tady tím a mamka vlastně možná tím, že dělala tu vychovatelku, že dycky k nám měla takovou přímou cestu jako k mladým, že nás nikdy v ničem neomezovala, dycky nás se snažila nějak domluvit, nikdy nás netrestala, že to všechno brala s nadsázkou, tak to asi taky, že byla taková liberální.

T: A ovlivňovalo Tě to, co rodiče dělali i nějak v tom, jakys měla představy v tom, co budeš dělat Ty? V budoucnosti jako povolání, nebo studium.

R: Možná v tom, že po mě chtěli, já jsem chtěla dělat zahradníka, protože maminka měla vždycky koníček jako zahradu, chtěla jsem dělat zahradnici a protože jsem se dobře učila, tak mě donutili jít na gympl a tam jsem strašně strádala, otec, ten ze mě vždycky chtěl mít doktorku (*smích*) a já jsem na truc prostě nešla, protože on to chtěl a všechno více méně jsem mu v pubertě dělala na truc a to teď nevim, jak se k tomu mám zase vrátit... i na základce jsem dělala třeba programy nebo takové věci, že mě to tak nějak bavilo a bavilo mě vždycky tak nějak jako pomáhat druhým, řešit jejich problémy, to mě vždycky tak nějak bavilo (*smích*), možná spíš než řešit ty svoje a teď mi právě máti nedávno vpálila, že sem jí asi v patnácti letech řekla, že chci být jako matka Tereza (*smích*).

T: Vážně?

R: No, a tak asi tady tím směrem. Že mě tak nějak dycky v tom podporovala. To nevim, no jestli jsem Ti odpověděla přesně na to, co ses ptal... (*smích*)

T: To nemusí být úplně přesně, to je v pohodě. A jak to probíhalo teda když ses rozhodovala po tom gymplu, kam budeš?

R: Na gympl, no tak to sem si, jednu přihlášku sem si dávala právě na Veřejnou správu a sociální politiku a druhou jsem si dávala na tu zahradnici, na zahradní architekturu, protože jsem si tak nějak vždycky pořád chtěla splnit. Původně jsem chtěla maturovat z biologie, pak jsem se v polovině čtvrtáku rozhodla, že z toho maturovat nebudu.

T: Moc těžky?

R: Ne, to mě bavilo, já sem v tom byla dobrá, měla sem biologický seminář jako volitelný, ale nevim, prostě nějak mě ta SP, asi tím, co jsem měla za sebou za problémy, že jsem tenkrát ten gympl dělala pět let a proč jsem ho dělala pět let, tak mě to nějak přišlo jakože, že to můžu prostě zúročit, ty svoje zkušenosti.

T: Jo, že už seš tak nášláplá tím směrem?

R: Asi jo. Tak jsem se rozhodovala. Pak ani jedno neklaplo, protože moje maturita byla jaká byla a tak jsem byla na pracáku a během toho roku si myslím, že jsem získala spoustu dalších zkušeností a pak jsem se rozhodla vlastně jenom pro Caritas, byla to jediná přihláška, kterou jsem si dávala potom ten další rok.

T: A cos dělala ten rok?

R: Ten rok, já jsem se vzpamatovávala z toho, jak jsem byla nemocná, že jsem tu maturitu dělala a pak jsem pracovala, brigády a pak jsem byla měsíc nezaměstnaná, pak jsem dělala ve fabrice, kde jsme dělali nějaký zdravotnický potřeby.

T: Tam jsi chodila ještě na brigády, ne? Potom během studia, nebo to bylo něco jinýho?

R: To bylo něco jinýho. Hadičky na cévkování jsme dělali, takový ty teleskopický tyčky s těma pacičkama na biopsii a takový věci. To jsem dělala dva měsíce a bylo to šílený (*smích*), protože fabrika fakt jako psycho, to je něco strašnýho.

T: Já to znám.

R: Já jsem si řekla, že to už v životě nechci dělat. Dala jsem výpověď a pak jsem se bavila tak, že jsem dělala, vyšívala jsem na kšeft a takové věci, nebo jsem dělala dekupaže, obrázky jsem kreslila, keramiku jsem dělala, tím jsem si přivydělávala, jsem měla takový svým způsobem docela bohémský život. (*smích*)

T: Volná noha.

R: Ráno jsem vstala, dala jsem si brko, kafe, pustila jsem si muziku a začla jsem něco vyrábět a bylo to krásný. Bylo to výborný, nepotřebovala jsem najednou peníze, to co jsem si vydělala, to mi svým způsobem tak nějak stačilo, byla jsem na bytě sama, chlap byl v práci, byl to fakt bohémskej život. (*smích*)

T: To zní skvěle.

R: Pak jsem se začala připravovat na přijímačky.

T: Na Caritas teda.

R: No. Původně jsem myslela, že vycestuju, než jsem si dala přihlášku, jo chodila jsem ještě do domova důchodců občas dělat společnici ve volném čase, takže tak nějak jsem trávila ten čas, ten rok.

T: Bezva. Ty máš sourozence, že? Ty máš bráchu.

R: Mám bráchu o dva roky mladšího, to je taková opora moje.

T: A jak jste spolu vyrůstali?

R: My dycky skvěle. My jsme od mala fakt spolu vycházeli úplně výborně. Když on se učil mluvit, tak měl vadu řeči, tak já jsem s ním seděla u zrcátka, ty obrázky,

takhle jsme se učili a měli jsme spolu fakt vždycky výborný vztahy, takže jsme se podporovali ve všem, když byly průsery, tak jsme se kryli, vymýšleli jsme spolu kraviny, jezdili jsme spolu na prázdniny, hráli jsme spolu na harmoniky oba dva ve volném čase, fakt nás to bavilo spolu a do dneška tak spolu vycházíme.

T: Že máte dobřej vztah.

R: Skvělý.

T: Když ses rozhodovala, kam teda pudeš studovat, Tys už řekla, žes chtěla jít, že ses rozhodla pro Caritasku, tak bylo něco významnýho, nějaká událost, co tě k té volbě dostalo, nebo potkala si nějakyho člověka, kterej v té volbě hrál roli, nějaká inspirativní postava?

R: Já jsem přemýšlela dlouho ten rok, kam se budu hlásit, myslela jsem, že se budu znovu hlásit na tu zahradnici, ale pak vlastně mamka mi řekla, že, tak nějak jak projížděla stránky, že na netu o školách, jsme se o tom hodně bavili, kam bych mohla jít, tak mi právě řekla tady o těch stránkách, já jsem se tam podívala, tak jsem nad tím přemýšlela, tak jsem si psala takovy to jako proč bych tam měla jít, proč bych tam neměla jít...

T: SWOT analýza nějaká, jo?

R: No... (*smích*) A nakonec jsem zjistila, že mám dost zkušeností kolem sebe i svých osobních, který si myslím, že by mohly být užitečný, sem si řekla, že můj životní cíl bude, že chci být užitečná, že prostě sem toho v životě hodně posrala a mám toho hodně co napravovat a jak to prostě vracet lidem kolem sebe. Tak to bylo asi to nejdůležitější, to, že sem si prošla léčebnou, že sem prošla tím, že sem byla skoro na ulici, a tak vůbec.

T: Takže to byly takovy zásadní věci, který tě k tomu formovali v podstatě, jo?

---- (intruzer)

T: My jsme se bavili o tom, jak Tě to formovalo, k té SP, k tomu studiu a já mám teďka další otázku, protože si myslím, že je to taky docela podstatny, teda jak u koho, to chci právě zjistit, jestli na Tebe měli nějakej vliv v tomhle směru vrstevníci? Jako v té době, víš jak to je, člověk se rozhoduje a lidi se domlouvají...

R: To si myslím, že možná ani ne, spíš asi fakt s bráchou jsem se o tom taky hodně bavila. My jsme si vždycky říkali skoro všechno, si myslím, aspoň z mé strany a myslím si, že z jeho taky, já jsem se na něho mohla vždycky ve všem spolehnout a on mě taky vždycky hodně podporoval, když jsem měla různý průšvihy, problémy a tak, že když jsem nemohla pohnout rukama, tak u mě seděl s žičkou a krmil mě, že

ten mě v tom asi fakt hodně podpořil, že taky mi říkal, že to bude těžký a tak, prodíral se vším možným, tak ať to byly já nevím nějaký kriminální problémy a tak podobně, tak já myslím, že mě v tom asi podpořil nejvíc brácha a máti. Bývalý, s kým jsem v té době žila, tak ten ani moc ne, a taky jako moji vrstevníci, to nevím. Možná, že spíš jedna kamarádka, která taky měla vždycky takový jako docela divoký doma a tak kolem sebe, že asi tady ti lidi spíš. Možná i ta léčebna a psychiatr a tak. Že jestli ve mě někdo viděl nějaký potenciál, tak mi to tak nějak asi nenásilně dávali najevo, že mě to v tom podpořilo, že mě to utvrdilo v tom, že bych to mohla zvládnout, vrstevníci možná ani ne.

T: No a v Tobě zraje nějaký takovej postoj, že tohle budeš dělat, vlastně toho už jsme se dotkli, já jsem se chtěl zeptat, nakolik ses rozcházela s rodičema v tom, nebo naopak nakolik byli nějaký souvislosti, že ste si v tom rozuměli.

R: Maminka, ta mi v tom důvěřovala, ta mě v tom podporovala a ta mi to vlastně i navrhla a otec v té době se mnou nemluvil, takže s tím sem to nějak vůbec neřešila. V té době to bylo ještě období, kdy vlastně promluvil se mnou o tom, poprvé se mě zeptal po třech letech, jak se mám, když jsem měla tady [CARITAS - VOŠs] prvák za sebou a už jsem, to bylo na začátku druháku, takže s tím sem se o tom vůbec nebavila.

T: Jak vnímáš celkově rodiče a to, jak Tě vychovali? Seš schopná se na to nějak podívat zpátky?

R: Rodiče jak mě vychovali...no. *(smích)*

T: To je otázka, že?

R: Hodně těžká, fakt těžká. Myslim si, že otec se mě snažil vychovávat tvrdě, ale v některých věcech jsme si hodně podobní, takže jsme si nerozuměli, ač to zní absurdně. *(smích)*

T: Ono to tak bývá.

R: Je to tak a myslím, že sem ho hodně zklamala taky a snažim se to teď dát do kupy, nevím jestli se mi to daří a maminka ta mi vždycky dává takový ten příklad toho, že se prostě, musime si pomáhat, jsou v životě důležitější věci než jen majetek a tak podobně, že snažila se hodně dbát i na rodinu, ačkoliv to měla hodně těžké.

T: Já ti do toho vstoupim, Ty mi právě nahráváš na další otázku, kdy se chci zeptat, jestli Tě rodiče vedli k nějakým ctnostem nebo k dobrému jednání.

R: Jo, to určitě jo, to zas i otec prostě pokud' se to vyloženě nějak nedotýkalo jeho osobních záležitostí nebo soukromých, které by nějak měli měnit nějaké jeho plány,

tak byl dycky pro to, se snažil pomoci, pokud mohl. Tam sem měla dobrý příklad, nebýt lhostejný vůči okolí. To zas na to hodně dbali, abysme to tak viděli. Maminka vlastně křesťanka, otec začal chodit do kostela asi až tak před třema čtyřma rokama, kdy tam občas zašel, dneska už tam třeba zajde i sám, a maminka, to je křesťanka, ta mě k tomu vedla.

T: Hmm, jako ona žije duchovně?

R: Jo.

T: To souvisí, otázka, která už je možná obsažená v nějaké té, kterou jsem položil, jak teda vnímáš to, jak Tě oni formovali?

R: Jak mě formovali? Formovali mě k tomu nebýt lhostejná asi, tak ke společnosti, ať se to týkalo třídění odpadu, ať se to týkalo nějaké empatie a tak podobně, že na to asi dbali, abysme nebyli fakt jako takový nějaký vulgární k lidem a tak.

T: A byli pro Tebe rodiče autoritou morální? Nebo nějakým vzorem? Jako s autoritou někdo má spojený to, že to je negativní, ale...

R: Ne, to ne, to asi ne, ale jestli pro mě byli autoritou...na otci se mi nelíbilo jeho chování, jako třeba jak se choval k mamince, to se mi nelíbí dodneška, jak se chová, ale maminka, ta se chová dobře i ke svým rodičům, ke svoji mamince, vlastně tatínka nemá, to si myslím, že ta je mi dobrým příkladem.

T: Zůstává stále?

R: Mmm.

T: Je v Tvoji blízkosti, nebo v okolí, nebo může to být aji imaginární postava, někdo, kdo je pro Tebe takovým vzorem, nebo autoritou? Někdo další?

R: Strašně obdivuju Šlechtovou [vyučující CMTF UP Olomouc].

T: A proč?

R: Proto co dělá, co zvládá, prostě jak je schopná, jakou má vůli. To se mi na ní strašně líbí, že je taková cílevědomá a de si za svým, přitom (*smích*) je strašně zmatená, ale podle mě je fakt strašně šikovná v tom, co dělá. Chtěla bych mít takovou vůli, fakt, že jo.

T: Ty ji asi znáš líp, než já teda.

R: Ne, to ne, jako já ji neznám jakože bych se s ní nějak bavila, ale i tak si myslím jakože má dobrou pověst a když du kolem, tak v jejím kabinetě se svítí v deset večer. (*smích*)

T: Tak to sou jasny indicie. A co hraje u Tebe roli v tom, že někdo se pro Tebe stane takovou autoritou, že je vzorem?

R: Určitě to, jak ho vnímá okolí, to jak působí, jak se vyjadřuje, jak jedná s lidma, to je pro mě hodně důležité, jak to člověk dokáže ustát. Asi, nevim... *(smích)*

T: Jo, však to je odpověď. Tak jo, tak to byl ten první okruh otázek a teďka mám teda takovy otázky, který se týkají toho, jak vnímáš SP, vědomí společenské prestiže atd., jo? Takže první otázku tady k tomu mám, jestli máš nějaký vzory SP?

R: Nějaký vzory SP? Jak to myslíš? *(smích)*

T: Tak já nevim, já znám třeba lidí, pro který je vzor v SP Matka Tereza, to je takovy klasicky.

R: Jako...

T: To může být kdokoli, třeba máš někoho, koho znáš teďka osobně nebo někoho, o kom jsi četla a už ani nemusíš víc, jo?

R: To nevim. Myslím si, že se snažím se k tomu postavit tak nějak osobně, že hledám tu svoji cestu jako jak být dobrý sociální pracovník, že si myslím, že to muže získat jenom zkušenostma, že je spousta věcí, které můžeš okoukat, ale určitě to nemůže být od jednoho člověka, protože každý člověk je třeba zaměřený na něco, na nějakou jinou skupinu nebo prostě bádá v něčem jiným, myslím si, že takovou osobu asi ne, že spíš tak jako koukám, snažím se naslouchat a snažím se najít tu svoji cestu, jak prostě být dobrá. *(smích)*

T: Ono to nakonec asi ani jinak nejde, že jo, to jako, že by si člověk vzal nějakou šablonu a podle někoho dělal, to je asi nesmysl.

R: Myslím si, že ne, to nejde. To de asi fakt jenom třeba zkušenostma, na každého všechno působí jinak, každý všechno vnímá jinak. Třeba četla sem knížku o krizové intervenci a byly tam krásný vzorový rozhovory.

T: Z Portálu?

R: Ne, od Vodáčkové.

T: To neznám.

R: Ona je tady ve Zbrojce. Mě to právě docela zajímá, krizová intervence a byly tam krásný vzorový rozhovory a já jsem prostě najednou se zamyslela nad tím, že třeba některé věci bych...na některé věci bych reagovala úplně jinak, viš? Že každý člověk je úplně jiný, že každý člověk má úplně jiné zkušenosti a to cítění má v něčem intenzivnější a na něco třeba nereaguje. Je to strašně zvláštní. *(smích)*

T: Jak jsi vnímala SP, než jsi šla na Caritas? Mělas nějakou představu o tom?

R: Řekla jsem si, že bych nechtěla být takovou sociální pracovnící jakou jsem měla na pracovním úřadě. *(smích)*

T: Negativní zkušenost?

R: No, přišlo mi, že jí to je úplně jedno co se mnou bude, víš? Tady mi vyplňte nějaký papír a práci si hledejte sama, že když jsem se jí ptala na nějaký nabídky, nebo tak podobně, už je to docela dávno, přesně si to nevybavuju, ale vim, že sem se tam cítila strašně potupně. A myslím si, že to vůbec nebylo dobré.

T: To asi ne.

R: Že mě to v ničem nepodpořilo, když jsem řekla jaky mám zdravotní problémy nebo omezení, tak mi řekla, proč si nezažádám o invalidní důchod. (*smích*)

T: No a jak vnímáš teďka SP? Po těch letech, když už končíš školu...

R: No, máme před sebou velký kus práce.

T: To jo.

R: Jak ji vnímám dneska? Nad tím jsem asi nepřemýšlela (*smích*), obávám se, že ne, asi to je chyba, že?

T: Já nevím, to jako může být...Mě se líbí přístup Dity Palašákové [vyučující CARITAS – VOŠs Olomouc], víš, tak v různých tady těch věcech abstraktnějších, jako není jedno dobře a druhy špatně, že jo...

R: Mmm.

T: Takže...

R: No myslím si, že pořád je co zlepšovat, co zdokonalovat, že se doba strašně mění a je ještě spousta věcí, nad kterými se nikdo nezamýšlel, je to na nás, jestli s tím něco uděláme, anebo ne.

T: To určitě.

R: Asi tak. Nevím, co Ti na to mám říct. (*smích*)

T: Odpovědělas. Jak vnímáš úroveň společenské prestiže SP?

R: To je hodně sporný. (*smích*) Nevím. Lidí s tím mají různou zkušenost, někdo dobrou, někdo to podporuje, někdo tomu věří, spousta lidí si myslí, že je to zbytečný, že je fakt jako jednodušší prostě nějaké ty rizikové skupiny pozavírat. Myslím si, že je to o osvětě mezi lidma.

T: Jo, já myslím tak jako to vnímání sociálních pracovníků, protože pro mě třeba dlouhou dobu sociální pracovník znamenal úředníka, nebo tu paní Zubatou z Koljy, takovýho toho, kterej zasahuje od stolu, to právě mě zajímá, jak to vnímáš Ty, jak si myslíš, že nás vnímá společnost, jako v té roli, v té profesi.

R: Myslím si, že dneska už je to mnohem lepší, určitě, než v té době, jak jsi mluvil, tu paní Zubatou. Myslím si, že dneska už je to určitě lepší. Že už má SP lepší pověst. Ale ta osvěta si myslím, že je ještě hodně málo.

T: A kdybys to měla nějak naškálovat teda, tak jakože ta prestiž, jaká je? Vysoká, nízká, nebo někde mezi tím?

R: Myslím si, že už je docela dobrá, ale pořád, si myslím, je ještě hodně věcí nevychytaných, pořád je co zlepšovat.

T: Mhh.

R: Nevím. I v rámci komunitního plánování, myslím si, že se to do dneška nedotýká pořád všech lidí, kterých by se to dotýkat mělo, v některých věcech mi to připadá ještě...hodně úzkej pohled.

T: Hraje to pro Tebe nějakou roli i v rámci studia? To, jak vnímáš tu prestiž? Protože je spousta lidí, co pudou studovat určitéj obor, protože ví, že prostě já budu ten a ten a to něco znamená, jo?

R: Tak jsem se na to určitě nedívala, fakt jsem se na to dívala spíš z toho pohledu, že prostě chci být užitečná a i tak, jak když třeba, když se na to podívám z toho hlediska, když se o tom bavím s přáteli někdy někde na pivu, tak spousta těch mladých lidí třeba vůbec neví, co ta SP znamená.

T: Nízká informovanost.

R: No, že oni to fakt vidí pořád ještě jako ty úředníky, že i když řeknu, že dělám terénního pracovníka, tak se na mě dívají jako co to je, terénní pracovník, že fakt ještě neví, že SP není prostě jenom v tý budově uzavřená, a že SP zasahuje až do těch úplně nejnižších uliček a to spousta lidí neví a když se tak s nima o tom bavím, tak řeknou, jo, to je dobrý vlastně, to má smysl, protože tam, tam je ta úplně nejvyšší problematika, kterou je potřeba řešit a svým způsobem si myslím, že se ti lidi na to začnou dívat jinak, když jim to vysvětlím, že toto není jenom o tom dávat dávky, ale je to o tom ještě si k těm lidem, co pro to mají dělat, co pro to mají udělat a vůbec je najít.

T: Jaky to pro Tebe je, těm lidem to vysvětlovat?

--- (intruzer)

T: Jakože, co to znamená a protože já třeba, já trošku odbočím, ale jenom jako abych to tak dokreslil, já jsem teďka musel, protože jsem vegetarián už sedm let a teď jsem byl v rodině u té mojí ženy, kde prostě to sou masožravci typičtí a oni mě s tím zas

konfrontovali a já jsem zjistil, že já už, že už to vlastně ani nikomu nechcu vysvětlovat, jo? To jenom tak na okraj.

R: Jo, jasně.

T: Jestli, jaky to pro Tebe je, když teda se k tomu někde dostaneš v té diskusy a...

R: Ono taky záleží na jakýho člověka narazíš, že? Jestli to je nějaký člověk, kterej je rasista, nebo jestli to je člověk, kterej má trochu nějaký lidský smýšlení, ten se s tebou o tom pobaví úplně jinak, že? Než když máš někomu vysvětlovat, že fakt má cenu pracovat s romskýmá dětma. Někdo Tě prostě fakuje, že? Ale zatím jsem to teda nevzdala, zatím jsem si vždycky stála za svym a snažila jsem se toho člověka přesvědčit o tom, že to má smysl, že to někam vede.

T: To je vyborny.

R: Že je to kravina ty bezdomovce na ulici bít a že tím akorát stejně dělají problém sami sobě a když jim vadí, tak ať se na ně nedívaj, že to je na nich, jestli...prostě...víš, co chci říct. (*smích*)

T: Teď bych se Tě zeptal na nějaký věci ohledně Tvých hodnot a sice, jaky jsou vlastně Tvoje životní hodnoty, jestli je dokážeš aji nějak vyjmenovat, rozškálovat a říct, co je pro Tebe nejzásadnější, nebo jestli máš nějakou hierarchii.

R: Tak já nevim, jestli je to přesně hodnota, ale pro mě je strašně důležitá v životě důvěra, a strašně moc práce nebo času potřebuju, abych ji zas někomu vrátila a tomu člověkovu to dá hodně práce, aby si moji důvěru zase získal, myslim si, že to je hodně důležité mezi lidma. Určitě k tomu patří ucta, asi tady ty jsou pro mě zásadní.

T: Jako nejvýznamnější?

R: Asi jo, určitě by napadly i jiný, určitě bych Ti zítra odpověděla ještě na spoustu dalších, až bych si to promyslela (*smích*), ale ty mě napadly asi jako první.

T: A dokážeš říct, proč to tak je? Proč to máš zrovna takhle? Na základě čeho to je?

R: Asi proto, že už jsem tu důvěru v mnoha lidech ztratila a zjistila jsem, že mě to strašně zranilo, a to bude asi ono, že jsem se potýkala s neúctou mezi lidma a že to člověka strasně poznamená, myslim si, že to je hodně důležité, že každěj je člověk, ať nosí sako, nebo nosí tepláky. To je pro mě hodně důležité.

T: Souvisí tyhle věci s tím, že ses rozhodovala, rozhodla pro studium SP?

R: Určitě jo, protože, když jsem bydlela v holobytě, tak najednou jsem si uvědomila, jak se na mě lidi dívaj. Když se fakt nemůže člověk každěj den umýt, jak s tebou najednou lidi jednaj a to bylo pro mě hodně důležité, že sem si fakt uvědomila, že pořád jsem člověk, pořád nějakým způsobem mám na něco nárok, aby se mnou

člověk jednal slušně a přitom to není vůbec tak samozřejmý ve společnosti. To bylo pro mě asi hodně důležité. Asi nejvíc ty osobní zkušenosti.

T: Seš věřící? Nebo hlášíš se k nějakému náboženství?

R: Jsem věřící. Strašně dlouho jsem se hledala a hledám se pořád, ale už o sobě dokážu říct, že jsem věřící. *(smích)*

T: A hlášíš se k církvi nějaké? Jseš katolička?

R: Jsem katolička, chodím na spolčo, začla jsem a zjistila jsem, že to vůbec není to, co jsem si myslela, že je to úplně o něčem jiným, že si tam člověk může povídat, že si čte, povídá si o tom, a je to strašně příjemný a úplně člověk získá jiný úhel pohledu, najednou vidíš úplně jiný rozměry. Pomohlo mi to, hledala jsem se strašně dlouho, začala jsem chodit asi před dvěma měsíci teprve, před třemi, ale myslím si, že už jsem se svym způsobem našla.

T: To je báječná věc, to já úplně rád slyším, protože já jsem měl taky tak jako zvláštní cestu a je to dobrý no, slyšet od někoho.

R: Jo. A svym způsobem za to zase taky vděčím máti a bráchovi. *(smích)*

T: Tady se nám to pěkně propojuje.

R: Brácha, ten je takovej, je mladší, ale v hodně věcech, si myslím, že je takovej pevnější než já, dycky jsme se hodně podporovali, ale v hodně věcech mě dokáže uzemnit, že má na to takovej reálnější pohled než já asi. *(smích)*

T: A ono to zas souvisí, tady ta věc, s těma hodnotama, nebo s určitýma postojema k životu a k tomu, co děláš, vnímáš nějaký paralely mezi tím křesťanstvím, nebo v tom, jak Ty se to teďka snažíš žít a SP?

R: Já jsem Tě asi neposlouchala od začátku. *(smích)*

T: Jo, já nevím, jestli su schopnej to tak zopakovat, ale měl bych být. Co pro Tebe znamená to, že seš věřící, to že seš katolička, pro SP, pro to, že to studuješ, že to chceš dělat? Jaky tam sou souvislosti?

R: Jaké tam jsou souvislosti?

T: Nebo jak moc si myslíš, že Tě to ovlivňuje v tom, proč studuješ SP a proč ji chceš dělat?

R: Určitě mě to ovlivňuje, to je pravda a to asi v tom, že, a nevím, jestli Ti to teď dokážu přesně říct, nějak to myslím *(smích)*, zkusim to.

T: Zkus to, neboj se.

R: Fakt asi v tý vzájemný úctě mezi lidma, to si myslim, to bude asi to podstatný v tom, asi i to Desatero [Božích přikázání] a nějaký ty zásady. To bude asi ono. Teď kdybych si nalistovala v tý knížce, tak Ti to přečtu. *(smích)*

T: Jasně. *(smích)*

R: *(smích)* Co to je? Teď Ti asi neřeknu tak z patra, ale myslim si, že to bude nějaký ten respekt mezi lidma. Zkus mi to trochu zformulovat. *(smích)*

T: Já tady mám konkrétní otázku, jo? Tak pokud jsou Vaše hodnoty ovlivněny nebo definovány vírou, co to prakticky ve spojení s volbou studovat nebo pracovat jako SP znamená?

R: Ještě jednou... *(smích)*

T: Pokud jsou Tvoje hodnoty ovlivněny nebo definovány vírou, nějakým způsobem dává nějaký základ, nebo nějak to ovlivňuje, tak co to prakticky znamená pro to, že studuješ sociální práci a že ji chceš dělat, nebo Ty už ji děláš vlastně, že jo? [respondentka v době pořizování rozhovoru byla zaměstnána v Azylovém domě Arcidiecézní Charity Olomouc]

R: Tak když jsem se rozhodovala pro to, že to pujdu studovat, tak jsem se ještě hodně hledala a bylo to hodně ovlivněný téma mýma zkušenostma, tím, jaký jsem ten život měla a neměla a pak vlastně i to studium mě možná svým způsobem nasměrovalo k tomu, abych nad tím víc přemýšlela, že spousta věcí jsem nedokázala tak říct, nebo připadali mi samozřejmý a tady [CARITAS – VOŠs] mi je tak nějak řekli a já jsem si uvědomila, že to tak asi fakt bude a pak to byla asi spousta těch praxí a asi tady toto všechno. To, že jsem si prostě najednou ty věci dokázala utřídit, dokázala jsem na to získat takový určitý pohled a nadhled a že jsem si uvědomila, že když s těma lidma budu jednat s úctou a s respektem, tak jak jsem si to vždycky myslela, že je to správný a zkusim to v praxi jako ten sociální pracovník, tak že to někam vede, že to má smysl. Asi je to všechno.

T: To je krásný.

R: Tak nějak.

T: Já tady mám poslední otázku, která není napsaná a to je, co pro Tebe znamená Caritas a to můžeš říct úplně, co chceš...nebo jak vnímáš tu školu.

R: Co pro me znamená Caritas? No, Caritas jako škola strašný peklo *(smích)*, spousta nevyčítaných věcí, spousta stresu, spousta zmatku, ale přesto mě ta škola moc dala, že mě nějakým způsobem dotvořila, nechci říct utvořila, protože to asi nebude člověk nikdy, ale nějakým způsobem mi hodně pomohla, v tom, že jsem si uvědomila to, že

to má smysl, že to prostě chci dělat, ale jako škola jinak strašný nervy. *(smích)*

Hrozný, tolik vzteků, tolik ošklivých slov, co jsem o škole řekla. *(smích)*

T: To napraviš tím, jaká budeš dobrá sociální pracovnice jako absolventka.

R: Snad jo *(smích)*, no nevim, nechci se nikomu upsat. *(smích)* Ale na druhou stranu jo, dobry zkušenosti. Všechno, co na nás naložili, nemělo smysl, některý věci byli úplně zbytečný, myslim, že nám taky hodně vzali, ale spousta dobrých věcí mě tam potkala, spousta dobrých lidí, spousta dobrých kontaktů, to určitě. Nelituju toho, jakože jsem tady šla.

T: To je špica. Víš co? Já jsem říkal kolegyni, jak jsem s ňou dneska dělal rozhovor, že tady tu část potom vystříhnu, dám Ti ju jako kopii a můžeš ju dat potom u absolutoria. *(smích)*

R: *(smích)* Tak tohle asi...

T: No ale zakončilas to krásně, moc hezky. Tak jo, já Ti děkuju.

R: Nemáš vůbec za co.

T: To je všechno. Ale jo, mám.

R: Snad Ti to pomůže.

T:Uvidíme. Doufám.

Příloha 3

Rozhovor č.3

T: První otázka, jestli máš oba rodiče?

R: Mám oba rodiče.

T: Tak kdybys mě pověděla, co v životě dělali, jednotlivě, nějak zhruba stručně...

R: Jako myslíš práci?

T: No, nějaký zaměstnání a čím se zabývali.

R: Oba dva vystudovali umělecká řemesla v Praze a je to vlastně zakončené s maturitou, pak pracovali, taťka dělal chvilku mistra dílny v Luhačovicích, a jinak asi už 10 let, možná víc jak deset let jsou u Zlína, pracujou doma.

T: A co dělají?

R: Jsou soukromníci. Mají živnostňák. Taťka točí, mamka maluje.

T: Keramiku.

R: Pořád dělají to samé a ještě v průběhu té doby měl taťka nabídku, to aby dělal mistra. Učil normálně tady ten obor na střední škole, odmítl to, tak to přijala mamka na nějakou dobu a byly tam neshody, tak odešla z tama a učí teďka na základce kroužek. Takže pořád to samé dělají.

T: Kolik jim je teďka?

R: (*smích*) Počkej, ty jo, čtyřicetšest...asi jo, čtyřicetšest. Mamka je o pul roku starší, no, takže taťka má čtyřicetpět (*smích*).

T: Dokážeš posoudit, jestli to, co rodiče dělali, na Tebe mělo nějaký vliv a jaký?

R: Asi jo.

T: Když jsi byla malá, nebo když jsi potom dospívala?

R: Vliv to mělo, protože nemám ke keramice vůbec vztah, vlastně proto, že jsme pořád byly samy doma, sice naši mají dílnu u nás, ale byly tam od rána do noci a taťka taky teďka je takový dost workoholik, takže se to podepsalo asi aji na výchově, že taťka byl takový bokem pořád, že si ho ani nepamatuju jako taťku moc. Ani z dětství.

T: Byl spíš v práci?

R: Hmm.

T: A formovalo to nějak Tvoje představy o tom, co budeš dělat Ty?

R: To asi ani ne. Já nevím, já jsem normálně základku dokončila, nebo vlastně odešla jsem ze sedmičky, pak jsem měla jít na konzervatoř, anebo na gympl a to vim, že tat'ka mi řekl, že mám jít na gympl, tak jsem šla na gympl, ten jsem nedokončila a pak vim, že mě nadchla ta SP, že jsem se o to, že jsem se dostala do okruhu lidí, kteří se tomu věnovali a pracovali v tom.

T: A to bylo kdy?

R: To bylo tak v osmnácti v devatenácti, nebo v osmnácti asi, já jsem byla totiž na šestiletém gymplu a vlastně přesně v půlce jsem odešla, a pak jsem šla do Zlína na sociální.

T: Na sociální práci? Na sociální školu?

R: Sociální škola, byla soukromá a byl to obor Pečovatelsví.

T: To byla střední škola teda?

R: Střední škola.

T: A tu jsi dodělala?

R: Jo, normálně, mám maturitu, všecko.

T: No a proč jsi šla zrovna tam, co rozhodlo?

R: Mě asi v té době ovlivnila jedna vychovatelka mladá, která měla vošku sociální v Kroměříži v té době vystudovanou a hodně jsme se o tom bavili, já jsem totiž v té době tak tápala, hledala jsem, vim, že mě ještě lákalo něco ekologického a že se mi líbila i práce v lékárně, nebo v knihovně, ale rozhodovala jsem mezi nějakou tou přírodně orientovanou školou a tady tím. Možná rozhodlo i to, že ten obor zrovna úplně jako první vůbec ve Zlíně otvíral, my jsme byli i první maturitní ročník. Takže to mi tak možná i nahrálo.

T: A ovlivnila Tě teda nějak ta osoba, Ty si zmínila nějak ta absolventka vošky?

R: Jo, ale nevím, jestli si vzpomenu to jméno.

T: To nevádí.

R: Jo, ovlivnila mě ta cérečka.

T: Čím to bylo?

R: Já už ani nevím. Asi to bylo tím, že měla čas a prostor a že jsme se o tom bavili, možná, já jsem totiž bydlela mimo rodiče, takže asi byla taková jediná, s kým sem si o tom možná mohla promluvit. Protože když jsem se dostala na ty dvě školy, na gympl a na konzervu, tak to bylo takové, že spíš mě s tím mamka tak zahlcovala a zahlcovala všechny okolo, v okolí a chtěla vědět, kdo by co udělal, jak by s k tomu

postavil, že mi v tom asi nenechávala nějaké svobodné rozhodnutí. A taťka zase razantně prosazoval gympl, takže já jsem se spíš rozhodla pro ten gympl kvůli tomu.

T: Jo takhle.

R: A že jsem měla strach a že mi taťka řekl pokud tam půjdeš, budeš nešťastná, nebo něco takového v tom smyslu.

T: To bylo takové ultimátní.

R: Buď anebo, takové.

T: A co vrtsevníci, ti na Tebe měli nějaký vliv? Jako víš, jak to bývá? Se rozhodujeme, kdo kam půjde a s kamarádama.

R: V té době, když jsem odcházela z té základky, tak vím, že to děcka mrzelo, že moc nechtěli, abych odešla, ale nic víc si nepamatuju, nebo že by mi někdo radil běž tam, nebo tam, to ne.

T: Takže Ty ses v těch postojích tady k tomu docela rozcházela s rodičema, chtěla si dělat něco jinýho, oni chtěli něco jinýho...

R: Já bych šla asi na tu tanenční konzervatoř, ale měla jsem osobně strach. Ale zase byly to věci, ze kterých jsem měla strach, kdybych to rozebrala s mamkou, tak si myslím, že by mi to vysvětlila a řekla, jak co a asi bych se rozhodla pro to Brno.

T: Dokážeš nějak zhodnotit, jak Tě vaši vychovávali, jak na Tebe působili?

R: Taťka je spíš kamarádem, není taťka. Myslim si, že ani nedospěl do té fáze, kdy by přijal tu roli, jako otce, mamka je ochranná úplně nezdravě.

T: To znám.

R: Že Tě až dusí, tak trochu, a jinak nevim, jinak si myslím, že nějak naši neakceptovali, nebo mamka neakceptuje, že už jsme se sestrou dospělé, vůbec nedává rozcházení v názorech, nebo nějakou jinakost nebere, když není nějak po jejím, tak jsi zlý člověk a to je všecko. Je těžké se prosadit.

T: Tos mi nahrála, já jsem se chtěl zeptat, jestli máš sourozence. A jaky máte vztahy?

R: Sestra je o čtyři roky mladší, je jí dvacetjedna a vztah podle mě máme hodně špatný, mě osobně to mrzí, protože si myslím, že jsme obě dvě už dospělé baby a že jsme věkově si blízké, že už by se to mělo smazat a nevim, není to dobré.

T: A to tak bylo vždycky? Nebo jak jste spolu vyrůstali? Bylo to jinak?

R: To dětství jsme měli velice hezké, si myslím, nebo aspoň tak to říkají rodiče a okolí, jinak já jsem byla asi do tří nebo do čtyř vychovávána jako babičkou a dědou, takže pro mě v dětství znamenali i víc, než naši a to dětství mám i víc zafixované s něma a pak ve čtrnácti jsem odešla z domu, jakože jsem bydlela na intru někde, a

sestra potom v patnácti, že já jsem tam zhruba do těch devatenácti v podstatě se vídala jen o víkendech tak nějak běžně, nebo moc ne spíš, takže to si moc nepamatuju to období, ale pubertu myslím, že jsme prožívali, nebo spíš sestra měla hodně takovou negativistickou, nebo prostě drsnou. Já si to moc ani u sebe nepamatuju.

T: Když se ještě vrátím k těm rodičům, dokázala bys říct, jestli Tě vedli k nějakým ctnostem vyloženě, nebo k nějakému dobrému jednání?

R: Myslím si, že k slušnosti, ale zpětně si myslím, že až ta slušnost je taková přehnaná a až nezdravá.

T: Jak to myslíš?

R: Třeba když jsme u cizích lidí, tak je to takové všechno volnější, ta atmosféra a my jsme taková křečovití a nic si nedovolíme, pořád se na všechno ptáme a těm lidem to přijde nenormální a nejsou to nějaké věci že, takové obyčejné, víš, takže v tomhle si myslím že to je taková přehnaná skromnost nebo slušnost a jinak, já nevím, mamka mě vedla k víře a u tatky si nepamatuju vůbec nic, ten je prostě úplně mimo, ale mamka asi k té slušnosti.

T: Aničko, co se Ti vybaví, když se řekne morální autorita?

R: Morální autorita?

T: Oslovuje Tě to nějak? Vybavuje se Ti pod tím něco? Anebo pro Tebe nějaký ekvivalent eventuelně schůdnej?

R: Vybavujou se mi vzory, ale spíš jsou to přátelé, ale jako trošku se mi to přičí, protože si myslím, že to je blbost.

T: Teď nerozumím.

R: Já nevím, jak to vysvětlit. Víím, že jsem procházela obdobím, kdy jsem měla strašně moc vzorů a že jsem se snažila jednat jak oni, nebo tak nějak se připodobňovat, že to byla pro mě autorita. Ale jinak se mi třeba vybavil kamarád, ale myslím si, že to je ta věc, kdy je mi jasné, že prostě nemůžu najít nějakého, že prostě se nemůžu upnout na nějakého člověka a říct si jo, tenhle má pěkné to a to, tak se chová, líbí se mi jeho postoje, jeho hodnoty, budu se snažit, abych to měla tak jako on, nebo aspoň podobné, myslím si, že nemám žádný morální vzor. Vážím si lidí, ale, některých víc určitě.

T: A měla si někoho takového v minulosti? Nebo ne?

R: Asi ne. Nebo spíš mám třeba lidi, kteří se mi líbí svým chováním, ale nevím, jestli to můžu nazvat morálním vzorem, protože je mi jasné, že vidím u nich i ty chyby, ale

nevím, prostě se mi daří ty chyby přijímat u nich, je to takové přirozené, to přijetí, tak možná jestli to, protože u některých, když přijdu na tu chybu, tak mě to nějak srazí k zemi a jestli to je ono, nevím. Asi v té duchovní úrovni jsou lidi, u kterých bych chtěla být taky třeba na takové úrovni, nebo si jich vážím, protože jsou duchovně tak daleko, ale morální vzor asi nemám.

T: Máš nějaký vzor SP? Když teďka půjdeme blíž k té SP...

R: Nemám vzor SP, ale podle praxe si spíš pamatuju jednotlivé lidi, kteří mě hodně ovlivnili v tom, jak jednali s klientama a jak byli empatictí třeba, ale zároveň oni měli takovou zdravou pozici mezi všema, i když byli třeba na nižší pozici než ostatní a to mě hodně zaujalo a taky si uměli velice dobře držet hranice.

T: Potkala jsi takových lidí víc?

R: Asi nejvíc s takovými lidma jsem se setkala v Praze, teďka na té dvouměsíční praxi, jak jsem byli.

T: Teďka úplně ta poslední praxe co byla?

R: Jo, ale jinak já nevím, jestli mám třeba jmenovat ty lidi, tak ještě možná vzorem je pro mě sestra Leona od Samaritána [sociální pracovnice Arcidiecézní charity Olomouc].

T: Mužeš ty lidi jmenovat, nemusíš jména, mě úplně zajímá, kdo sou a proč to tak je, že právě oni jsou, že právě oni pro Tebe reprezentují ty vzory, jo?

R: Asi je to tím jednáním, že prostě umí si držet hranice, zároveň umí naslouchat a je tam takové to zdravé sebevědomí si myslím, a já obdivuju asi tady tyto typy lidí, jsem si povšimla.

T: A zrovna když jsi zmínila tu sestru Leonu, tak s tím já se ztotožňuju taky.

R: Ona mě přijde fakt dobrá baba. Kolikrát mě samotnou zarazí na co se mě ptá, je to pro mě třeba už intimní a ona valí ženské věci, všechno, to je borina, má to takové čisté, víš, že všechno dokáže, něco jak Kuffa, víš, takže spíš, z historie nemám nikoho, jinak třeba mám ráda pana Kratochvíla, ale spíš jsou to všechno ze současnosti.

T: A to můžou být klidně i takovy...Ty ho znáš osobně, pana Kratochvíla [známý český psychoterapeut]?

R: Ne, ale co sem četla z knížek a co jsem slyšela od kamarádů, kteří u něho studovali a vlastně (*smích – jede pán na motorce*), ale mám osobu, která zemřela, mám ráda Frankla [zakladatel logoterapie]. Ten mě oslovil asi nejvíc. Že mě oslovil jako tak.

T: Čím Tě oslovil? Dokázala bys to nějak charakterizovat?

R: Zase, tím, že jsem četla o něm a je to teda jediný člověk, u kterého nějak vím tu historii, ten minulý život, nebo čím si prošel a tak.

T: Osobní historii.

R: Ti ostatní lidi mi nebyli tak blízcí, protože jsem nerozuměla těm terapiím, pojmům, nedávalo mi to takové souvislosti, nebylo mi to blízké ani po té duchovní stránce, že mi vždycky přišlo, že někdo něco vymyslel a oni to jenom jinak přeformulovali, nebo jinak podali, ale tady ten mi přijde takový jedinečný v tom, že skloubil dva světy.

T: Jsi zatím první člověk, kterej zmiňuje nějakou takovou abstraktnější vzor. Zajímavý. A mě se to líbí, já mám taky takovy lidi. A to jenom tak jako poznámka (*smích*). A jak jsi vnímala SP než jsi šla na Caritas studovat? Dokážeš to nějak popsat? Tam už to bylo asi ovlivněno tím, že Tys měla tu střední školu, že jo? Tak klidně můžeš něco o tom, jak jsi to vnímala, než jsi šla na střední školu.

R: Když to vezmu z té střední, tak jsem se původně chtěla hlásit na specku, ta mi byla bližší, nebo z toho všeho, co jsme tam měli i z těch předmětů mě byla specka nejbližší, nakonec jsem se hlásila na SP a myslím si, že to zase přebila většina lidí, že jsem se nechala ovlivnit nějakým většinovým názorem, asi zastoupením těch lidí a tak.

T: A teďka mluvíš o které škole?

R: Teďka mluvím, tam mluvím o tom, že jsem se ze střední hlásila na výšku.

T: Jo.

R: A že jsem původně chtěla specku a nakonec jsem všechno měla k SP a já jsem se vlastně dostala na tu Dorkasku [VOŠ sociální a teologická DORKAS Olomouc] a pak ještě na pedagogickou fakultu, takže jsem dělala dvě zároveň. A ta Dorkaska mě bavila strašně moc, ale to bylo asi spíš tím, že jsem objevila nějakou skrytou radost v sobě spíš, nebo takovou svobodu větší, že už jsem byla asi přehlčená těma čtyřma rokama co jsem bydlela doma, jsem víc objevovala sama sebe, takže to mám velice pěkně spojené to období s tím co se týče těch lidí, toho zázemí i těch profesorů, že to bylo takové rodinné, a ta druhá škola, tam jsem šla kvůli rodičům, protože jim přišlo škoda, když jsem se tam dostala, abych to nezkusila, takže tam jsem ten rok vlastně dodělala, ale vůbec mě to nebavilo, byla jsem tam i nejmladší, takže jsem to dokončila a pak jsem se ztama odhlásila, ukončila jsem to a zkoušela jsem přijímačky na tu Caritasku a Caritaska byla ovlivněná tím, že jsem chodila s Petrem,

jinak když jsem se hlásila ze střední, tak jsem se hlásila na Caritasku, ale na humanitáře [obor Sociální a humanitární práce], tam už jsem se nedostala.

T: To jsi chtěla dělat primárně, jo?

R: Byl mi bližší ten obor, ale upřímně jsem o tom moc nevěděla, jenom se mi to zdálo, bylo mi to bližší, podle toho, co jsem si přečetla, ale když to takhle shrnu, tak si myslím, že ta charitativní činnost je mnohem pro mě přístupnější, než někde jezdit do ciziny, ani neumím jazyky.

T: Já se tady vrátím trochu k té původní otázce, jak jsi vnímala SP než jsi šla na Caritas, měla jsi nějaký obrázek o tom už? Dokážeš ho popsat? Protože ono se to taky časem mění, že jo, jinak...

R: Než jsem šla, mě se to spojuje s pocitem a ty byly takové, jednak jsem nevěřila, že bych se tam dostala a pak jsem tam byla strašně nešťastná celé dva roky, protože (*smích*) to zas bylo ovlivněné tím Petrem, mě se tam prostě nelíbilo, nelíbilo se mi, že Caritaska je pořád všude první a když se řekne Caritaska, tak všichni o tom ví a Dorkaska je malá, nevýrazná, nikdo o ní nevěděl a už mi to přišlo takové moc až, ta prezentace, taková už přehnaná, to se mi nelíbilo, nepřipadlo mi, že bych zapadla mezi ty děcka, myslím si, že jsem se i dost separovala, protože jsem zase měla toho Petra v hlavě, pak vlastně to bylo spojené s tím rozchodem, takže sem tam nebyla moc šťastná, fakt dva roky jsem tu školu vůbec neměla ráda a pak se to zlomilo až v těch praxích.

T: Aha.

R: Jak jsme měli ty pravidelné praxe ve druháku, tak vlastně to bylo trochu vybočení z toho školního prostředí, tak to mi tak oživilo a tam se zlomilo, jinak jsem tu školu prostě neměla jsem, nečekala jsem od toho nic, protože jsem si říkala, bude to stejné a to se taky potvrdilo, naopak na té Dorkasce se mi líbilo, že ty směry třeba bereme mnohem víc do hloubky, mnohem víc zaměřené na rozhovor přímo s klientem, jsem to měla možnost srovnávat, tady mi to přišlo, že spíš, aby jsme se naučili milion pojmů a tak, ale nebylo to tak praktické, spíš teoretické.

T: Já si Tě zase kousiček vrátím, jo? Protože ta otázka byla, jak jsi vnímala SP jako takovou, než jsi šla na Caritas, to znamená jako když si na to zkusíš vzpomenout, mělaš určitou představu o tom, co SP znamená, asi jako každé, to je jedno, jakoukoli, a to by mě právě zajímalo, jaká byla, než jsi začala studovat.

R: To vůbec nevím. Já jsem nějak asi jenom cítila, že je to jediná cesta, která pro mě je, nedokázala jsem si představit, že bych dělala něco jiného, ale nedokázala jsem

třeba specifikovat nějakou skupinu, ke které by mě to táhlo, jenom jsem věděla, s kým bych třeba pracovat nemohla, ale asi k tomu víc neřeknu, nejsem schopna říct.

T: A čím si myslíš, že to je způsobený, žes měla takovej pocit, že to je to jediný, co chceš dělat?

R: Já jsem prostě cítila, že je mi to blízké, v té empatii, naslouchání, v tom, že pomáháš lidem, že tady v těchto věcech, v těchto hodnotách SP, jsem věděla, že jsem se rozhodla dobře, ale jinak to bylo pro mě hodně abstraktní.

T: A jak to vypadá teďka, změnilo se to nějak od té doby?

R: To jsem Ti vlastně psala v tom mejlu, že od toho takového nadšení na střední, nebo na té střední, kdy jsem začala objevovat takovou tu důstojnost třeba ke starým lidem, to jsem vůbec dřív neměla, nebylo to, že bych se jich nějak štítla, to vůbec, ale třeba jsem si uvědomila, že jsme opatrovali babičku, která měla metastáze a já jsem se bála, že chytanu rakovinu, když jí podám ruku, prostě jsem měla úplně takové hrozné ty a pak mě mrzelo, že jsem jí to mohla úplně jinak, ty zbytky života prostě, vlastně až odešla, tak jsem si tohle všechno uvědomila a docela jsem si ty staré lidi zamilovala, a fakt jako, ještě mi to prosím Tě řekni jednou tu otázku (*smích*), já jsem zapoměla, co jsem chtěla říct.

T: No, tak já jsem se tě ptal, tu předchozí otázku, jak jsi vnímala SP, než jsi šla studovat Caritas...

R: Jo...

T: Teďka už uběhla ta doba, co se změnilo, jak Ty dneska vnímáš SP, co to pro Tebe znamená, musí tam být nějaký posun...

R: Já Ti řeknu, jak to bylo na Caritase. Takže to začalo takovým tím, že mě to baví a asi konec druháku, nebo spíš teďka ne, ve třetáku, zimní semestr, tak to jsem cítila strašnou rezignaci a úplně špatné rozhodnutí a úplně se mi to znechutilo, prostě jsem začala cítit, že na to nemám, že je to bokem, nevím, mě to nepřišlo jakože dobrá, nebo správná cesta a postupně se mi začala trošku krystalizovat ta cílovka, jakože to jsou ženy, ale...

T: A mluvíš teďka o minulosti, nebo to tak trvá, je to aktuální jak to popisuješ?

R: Teďka jsem spíš v takovém stádiu, takhle to bylo asi před půl rokem. A teďka zpětně (*smích*) to cítím asi tak, že nad tím možná moc nepřemýšlím, nebo že prostě asi vezmu práci, která přijde, že si myslím, že teďka ze začátku třeba nebudu moc vybírat.

T: Takže chceš dělat SP?

R: Určitě jo, ale nepřemýšlím nad tím teďka tak do hloubky.

T: Rozumím.

R: Necítím už tu rezignaci, ale asi tak to mám.

T: Jakým způsobem, jak vnímáš společenskou prestiž SP?

R: To je pro mě dost obecné.

T: Tak já ti to trošku přiblížím, jo?

R: No.

T: Dělník, dělnická profese je určitým způsobem vnímaná ve společnosti a na druhé straně máme dejme tomu doktora, jo? Taky má jakejsi status nepsanej, nejenom tím, co umí, ale ono to cosi znamená, jo? Tak jak....

R: A mám to říkat jako jak to vnímám já sama...?

T: Ano, jak to vnímáš ty sama, ne, jak si myslíš, že to...

R: Vnímají druzí, jo...

T: Můžeš odpovědět tak i tak, to je koneckonců jedno, nejlepší, jestli si schopná posoudit vnímání majority a sama za sebe jak to vidíš Ty.

R: Já jsem se setkávala s těma názorama, že vždycky, když jsem řekla co studuju, tak si všichni mysleli, nebo hodnotili, dávali to na stejnou úroveň jako prosti... (*smích - pohled na cosi vtipného*) Já su úplně zmagořená.

T: (*smích*) Ale já sem si taky uletěl na tom...

R: Já už vim co jsem řekla, místo prostitute jsem chtěla říct, jako služku, nebo ne služku, uklízečku, že to všichni přirovnávali k tomuhle, že to pro ně mělo úplně stejnou váhu jako SP, prostě vůbec žádnou váhu toho, že pomáháš některým lidem, nemohoucím, vůbec to neznamenal nic a myslím si, že sem s tím nikdy neměla problém, že jsem s tím nikdy vnitřně nebojovala a že jsem se ani necítila méněcenná asi.

T: Takže to byly takovy vlivy zvenčí, jak Ti to bylo prezentováno?

R: To byly vlivy zvenčí, ale možná na té střední jsem si prošla tím, že to bylo pečovatelsví, takže sem se za to trošku styděla, že jsem možná říkala, že studuju sociální práce, nedodávala jsem pečovatelsví, myslím si, že teďka to vnímám nějak zdravě a když řeknu, že studuju SP a někdo studuje práva, tak ať si myslí, co chce, já se za to nestydím.

T: To je fajn.

R: A obecně si myslím, že se to bude pořád zvyšovat a jako věřím....

T: A jak si myslíš, že to je teďka, kdybys to měla nějak posoudit, kde to asi tak je z Tvýho pohledu, jak to vnímá asi ta majorita nebo ona vlastně to, té SP tu prestiž udává, tak jak si myslíš, že...

R: Já si myslím, že takový ti kvalitnější, nebo vzdělaní lidé, se na to dívají pozitivně, že to hodnotí kladně a pro ně to tu prestiž má, ale takový ti průměrní lidé si myslím, že to hodnotí pořád na nízké úrovni a osobně si myslím, že se to bude zdvihát a že to bude čím dál víc oceňované.

T: Já doufám. Ovlivňuje to, jak Ty vnímáš prestiž nějakým způsobem fakt, že studuješ SP? Hraje to nějakou roli? Myslim to v tom smyslu, rozumíš mi?

R: To myslím, že ne. Ale jenom k tomu bych ještě řekla, že mě třeba hodně pomohlo, když jsme měli předměty s Ditou [Mgr. Dita Palaščíková, vyučující CARITAS – VOŠs Olomouc], jak ona vždycky se tady k tomu vyjadřovala, tak to mě hodně pomohlo, nebo otevřelo oči a myslím si, že to tak fakt bude, že měla pravdu. A že ta práce pořád bude, jakože by nebyl nedostatek tady v tom.

T: O to se nebojím.

R: To je taky taková jistota. (*smích*)

T: To je jistota (*smích*). Otázka, kdo nás zaplatí, že?

R: No.

T: A jak.

R: To jo.

T: Teď se dostáváme k poslednímu okruhu otázek a to jsou postoje, hodnoty. Takže první otázku...

R: Ještě počkej, já jsem k té SP řekla, chtěla říct, že ju mám ráda (*smích*), ne, ale že prostě, já jsem si vlastně uvědomila, že vim, že v tom chci pracovat a že je, že vim třeba, že to je pro mě tak cenné, že u toho chci mít třeba ještě druhou práci, nějakou bokovku, že počítám s tím, že budu třeba vytíženější, nebo že budu muset mnohem víc vynakládat aktivity, energie, ale že prostě je to pro mě asi prioritní.

T: Rozumím.

R: Víš jak to myslím?

T: Hmm.

R: Takže s tím fakt úplně počítám.

T: To rád slyším, prostě to chceš dělat.

R: Jo a spíš to beru jako takový rozjezd, že je asi jedno, kde začnu, ale že se vypracuju stejně jako až za pár let.

T: Máš nějaký žebříček hodnot osobní?

R: Já mám spíš takové vize (*smích*), jakých bych chtěla dosáhnout.

T: Souvisí to s tím?

R: Mě se do toho promítá hodně víra a myslím si, že v tom je spojené všechno. Že chceš, nebo já chci být dobrý člověk a chci to dělat tou cestou víry, ale nějaký žebříček hodnot, že bych ti řekla na prvním místě mám úctu, nebo důvěru a takové věci, to nemám, nebo že bych to měla nějak sestavené, co je pro mě prioritní, na čem si zakládám a druhé, v čem mám slabiny třeba, to nemám.

T: Tak Tys mě dostala k další otázce. Já se ptám každýho, jestli seš věřící, jestli se hlásiš k nějakému náboženství?

R: To je drsné (*smích*), já moc teďka nevím, věřící jsem, to jo, ale jsem vychovávaná jako katolička, asi přes dvacet let teda a asi poslední dva roky, možná od těch dvacetidvou, dvacetitří to vnímám tak, že, nebo asi mě možná ovlivnila i ta Caritaska, že mi bylo vždycky jedno co budu, jestli budu evangelička, nebo jestli budu katolička, je mi to fuk podle mě a pak jsem dospěla k tomu, že tím, že jsem katolička, tak asi nejsem pro nic za nic a že bych tomu chtěla být, že k tomu mám určitou úctu a chci tomu zůstat věrná. Ale že zůstávám otevřená vůči jakémukoliv náboženství.

T: Chápu.

R: Ale spíš jako že tam je ta věrnost nebo úcta, že jsem v tom vlastně vyrostla a teďka teda nevím, jestli můžu vyloženě říct, že jsem katolička, protože třeba jsem přestala chodit do kostela, nevím prostě, to je těžko říct, protože každý si pod tím představuje něco jiného, nemám žádné spolčo, nejsem nějak aktivní křesťanka, nebo nevím co si...takže nevím jako...

T: Každopádně zůstává to, že seš věřící člověk...

R: Věřící jsem, ale nemůžu už jednoznačně říct, prostě hlásím se ke katolické církvi.

T: Jak moc si myslíš, že Tvoje víra ovlivňuje to, že studuješ SP?

R: Asi úplně ty začátky, proč jsem se pro to rozhodla, protože zase to souvisí s tím, že chceš být dobrá a že chceš pomáhat druhým, takže to mě určitě k tomu přivedlo a myslím si, že bez té víry bych ani nevydržela, právě kdybych neměla, kdybych nebyla věřící, tak bych měla asi jinak i ten žebříček hodnot, jakože bych měla víc tu materiální stránku, že bych měla prostě to třeba nedostudovala, že bych si řekla...

T: Že by to hrálo roli v té motivaci, jo?

R: Asi jo. I to, že jsem zjistila, třeba kolik si asi zhruba vydělám a chci u toho zůstat.

T: Myslíš potom ve výkonu...

R: Ano a vím, že do budoucna chci mít taky rodinu a takové věci, myslím si, že bez té víry bych to ani nezvládla, jakože bych prostě ty hodnoty měla trošku jinak nastavené a že bych šla studovat něco jiného a že jsem to takhle měla i hodně předhazované vlastně doma, myslím si, že z pohledu našich rodičů to není oceňované.

T: A stejně to na tebe nemělo až takový vliv, protože to nakonec stejně studuješ a chceš to dělat.

R: Asi jo.

L: To jakousi sílu značí.

R: A to je zvláštní, protože ostatní věci na mě mají až přílišný vliv (*smích*), takže ani nechápu, proč zrovna tohle. (*smích*)

T: Já jsem vyčerpal otázky, takže jestli chceš ještě něco dodat, doplnit...

R: Ani nee (výhruzně).

T: Ale ještě jedna taková...to bylo docela vyhrůžny...

R: (*smích*)

T:...teď si uvědomuju, ale ještě jedna taková, kterou já nemám ani napsanou, ale já se nakonec stejně ptám, když teďka končíme tu Caritasku, tak jak ji vnímáš jako školu...

R: Že jsem z ní měla větší obavy, než asi to, bylo zapotřebí, že jsem celou dobu si myslela, že to nezvládnu, a což možná není dobré říkat před státnicema (*smích*), ale bála jsem se celou tu dobu, až do toho třetíáku bych řekla, že jsem cítila nejistotu pořád a že mi přijde ta škola taková víc v pohodě, než jsem ji měla, jsem ji hodně přeceňovala ve svých očích, že jsem si říkala, že nevnímám tam, jakože by tam nebyli kvalitní děcka a lidi, ale já jsem to měla všechno strašně moc vystupňované, že to byli ne že polobozi, ale prostě nedokázala jsem se s něma ztotožňovat, nebo s jejich úrovní, a teď mě to přijde, že to je trošku i taková sranda, že některé i ty zkoušky, jak jsem si říkala to není možné, takže se to vždycky nějak zvládlo a teď už jenom se modlit (*smích*).

T: A to je konec, že jo?

R: No, já se strašně těším, chtěla bych to fakt dokončit, protože je to takové odpíchnutí se už a změna v životě.

T: Do života vyletět, že?

R: A zároveň je to takové děsivé, nejistá budoucnost, nevíš, co bude, jak co bude a to mě děsí, nemám ráda nejistotu.

T: Já Ti děkuju za rozhovor.

R: Nemáš za co.

Příloha 4

Rozhovor č.4

T: Máš oba dva rodiče? A jestli jo, tak co v životě dělali, co dělal otec, co dělala matka?

R: Maminka pracovala posledních dvacet let v drůbežárnách a tat'ka dělal seřizovače posledních patnáct let. Dneska jsou oba na důchodku už.

T: A dokážeš nějak říct, jaký vliv mělo jejich zaměstnání na Tebe, když si byl malej a když si potom dospíval? Jako jestli to na Tebe nějak působilo. Anebo, jestli to mělo vliv na Tvoje představy o tom, co Ty chceš dělat.

R: To asi ne, spíš jsem měl pocit, že když jsem byl malej, že naši sou jako všechno a nikdo je nemůže jakoby přesáhnout, nebo tím, jak to smýšlení je takový, že ty bohatý, ty mocný, nebo, že to sou sráči, tak jsem nikdy takovej moc bejt nechtěl, ale teďkom by mi to až tak nevadilo, protože si myslím, že se dá dělat, nebo být dobrým, já nevím, šéfem podniku, a být dobrým člověkem, nemusí to bejt, ten vzoreček není takovej.

T: Rozumim. Jakej na Tebe měli vliv, když si volil střední školu?

R: Velkej, protože jsem se nechal vmanipulovat, že jsem rok chodil na zétešku, což je, tomu se tak říká, ale je to střední škola technická, a prostě se tam řešej traktory a tváření a takový, což ne, no ale pak naštěstí oni jsou i hodně, docela hodně tolerantní v tom, že mi dovolili přestup na gympl, ačkoliv mi dost lidí v okolí říkalo, že na to nemám, že to nezvládnou, a že se tam budu trápit, což jsem se sice trochu trápil, ale maturita je za náma.

T: Měli nějak vliv na to, když ses rozhodoval o volbě vysoké potom?

R: To asi ne, spíš jako, že mi v tom nebránili. Což je docela s podivem, protože tohle je církevní škola a naši jsou komunisti, tak prostě, to je jako možná s podivem to, že to vůbec nějakým způsobem jsou schopni sponzorovat. Vědí, že to je k něčemu. Že to sou schopní nějakým způsobem přijmout a tolerovat to.

T: Máš sourozence?

R: Jo.

T: Co dělají?

R: Ségra se hodně stará o děcka.

T: Mužeš říct, kolik jim je?

R: Bráchovi je třicetdevět. Ségře je třicet osm.

T: A vašim ještě, pro doplnění.

R: Mamka slavila šedesátiny a taťkovi bude šedesát. Takové kvazijedináček su.

T: A jak Tě sourozenci ovlivňovali, vyrůstali jste spolu s nima?

R: Ségra mě vychovávala hodně, teďkon máme takový vzdálenější vztah a brácha už tenkrát se ženil, když já jsem byl malej, nebo neženil, ale byl na střední někde na intru, takže jsme se fakt moc nepotkali, o víkendech.

T: A když ses rozhodoval pro to, co budeš dělat, co budeš studovat, jaky bude Tvoje povolání, co na tebe mělo vliv, nějaká událost, nějaká postava, nebo bylo něco takovýho?

R: Tak myslím si, že v tomhle byl pro mě hodně významnej skauting, to je hodně zakořeněný v těch ideálech a hlavně jsem hledal to, aby moje zaměstnání mohlo být zároveň povoláním a protože jsem v těch, ty jo, kolik mi bylo, sedmnáct třeba, jsem myslel, že nejlepším povoláním je někomu pomáhat. *(smích)*

T: A jak je pro Tebe rozdíl mezi zaměstnáním a povoláním?

R: Tak zaměstnání je něco, co děláš jenom kvůli prachům, abys prostě mohl uživit rodinu, což je takovej přesah, a povolání je přesah v té samé práci, že to neděláš jenom kvůli tomu, že si odbydeš svoji osmičku, ale kvůli tomu, že víš, že to má nějaký smysl a prostě to je k něčemu dobré.

T: A co vrstevníci, měli v tomhle ohledu na Tebe nějaký vliv? Na to rozhodování, na tu volbu?

R: Nevím, nemůžu si vybavit žádný, nebo jako asi určitě jo, takhle, fakt nevím nic konkrétního.

T: S rodičema rozcházel ses nějak v takových zásadních postojích nebo názorech na život, nebo spíš ste byli jako...

R: My se rozcházíme stále. *(smích)* Ale to je tím, jak sou nastavení oni, jaké mají ideály, nebo ideologismy a jaké mám ideály já *(smích)*. Zajímavý je, že o sobě nebudu mluvit jako o ideologismech, i když to jsou třeba taky *(smích)*.

T: Jak celkově vnímáš to, jak Tě vaši vychovávaly?

R: Asi relativně dobře. S maminkou mám daleko bližší vztah než s otcem, s tatínkem, ale to je prostě kvůli věcem, který se dějí teď, myslím si, ony se možná trochu dělali vždycky, taťka se tak jako ustrnul do ústraní, že je v ústraní v té rodině, nebo mi přijde.

T: Otec?

R: Nebo, že já s nim nemám žádnou společnou řeč.

---- (intruzer)

T: Dokážeš říct, jestli Tě rodiče vedli k nějakým ctnostem jako vyložene k dobrému jednání, jestli Tě nějak tak vychovávali?

R: Asi ano. Já si myslím, že v tomhle víc třeba ještě, nebo ne víc, že to podpořil skauting hodně, aji církve, že jo.

T: A vnímáš v tom vliv nějaké jiné osoby, mimo rodinu?

R: Hodně těch osob by bylo.

T: Kdybys měl zmínit třeba jednu. Chtěl bys někoho vypíchnout? Jako extra? Že ten Tě fakt nějakým způsobem v tom období zásadním formoval...

R: Petr Kopeckej, což byl tenkrát vedoucí toho našeho [skautského] oddílu, hodně, Petr Hájek, to je takovej starší chlapík, tomu může bejt dneska kolem sedmdesáti, tak tam jsme občas jezdili s klukama na...

T: Ten dělal co?

R: To je vedoucí taky někde nějakej, hlavně to byl učitel, nebo ředitel na základce, takový prťavý kdysi a byl schopnej odučit ve skautskym kroji, protože odpoledne měl skautskou akci a hlavně se tím zabýval celý život, jako výchovou dětí, takže už to měl hodně vychytaný, jakože ho to i bavilo a věděl, jaký jsou potřeby pubertáků a dokázal to jednak poslechnout a pak na to dát adekvátní radu a tam jsem se naučil to, že on nám nikdy neřekl co budeme dělat, teď deme jíst, ale vždycky dal na výběr, tady máte paletu toho, co můžeme dělat a udělejte si to sami, vyberte si z toho, co je pro vás zajímavý, což mi přijde moc hezký. A když si vyberete, tak za to pak i poneseš odpovědnost, dostali jste na výběr.

T: S tím se trošku váže další otázka, kdo byl pro Tebe morální autoritou?

R: Morální autorita...

T: V tom dětství nebo v dospívání...

R: Tak naši taky, určitě, teďkon mě hodně ovlivňuje od Aničky [přítelkyně] otec.

T: Teďka v současnosti?

R: Ty taky svým způsobem hodně.

T: Proč to tak je?

R: Proč to tak je? Proč Ty? Máš určitý vlastnosti, který se mi líbí, který bych chtěl mět taky, svým způsobem.

T: Takže to ovlivňuje ten fakt, že se pro Tebe někdo stane autoritou, že u něho nacházíš něco, nějaký vlastnosti?

R: Jo, já jsem teď kon se nebavim o těch morálních autoritách, ale o tom, kdo mě teď kon ovlivňuje, že to nemusí být to samé.

T: A jak vůbec vnímáš autority?

R: Já nevnímám autority, já vnímám vzor. Autoritu vnímám v tom smyslu, že to může být i člověk, který je pro mě hajzl, ale pokud bude vykonávat funkci nade mnou, tak budu makat, ale není to pro mě autorita, třeba učitelka, která je špatná a v tu chvíli je pro mě autoritou, ale ideální je, když se to spojí, když autorita je vzorem. Morální autorita, to je otázka, kdo je morální autorita. Myslím si, že, tady na to nemám odpověď, jako že bych měl člověka, kterej mi přijde úplně morálně čistej, takovej....

T: Jakože by pro Tebe byl vzorem, jo?

R: No, úplně ne, ale zas mám kolem sebe spousta lidí, od kterých se dá vzít si něco a myslím si, že si takový lidi nacházím, nebo dojdou k nim přirozeně, že seš s lidma, který ti mají co dát, nebo ne, je to trochu obchod, že ty jim taky můžeš něco předávat. Vyhýbám se lidem, s kterými mi je špatně a je to třeba i tím většinou daný, že hrajou nefér, takže tohle už je pro mě morální, morálně nepřípustný, když se mnou hraje někdo nějaký hry a já o tom ještě vim, kdybych o tom nevěděl, tak se tomu nebráním.

T: Máš nějaký vzory SP?

R: Antonín, ten byl tady nějak v jednom nízkoprahu, si myslím, že to dělal docela dobře.

T: To byl zaměstnanec, sociální pracovník?

R: Hmm.

T: A proč on?

R: Protože když dělal terén, tak byl podobně starej s těma klukama, hodně podobně oblíkaněj, měl podobný zájmy, ale prostě jim, tak že tímhle jim to dokázal, tím dokázal se do té skupiny rychle vmístit, i s neznámýma klukama nebo lidma na ulici dokázal rychle navázat kontakt a nabídnout svoje služby. A když šel druhý den, tak se mu, tak už měl svoje dušičky. *(smích)* To šlo velice rychle tím, že to uměl. Ale byl jsem tam krátkou dobu na to, nebo takhle, ten nízkopraháč šel tenkrát do prdele a de do prdele do teď, protože vedení je špatný a tenhle kluk odešel a dělá terénáka pro Laxus, což jsou výměna buchen a tak a myslím si, že tam je taky spokojenej, to je přesně vono, hele, koukej, vypadám stejně jako Ty, ale tohle nepotřebuju, pod' to zkusit stejně jako já, dokáže být vzorem pro, to mi přijde dobrá sociální práce.

Sociální práce, dobrovolnická práce možná bude pro mě vzorem, tak to je David Zandlerů, to je člověk, kterej teďkon kolem sebe seskupil sedmdesát lidí a pracujou na projektu, což mi přijde dobrý a stejně tak může právě fungovat i SP, tam je akorát jinej cíl. I když nízkopraháč by to měl bejt, což teda, což je taky tak.

T: Jak jsi vnímal SP než jsi šel na Caritas?

R: Byla to spíš jako hrozný, mě zaujalo to, co se tady děje a jak to tady vypadá.

T: Myslíš tady ve škole?

R: Hmm, jakože jsem to možná vybíral trošku po pocitu, že to je taková malinká škola a všichni se tady, vypadalo to, že se tady všichni znají, což v tom prváku tak fungovalo, že člověk vzhlížel k těm třetákům, teďkon už mám pocit, že se mi ty druháci a třetáci jako, prváci teda, úplně ztrácí, moc netuším a možná, že to je moje chyba...že se i vyučovali zajímavý předměty, což se vyučujou a nebyla tady žádná matika. *(smích)*

T: A než si se, než si věděl tohle to, co popisuješ, tak měl jsi nějakou představu o tom, co znamená SP? Nějakým způsobem...

R: Úplně moc ne, tam se k tomu váže to, že jsem chtěl nějakým způsobem být užitečný v tom, že budu pomáhat, ale nevěděl jsem ještě jakým způsobem, protože já jsem se nejdřív hlásil na humanitáře, pak jsem přestupoval ze zdravotních důvodů, takže mě tenkrát ta forma byla svým způsobem trošku jedno i když asi by to měla bejt práce s lidma, přímo, takže takhle.

T: Jak to vnímáš teďka? Co se ti vybaví, když se řekne SP, co to pro Tebe teď znamená?

R: Tak je to hodně širokej pojem hlavně co se týká třeba jenom cílovek, to znamená i zaměření, ten obor se trošku rozšířil, za ty tři roky, maluško, myslim si, že to je dobrý v tom, že člověk si tam může najít svoje místo, že ne každý z nás musí pracovat prostě a přímo s klientama, ale dá se pracovat právě i já nevím na nějaký třeba ve funkci PR pracovníka, což je taky důležitý pro tu společnost a je to pořád svým způsobem SP, ale no, už to má k tomu samozřejmě dál, ale podporuješ to tím, je to taky potřeba a prostě máme tady na té škole k tomu i základy, což já třeba o sobě vím, že by mě třeba takovádle práce bavila asi o trochu víc, než přímo se starat o klienty a když už se o ně starat, tak jenom tak v rámci nějaký specializace, třeba vážně ta muzikoterapie, nebo něco jinýho, něčeho takovýho, spíš být považován za odborníka, nebo být odborníkem, což je ještě spousta let.

T: Jak vnímáš společenskou prestiž SP, její úroveň?

R: Tak všichni vědí, že to je potřeba, myslím si, že už se to jméno trochu zlepšilo, tím jak je to široký, tak nikdo moc neví přesně, co to přesně znamená, že ten sociální pracovník je právě tady tak nějak co mění buchny až po úředníka, co ti přiklepne, nebo nepřiklepne dávky, což je prostě strašnej rozsah. Takže si myslím, že tohle ale jakoby v povědomí lidí, že už to začíná bejt trochu lepší, to méno, horší je platový ohodnocení, nebo jakýkoliv ohodnocení.

T: No a i tak, kdybys to měl nějak zaškálovat jako, dokážeš si srovnat, že na jedné straně máš dělníka a na druhé straně doktora...tak na nějaké pomyslné škále...

R: No a tak ten sociální pracovník bude někde na středu, ale zase od toho člověka, kterej, když chodí s buchnama, tak bude blíž tomu dělníkovi a když to bude úředník, tak bude blíž k tomu doktorovi. Zase ta škála je docela široká, si myslím.

T: Podle té specializace...

R: Když můžou mít stejný vzdělání, ale už jde o to, jak vystupuješ, čím se zabýváš, že jo, je rozdíl, jestli rozhoduješ o prachách lidem, nebo jestli rozhoduješ o buchnách.

T: Ovlivňuje, nebo ovlivňovalo to nějak Tvou motivaci ke studiu, to jaká ta prestiž je?

R: Nemyslím si, protože já, když se to povede, ta neziskovka dobře nastartovat, má dobrý vedení a ví, kde se shánět prachy, což je jako těžký a udělá se tomu i dobré jméno, tak aby podniky měli chuť se na tom podílet, tak si myslím, že ty lidi v té neziskovce můžou bejt zaplacený stejně dobře nebo třeba i líp, ale že to hodně záleží právě na tom managementu, tady se to ukazuje víc, než kdekoliv jinde, že jo, že dokážou dvě neziskovky, který maj stejnou cílovku, de facto stejný podmínky, ale ta jedna prostě má dobrý vedení a frčí a ta druhá ne a nefrčí. To si myslím, takže v tomhle tom vnímám spíš takovou jako výzvu.

T: V čem jako výzvu?

R: V tom si to zkusit a udělat to jinak, než se to dělá, protože mám pocit, že se to dělá špatně, co sem kde viděl, jakože o té práci se neví na co se to specializuje, proč je to potřeba, když se řekne nízkoprahový zařízení pro děti a mládež, tak všichni vědí, že tam choděj problémové děti, ale tím ta informace končí. Jenomže, když tam chodí, tak to má pro společnost nějaký dopad a ten dopad tam už jako až tak se nedomýšlí a tendle dopad je potřeba těm lidem dokázat a proto je potřeba, abysme to v tom městě měli. Proto je, peníze potřebujeme od města.

T: Rozumim.

R: Co mě teda vadí teďkon hodně na SP, a nejenom na ní, tak je ta neprovázanost oborů, že jak, myslim si, že třeba ta stojednička tohle vůbec neřeší, že prostě jsou zakázaný data, ale...

T: Myslíš stoosmičku...

R: Stojedna, [zákon] o ochraně osobních údajů...

T: Jo.

R: A že když je žák ve škole a učitelé vidí, že je v prdeli, tak oni by to měli ohlásit jako na to, že jo, jednak nevědí, jaký kdo má kompetence, co dělá sociálně-právní ochrana dětí, nevědí ani, jak, jaká cílovka je pro pedagogicko-psychologickou poradnu a pro to třetí, to je co? Sociálně-psychologická poradna, nebo něco takovýho, takže ty lidi posílaj úplně s jinyma problémama na jiný místa, jestli mi rozumíš...

T: Že to není adekvátní...

R: Není to adekvátní, je to v prdeli, a je to mrzutý, což si myslím, že je průšvih, a to vidim jenom v tom školství, myslim si, že by se toho najít jako mraky...

T: Co Tvoje hodnoty životní? Máš nějaký žebříček?

R: Přímo žebříček? Jakože...

T: No dokážeš říct, co je pro Tebe nejvyšší hodnotou a proč?

R: Tak tohle asi úplně utříděný nemám, teďkon, nebo snažím se hodně žít třeba podle skautskýho slibu, a tam se mluví spíš o povinnostech, který si slíbil, z čehož trochu vyplývají i hodnoty, sloužit nejvyšší pravdě a lásce, což je první věta, tak si myslim, že nejvyšší hodnota by měla bejt služba Bohu, jo, a vím, že je to tak širokej pojem, že nad tím se dá meditoval dny.

T: A vnímáš to tak pro sebe, že to tak je, že pro Tebe...

R: V ideálu by to tak mělo být, není to tak vždycky, ale snažím se to naučit se. Plnit povinnosti vlastní, tak to je přesně ono, musíš plnit povinnosti vůči Bohu, vůči sobě i vůči ostatním lidem. Pokud tohle budeš zvládat, tak z toho leze i hodnotovej rámeček. Myslim si, že to hodně vychází z toho, jak jsme vychovávaný, že takhle lidský práva a tady ty věci, že to známe docela pěkně.

T: To jsem se chtěl zeptat právě, co ovlivňovalo to, že Ty to máš takhle nastavený?

R: Právě skautská výchova, ale tak myslim si, že třeba zrovna křesťanství přineslo do Evropy nějaký etickej rámeček a že pořád všichni to vnímáme dost podobně, že co je dobré a co je špatné. Že někoho zabít je asi špatně. Nebo někoho okrást, i když jako krademe všichni. Nedávno jsem si stáhnul docela pěkný cedéčko z internetu. (*smích*)

Což je zajímavý, že tohle není trestný, ale je trestný to tam pověsit. To je jak s trávou de facto.

T: Ovlivnili hodnoty Tvoje jednání v praxi nebo i ve studiu SP?

R: Tak samozřejmě asi, teda, pokud nějaký mám. (*smích*)

T: Dokážeš to nějak rozvíst v sobě, jak to funguje?

R: Já jsem zjistil, že se snažím myslet v systémech, kreslit si grafiky a tak, nějakým způsobem a věřím tomu, že když se nastaví dobře systém, i hodnotový systém třeba, v organizaci, tak ta organizace líp frčí, než když tam není, takže to je třeba tohleto, jak bych chtěl, aby mě to ovlivňovalo v praxi, což jsem samozřejmě se to ještě takhle nemohlo...jinak, co je hodně pro mě velká asi hodnota, tak to je svoboda a k tomu se váže i odpovědnost, s tím, že to je ta odpovědnost, kterou já nenesu za klienta, já jsem jenom doprovázející, pokud on chce, tečka. Ale co jako bude dělat, já se mu můžu jako...to můžu zkusit vymluvit, třeba když mi to přijde úplně špatně, ale to je celý, co já můžu. Ale na druhou stranu, proto si myslím, že je tady toliko třeba bezděků nebo narkomanů, nebo, protože to je jejich rozhodnutí, a myslím si, že by bylo úplně jednoduchý a myslím si, že by to i šlo, ale je to úplně zruďná myšlenka, prostě tam přijet, posbírat je a hodit to na detox, všechny, jo? Ono by to sice k ničemu nebylo, ale nebyli by vidět a něco by se s něma dělalo. Ale to už je prostě vězení, to nende.

T: No tak někdo to tak dělá, to je otázka přístupu.

R: Státu, celého.

T: Ano.

R: Právě, no.

T: Protože třeba Evropa tady v té oblasti, když to trošku rozvedu a odbočím, reprezentuje harm reduction, snižování rizik, takže nechme je žít, ale budeme se snažit, aby nám neroznášeli nemoci, to znamená budeme nastavovat služby, měnit stříkačky a tak dále, jo? To je Evropa, ale na druhé straně je třeba...

R: Čína.

T: Spojené státy, tak tam je to represivní, prostě drogy vůbec ne, uživatelé vůbec ne, takže jakmile u Tebe něco najdu, půjdeš do vězení a žádnéj detox, budeš bruchet jak vrah, jo? Takže tak.

R: Otázka, co je lepší.

T: Seš věřící?

R: Jo.

T: Hlásíš se k nějaké církvi?

R: Chceš vědět k jaké? (*smích*)

T: Hmm.

R: Katolické.

T: A jak to souvisí s Tvými hodnotami, má to nějaký souvislosti?

R: Jo, je to kompatibilní, nebo snažím se, aby to kompatibilní bylo v ideálu, protože mám pocit, že katolická církev, co se týká hodnot, tak nastavuje ideály, který když fungují, tak to asi funguje, nebo mělo by fungovat, věřím tomu, že to funguje, ale jsou věci, který prostě nedávám ještě.

T: Jak moc si myslíš, že to Tvoje víra ovlivňuje to, že chceš dělat SP, to, že ji studuješ?

R: Protože, myslím si to, že to je prostě povinnost každého právě křesťana, nějakým způsobem se zajímat i o druhý a pomáhat jim, že to je vlastně jedna ze svátostí, už nevím, jak se to menuje teda.

T: Nějaký skutky milosrdenství?

R: Tak Pastuszak měl pro to nějaký supr označení, ne Pastuszak, Doležel, ale myslím si, že to je ono, že to je ta motivace. Hlavně být užitečný, jako tady ten život neto, neprosrat jako úplně, i když to taky prosírám, docela občas, ale aby ten proser nebyl tak velkej, to tam napiš takhle. (*smích*)

T: Ještě jedna otázka: jak vnímáš školu, Caritasku?

R: Jak to myslíš?

T: No tak, jak, prostě, co...

R: Já jsem tu spokojenej, prostě spokojenost, myslím si, že je i hodně dobře nastavená v tom, že ty lidi za ty tři roky udělaj obrovský posun a ty co ho neudělaj, tak dou z kola ven, že se mě líbí, že to není zaměřený jenom na ty informace, jak byl třeba gympl a nezajímali se lidi moc o další rozvoj člověka a tady si myslím, že to tak není, že to třeba dělá svým způsobem i spirituál, takový ty mimo, takový ty setkání v rámci adventu a tak, což si myslím, že je moc hezký, trochu dávat tu školu do kupy jednak, a jednak tady jsou hodně důležitý praxe, to si myslím, že i, a pak následně i supervize, to si myslím, že člověk si o sobě, že se člověk o sobě dozví hodně a ještě psychosociální výcvik, to taky není o tom, aby ses nabifloval stoosmičku, ale o tom, aby zjistil, jak to je s Tebou trošku. A že vlastně SP i k tomuhle vychovává, musí vychovávat, aby se nedělo to, co se děje všude jinde, že

člověk musí umět oddělit, což je teda hodně těžký, ale profesionální věci od nějakých osobních pocitů, že se Ti ten člověk může štítit, ale on by to neměl pocítit.

T: Jako myslíš klienta?

R: Klienta, potkáš nějakýho houmlesáka, kterej je fakt hnusnej, ale Ty jako profík by si s ním měl mluvit jako s člověkem a ne jako s houmlesákem, si myslím. Byste měli být partneři, což tohle vymezit, nebo si uvědomit, si myslím, je docela těžký. A hlavně to udělat teda. Takže tak vnímám tenhle přesah a ještě ten přesah, že to je církevní škola, tak to je jasný, že tu jsou některý ty teologický předměty, si myslím, že by jich mohlo bejt klidně ještě víc, a není to tím, že jsem věřící, když od toho odhlídnu, ale je to tím, že prostě to je věc, která, že nám křesťanství ovlivňuje kulturu a že to je jeden z hlavních pilířů, prostě čím víc o tom člověk ví, tak tím víc mi to přijde úžasnější, svým způsobem. A je to jenom ryze o těch informacích, může to být...to myšlení je tady v nás zakořeněné, ať chceme nebo nechceme, stejně jak komunismus. A s obojím se musíme nějak popasovat.

T: Tak přeju nám všem v této věci hodně štěstí a děkuji Ti.

R: To je všechno?

T: Hmm.

R: Tři papíry a ani to nebolelo.

T: No.

Příloha 5

Rozhovor č.5

T: Já mám první okruh otázek, který se týká rodiny a dětství, dospívání a toho, co dělali Tvoji rodiče a tak, jo? Takže první otázka, jestli máš oba rodiče a co dělají, kdybys mohl nějak stručně popsat, jaký mají zaměstnání, co v životě dělali a...

R: Rodiče mám oba. Taťka úplně na začátku dělal, myslím si, že úplně na začátku dělal v JZD, potom dělal na stadionu, tam se hrála vysoká soutěž, tak on jezdil, staral se o stadion a jezdil s autobusem.

T: On je vyučený?

R: Taťka je vyučený zedník a potom šel dělat do stavební firmy jedné a postupně se stal spolumasajitelem, pak majitelem a teďka podniká, má asi tři firmy, docela mu to jde. Mamka, ta dělá na poště, ta má gympl a potom dělala ještě někde, ale to dycky nějak chvilku, má tři děti, takže hodně času byla na mateřské a od té doby, co začal taťka podnikat, tak ona dělala u něho a teďka taky, já mám bráchu osmiletýho a tak ona se stará o něho, ještě s ním piše ukoly a tak a odpoledne dělá s taťkou, anebo ne s taťkou, ale dělá tam něco, co je potřeba.

T: Mělo to, co Tvoji rodiče dělali, když jsi vyrůstal a dospíval, mělo to potom nějaký vliv zásadní?

R: Já nevím, já už jsem zaměřený na to, že se ptáš ohledně školy, tak jestli to mám vztáhnout k té škole?

T: Můžeš úplně speciálně, jestli tam najdeš něco, nějaký souvislosti. Protože, jako takovej klasickej příklad je, že někdo má rodiče doktory, ty děti se v tom našli a taky se z nich stali potom doktoři.

R: Jako takovou souvislost v tom vůbec nevidím.

T: A když jsi přemýšlel o tom, co budeš dělat...

R: Když jsem přemýšlel o tom, co budu dělat, tak jsem na nic nepřišel a říkal jsem si, že asi, to zní jako tak nevím, no povýšeně, ale říkal jsem si, že to, co budu chtít dělat, to budu dělat a že to hledám.

T: Jasně.

R: Neměl jsem nikdy sen, že bych chtěl být doktor, nebo policajt nebo popelář.

T: Když ses potom po základce rozhodoval o tom, kam budeš dál na školu, podle čeho ses rozhodoval, co tam hrálo roli?

R: No tak to jsem chtěl, chtěl jsem jít na střední školu, to tak i doma chtěli, i já jsem to chtěl, no a tak jsem přemýšlel mezi gymplem a mezi něčím, nějakou jinou školou a chtěl jsem zůstat ve Vyškově, nabídka byla omezená, na gymplu jsem si říkal, že bych se asi musel učit, tak jsem šel na obchodku. A kvůli tomu, že jsem chtěl jít na střední školu, byla to ekonomická, taťka už podnikal v té době, tak jsem si říkal no jako a hlavně, že jsem chtěl jít do Vyškova a chtěl jsem dělat něco takovýho, abych se u toho nezapotil a aby to nebylo zas jako úplně něco, nějaká špatná škola, tak jsem šel na tu obchodku.

T: No a když ses potom během studia nebo ke konci té obchodky rozhodoval o tom, co budeš dělat dál...

R: Tak jsem nechtěl jít studovat, tak jsem pracoval a pak jsem si říkal, že je to jako blby bez vysoké a že bych mohl říkat, že jsem blbej, že jsem nešel na vysokou, anebo, že mi to pak bude někdy, tak jsem říkal já se tam přihlásím a zkusím se tam dostat, že někteří od nás, spousta lidí se tam ani nedostalo, tak jsem šel, přihlásil jsem se, dostal jsem se, byl jsem tam dva měsíce a odešel jsem z té vysoké a šel jsem...

T: Co to bylo za školu?

R:...to byla manažerská informatika a systémové inženýrství, ekonomika s počítačema a tak dál a v Brně na VUT, s ekonomikou to mělo souvislost dost, tak jsem myslel, že to a já jsem nechtěl studovat, neměl jsem motivaci, skončil jsem, pak jsem si dal zase nějaký přihlášky a skončil jsem u nás.

T: Jo a jak ses dověděl o Caritasce?

R: Náhodně z novin, jak byla příloha Kam na vysokou, nebo nějak tak se jmenovala, předtím jsem o ní neslyšel nikdy, našel jsem ji sám v novinách.

T: Dokážeš nějak zhodnotit to, jak Tě Tvoji rodiče vychovávali?

R: Otázka je to těžká teda, ale zkusím aspoň nějak tak základní body. Já nevím, jestli je to vhodné říkat, jestli takovy ty základy, jakože bych neměl lhát, prostě nějak poctivě se žít, nebylo hlavní vzdělání, že hlavně, aby byl člověk dobrej, ne aby měl třeba vzdělání vysoký, nebo něco takovýho, taky myslím, že mě docela vedli k pracovitosti, ale jako manuální spíš. A taky k takovým těm běžným věcem, jako je podělit se s ostatními, pomoci, když člověk může a tak. Jako to nevím, to vytahuju tady ty věci, co si myslím a nějak jsem tak celkově měl asi dost svobody, co bych chtěl dělat, žádný direktivní přístup.

T: A měl jsi během toho dětství nebo dospívání někoho, kdo byl pro Tebe autoritou, nebo nějakým vzorem? Ono každé pod těma slovy vnímá něco jinýho...

R: To ani spíš ne, já jsem totiž neposlouchal hudbu moc, v televizi jsem nikoho neměl, že bych měl nějakou osobnost, ve fotbale, jakože to vztahuju k tomu, co jsem dělal, to taky ne, ve škole, spíš bych řekl, že ne, jediné z domu naši, to je jasny, přirozená autorita, ale že by někdy zvnějšku, to ne.

T: Je někdo takovej dneska?

R: Částečně mě oslovili někteří přednášející, si říkám, že o tom přemýšlím, jako jestli jsou takový, jak vypadají, jak se chovají a tak to vztahuju k životu, tak jich si teďka všimám, v podstatě ještě jako autorita ne, ale jeden člověk, Petrik, spirituál na škole, tak se s nim, co jsem nastoupil na školu, tak jsem se s nim vic seznámil a občas setkám a pobavíme se a tak. Ale jinak kámoši, že, tak jak klasicky vždycky.

T: To jsem se chtěl ještě právě taky zeptat, jestli v té době, když ses rozhodoval o tom, co budeš dělat, jestli na to měli vliv vrstevníci, jako co dělali Tvoji kamarádi, jestli Tě to nějak ovlivňovalo, měnilo to nějak Tvuj pohled...

R: Každopádně jako jsem, to omezení bylo dany tím, že jsem byl na obchodce a všichni, kdo někam šel, tak šli na ekonomiku, nějak se to lišilo, to zaměření, ale všichni šli na vysokou ekonomickou a mě to ani tehdy moc nenapadlo, jakože bych šel taky někam, tak to bylo to omezení, tak to byla i náhoda, že jsem vůbec zkusil jinam na školu, na pajdák, tam šli ještě dva, ale jinak vůbec jsme nad tím nepřemýšleli a ti moji známý, tak to byli hodně taky ze školy a prostě buď mě to jako nedávalo, ne že bych to každopádně nezvládal, spíš naopak to zaměření té školy jsem cítil v té době.

T: Já se Tě teďka zeptám, blíž ke Caritasce, než si šel studovat Caritas, měl si nějakou představu o tom, co to znamená SP? A jestli jo, tak jak vypadala, co sis vybavil, když se řeklo SP, šel jsi to studovat, tak jakej byl ten obrázek?

R: Ať se snažím, jak chci, si to vybavit, tak vůbec nevím, myslím si, že jsem asi neměl, anebo měl, ale nějakěj částečnej laickej, omezenej pohled, myslím, že jsem nějaký povědomí o tom, co by to mohlo byt ani moc neměl, možná si člověk přečetl tam nějakou tu anotaci, nebo nějakěj ten profil studia, ale to je tak všechno asi, ale nejsem si jistej, jestli jsem to vůbec četl.

T: Co to pro Tebe znamená teďka, jak to vnímáš teď?

R: Teď to vnímám jako kreativní disciplínu a profesi, která sice není nějak společensky hodnocená, ale může poskytovat člověku, když jako my, uvažuju, že doděláme školu, tak získáme i nějakou, nějaký vzdělání, tak si myslím, že to může člověku poskytovat takovej klid a uplatnění, takovou realizaci celkovou a že to pole,

kde se člověk může uplatnit, je zase, není tak zúžený, že by si tam člověk nemohl najít něco a potom, že když to bude dělat pět let, tak že může zase zkusit něco dalšího, pokud bude chtít, pokud ne, tak zůstane, tak to vidím jako to, co si cením, ale je tam prostor pro to vzdělávání, a někdo pro to zaměření se třeba na psychologii, někdo víc na ekonomii, někdo víc na nějaké přístupy přímo už. Nebo přímou péčí, nebo management.

T: A jak vnímáš společenskou prestiž SP?

R: Já už jsem se o tom zmínil, že není sice moc vysoce hodnocená, myslím si, že se to zlepšilo, díky tomu zákonu, ale na to ses neptal, a teď si myslím, že když se řekne SP, tak přetrvává názor, že to je ta Zubatá z toho úřadu, z té sociálky, anebo i když se bavím s lidma, tak většinou řeknou to budeš dělat na sociálce? Takže tak to vidím, jakože každému si představí asi úředníka, postavení úředníka. Jakože jsem ještě neslyšel, když mě někdo nějak kladně hodnotil nějak jako jo, čoveče, podívej se, to je sociální pracovník.

T: Takže myslíš si, že ten status je spíš nízký?

R: Ten status myslím si, že je spíš nižší a pokud jde, jednak jako že na ni hodně lidí asi vůbec neví, co by to mohlo být a zase promítám tam sebe, to si myslím v podstatě já. Ale setkávám se s těma ohlasama ostatních, veřejnosti, jsou asi obdobný, ale myslím si, že by se to mělo zlepšit a že se to zlepšilo. A nestydím se za to. (*smích*)

T: Kdybych se Tě zeptal na nějaký Tvoje osobní hodnoty, jestli seš schopnej říct, jestli máš nějakou hodnotu prioritní, nebo eventuálně, jestli máš nějaký žebříček celej, jak vypadá a proč, proč to tak je vlastně?

R: K tomu když mám něco říct, tak asi, že ty moje hodnoty se, obecně je řeknu a potom, když budeš chtít, tak je můžu vyjmenovat ještě podrobněji...

T: Budu rád.

R: ...tak obecně je to tak, že to všechno hodnotím subjektivně, nechci přejímat žádný zákony, nařízení, vyhlášky, nebo nějaký obecný tradice, že se to snažím vztahovat k sobě a zvažovat potom jestli jo, nebo ne, a pak možná by korespondovali, nebo je zvažovat asi s těma křesťanskýma hodnotama, protože jsem věřící, a tak se snažím to reflektovat a přemýšlet o tom, ale nepřejímám. V podstatě ta hodnota je dobrý život a dobrý člověk, což pro mě znamená, že ten člověk má uspokojivý, dobrý společensky vztahy s ostatníma lidma, že má nějaký ty, pocit přijetí, bezpečí, jistě u mě není hodnota nějaký vysoký finanční výdělek, takový materiální uspokojení, to nehledám, nebo si to aspoň nepřipouštím (*smích*), ať tam je prostor...

T: Rezerva? (*smích*)

R: Teďka i díky studiu a všemu objevuju hodnotu lidí samotnejch, jenom tím, že se s nima setkávám, ať už vypadá ten člověk jak chce, nebo se chová, a vidím a taky si, nebo úplně nejvic možná asi hodnotim, bych hodnotil tu svobodu, viš? Já mám svobodu se rozhodnout a přijmout stanovisko a postavit se k tomu jakkoli chci, kdyby mě někdo přiložil pistolu k hlavě, tak já mu mužu říct, s tím nesouhlasim, nebo něco takovyho, tu svobodu Ti nikdo nevezme, i kdyby Tě zabil, tak toho si vážím, ale jinak nevím.

T: Jak se to odráží v Tvém přístupu k SP?

R: Teď je ta fáze pubescence, tedy vzdoru...

T: Tady v té oblasti?

R: Tady v té oblasti, snažím kriticky se na to dívat, viš, jakože se dívám, to se dělá špatně, nebo sociální pracovník v jistých ohledech je jenom třeba takovej vykonavatel té státní moci, nebo nějaký potíže naopak vyvolává, než aby je uklidňoval, takže si říkám, jakože bych to nechtěl, že i za cenu toho, že bych třeba měl nějaký neuspěchy, nebo že by mě vyhodili, tak že bych asi, já se snažim byt svůj, ale nevím, na co ses ptal. (*smích*)

T: Jak Tvoje hodnoty se odrážijou v Tvém přístupu k SP? Tys mi v podstatě odpověděl.

R: To sem odpověděl plus všechno to, co jsem jmenoval, já to vždycky zůžim, zobecním, to už že bych to chtěl dělat dobře, a dobře znamená jako tak, jak bych chtěl žít asi podobně, tak i vykonávat to, vykonávat to zaměstnání svoje, tu profesi. Tak jako když to vztáhneš k té otázce, jak jsem na ni odpovídal, tak to můžeš jenom, se před to může dosadit a jakože bych tak chtěl vykonávat svoje zaměstnání.

T: Já se Tě ještě zeptám blíž k té SP, jestli máš nějaký vzor? Vzor pro SP, nebo v SP? Jestli Tě třeba někdo nějak ovlivnil a muže to byt člověk, kterýho si potkal třeba během praxe, nebo někdo o kom si četl, že viš, že byl dobrej.

R: Nemám nějak kvůli tomu, že jsem o tom nepřemýšlel, znám takové osobnosti, no ale ty sou mě moc vzdálené na to abych od nich přejímal, nebo abych si jich vážil, a pak těch lidí co s nima dělali, já si jich vážím, ale zase na nich vidím spoustu takové třeba i naivity nebo neprofesionálnosti a tady toho všeho.

T: Vnímáš jejich chyby?

R: Ale ne, že bych to hodnotil negativně, já to hodnotim tak, jak, nebo spíš to přijímám tak, jak to je, ale zase se mě, nepotkal jsem nikoho, že bych si řekl, ten se

mě líbí, co dělá a líbí se mě jak to dělá. Tady u těch lidí třeba si můžu říct, že se mě líbí co dělají, ale ne třeba jak.

T: Jak ses vlastně dozvěděl, jak ses dostal na Caritas?

R: Já jsem si dával přihlášky a tak já jsem to vždycky házel asi ekonomka, práva a zemědělník a tady toto, takže jsem si to našel, našel jsem to v příloze v novinách, kam na školu, nebo něco takového, kam na výšku, tam jsem to našel a podal jsem přihlášku, pak jsem šel zkoušky.

T: Jednoduché.

R: Pak jsem zkusil ten pobyt na začátku [úvodní soustředění 1. ročníku] a říkal jsem, že uvidím, jaké to bude, kvůli tomu, že já jsem se zapsal ještě na jednu a tak jsem si říkal, když to nevyjde, jako když se mi to nebude líbit, teďka to byla křesťanská škola a sociální a to všechno tak nějak to jsem říkal, že uvidím, o co půjde a tak se mi to tak nějak líbilo, tak jsem zůstal.

T: A co byla ta druhá škola?

R: To byla ekologie s něčím, nevím, já už fakt, životní prostředí a půdní fond, tak nějak.

T: Já myslím, že jsem vyčerpal všechny svoje otázky.

Příloha 6

Rozhovor č.6

T: První otázka je, jestli máš oba dva rodiče a jestli ano, tak co v životě dělali a co dělají teďka, kdybys to nějak shrnula.

R: Tak mám oba rodiče. Chceš vědět i takové ty stavy nebo tak jako? Rozvody a to, nebo se budeš ještě ptat? Nebo tak?

T: To ani né, spíš tak kolik jim je, jaký mají vzdělání, co dělali a co dělají teď.

R: Tak taťka má střední nějakou školu s maturitou a dělá jako horník, ale spíš má zaměření na nějaké takové elektrikářské, nebo tak, nevím, toho fakt nevím přesně a mamka, ta je vyučená akorát, s tím, že nemohla studovat kvůli špatnému politickému profilu, takže myslím si, že by měla teda na něco, jí to táhne právě k tomu, jakože k sociální oblasti a tak, má oštrovatelský kurz a tyhle věci, akorát kvůli, že nás živí, tak do toho nejde dál, že nemění a je jím oboum čtyřicet sedm.

T: A táta dělá v tom oboru a máma je doma?

R: Ne, pracuje v sadech. Životice, naše chloubka. *(smích)*

T: Jak Tě to, co oni dělali, ovlivňovalo, když jsi byla malá, nebo potom, když jsi vyrůstala?

R: Když jsem byla malá, tak pracoval jenom taťka a mamka byla doma s tím, že si sem tam jako snažila něco najít a bylo to takové nic moc, že byla doma, až pak po rozvodu jí to hodně přinutilo, tak začla dělat různé brigády a takové ty práce a pak, teď už asi pět šest roků pracuje v těch sadech, a taťka, to mě nějak neovlivňuje, jenom z hlediska toho, že dostávám peníze, takže když občas je v takové té situaci, že má problémy v práci a musí si to nějak měnit, tak mě to nějak ovlivní.

T: Takže Vaši jsou rozvedení. Mělo to, co dělali, nějaký vliv na představy o tom, co budeš dělat Ty, když jsi přemýšlela o tom, co bys chtěla dělat?

R: Možná maminka, ta mě teda ovlivnila, protože, když jsem říkala takové ty svoje představy, co bych chtěla dělat, tak že jsem chtěla dělat buď medicínu, nebo psychologii, nebo něco takového, tak jí to hodně imponovalo, že se v tom hodně viděla, takže mě v tom podporovala a ona sama se hodně zajímala o hospice a tyhle věci, takže jí se to líbilo, ale jinak jsem si spíš sama nacházela to, co bych chtěla dělat.

T: Když ses potom rozhodovala o tom, na jakou střední školu půjdeš, tak podle čeho jsi volila?

R: *(smích)* Já jsem si myslela, že jsem chytrá, já jsem totiž šla už z pětky na gympl, takže to se nedalo tak moc posoudit a pak když bylo to období na gymplu, kdy bych se mohla rozhodovat, tak sem si říkala, že bych se spíš rozhodla pro nějakou zdravku, nebo něco takového, ale zůstala jsem.

T: Takže sis udělala gympl?

R: A tam jsem chtěla, tam se to právě střídalo přes tu psychiatrii, psychologii a fyzioterapii jsem taky chtěla dělat a něco takového a od psychologie jsem teda upustila pak a šla, kam šla.

T: Rozhodla ses pro Caritas.

R: Hmm.

T: A kde ses o té škole dozvěděla?

R: Myslím, že jsem si přečetla inzerát v novinách a pak to bylo nějak asi tři roky, než jsem se rozhodovala, kam pujdu, ale mezitím už nějakí kamarádi z mého okolí začli studovat Caritasku, takže já už jsem pak věděla, do čeho jdu a byla jsem trochu uražená. *(smích)*

T: Jak to?

R: Protože jsem chtěla být první, kdo půjde na takovou školu a pak mi to bylo zkaženo a ještě jsem šla vlastně po klukovi, o kterém se u nás říkalo, že je docela hloupý a vždycky se říkalo, když to udělal Vašek, tak to uděláš i Ty a *(smích)* mě to trochu naštvalo.

T: Máš sourozence?

R: Mám sestru.

T: Starší nebo mladší?

R: Mladší.

T: Hrála ona v tom nějakou roli, co budeš dělat Ty? Jakože jestli jste se o tom nějak bavili, jestli to nějak krystalizovalo zároveň s ní, nebo...

R: Myslím, že jsme se o tom ani nějak nebavili, že by mě to ani asi nějak moc neovlivnilo v té době. Já jsem spíš prožívala její, ona šla v té době jak já jsem končila, tak ona šla na střední, tak to jsem spíš prožívala víc a to moje, to se až tak neřešilo.

T: A co vrstevníci, měli nějaký vliv na tu volbu?

R: Mě všichni podporovali v té psychologii, když jsem chtěla jít a tady s tímhle to už byla spíš taková odnož, spíš mě nechápali, jako kdyby to bylo něco úplně jiného, než všichni ostatní chtěli, takže to bylo vždycky, že jsem ta sociální, že jsem ta socka (*smích*), my jsme měli málo peněz, tak říkali, že se mi to hodí.

T: Jak vnímáš výchovu svých rodičů, dokážeš to nějak posoudit, jak Tě vychovávaly, nějak to reflektovat?

R: Tak vliv otce je minimální, jakože tam nic výchovného moc necítím, jenom takové lehké záblesky, ale nemyslím si, že by mě to nějak pozitivně ovlivnilo a mamka asi jo, po hodnotovém zaměření a spíš, myslím si, že mě teda vychovávala dobře, že to dobře ústala a je to spíš takový vzor, víš, že té síly a toho, že se nemám vzdávat jako i obětování se do určité míry, ale zdravého, bez výčitek.

T: Takže máma Tě vedla k určitému dobrému jednání, k těm hodnotám, jo?

R: Taky k víře.

T: Byla pro Tebe teda v tomhle směru nějakou autoritou nebo vzorem?

R: Hmm.

T: Byl ještě někdo takovej? Promiň. Chtělas k tomu říct něco ještě? Já jsem Ti do toho skočil...

R: Ne, já spíš přemýšlím, jak to bylo v té době. Myslím si, že úplně přímý vzor nějaký jsem neměla, že jsem spíš toužila po tom být ten inovátor v tomhle, a jenom nějaké jakože okolo patnácti let třeba jsem byla na nějakých přednáškách od zajímavých lidí, vím že, na tom přelomu z gymplu, v tom čtvrtáku jsem hodně, mě zajímala Adopce na dálku, tak ten vzor byl vlastně otec Krejnický z Ukrajiny.

T: A to je kdo? Můžeš o něm jen pár slov?

R: On vlastně rozjel na Zakarpatské Ukrajině veškeré projekty pro lidi, co tam jsou, začínalo to myslím Adopcí na dálku, aby zlepšil tu situaci a teď se tam myslím i o staré lidi stará a o jiné potřebné (*smích*), už o tom nemám takový přehled jako tehdy, tak to možná taky mě tak...jo a dělala jsem, začla jsem v té době, asi ve třetáku, dělat osobní asistenci, tak to mě taky hnalo, s tím, že jsem dělala i kurz a i ti lidi právě, možná v té době dávala jsem si i přihlášku na fyzioterapii a tam mě ovlivnila jedna fyzioterapeutka, která měla hodně dobrý vztah k těm lidem a byla taková praktická, od rány, možná tak.

T: Máš nějaký vzor v současnosti? Je někdo takový? To může být kdokoli.

R: Žijící, nebo...

T: To je jedno, někdo má vzor už nežijící, že ho ani nepoznal, ale prostě ví o tom člověku tolik, že je pro něj vzorem a někdo má vzor žijící...

R: Já nevím, jestli mám úplně konkrétního člověka, o kterém bych si řekla, jakože je můj vzor, spíš mám určité vlastnosti, nebo zásady, kterých si všímám u lidí, je to jedna věc, třeba opravdovost právě ve vztahu k těm lidem a tak a když to vidím u někoho, koho potkám, tak si to jenom potvrdím, že je to dobré pro praxi, ale jinak jako ten ideologický, tak v poslední době Don Bosco.

T: A proč on zrovna?

R: Hmm.

T: Kdybys to vztahovala k těm jeho osobním charakteristikám nějak.

R: Právě že to přijetí, neodsuzování, hravost, ale současně odpovědnost, dal jasné hranice těm mladým, o které se staral, taková ta účast na všem s těmi lidmi, a taky víra, v Boha.

T: Máš nějaký vzor pro SP? Předpokládám, že to bude zas ten Don Bosco asi, ne?

R: Pro SP přímo?

T: No.

R: No to asi až tak ne, možná, že pro ten praktický aspekt mám jednu pracovníci se kterou jsem se setkala na praxi loni v Centru prevence primární a ta právě měla hodně dobře ošéfované jednání s klientelou po stránce psychologické, uměla dobře reagovat a reflektovat to, co vidí od těch lidí, to byli taky mladíši, docela. A současně byla taky taková, se smyslem pro humor a všechno, takže jo, taková bych chtěla asi být.

T: Jak jsi vnímala SP než jsi šla na Caritas? Vzpomínáš si, jaký jsi měla obrázek o tom, co to znamená?

R: Já myslím, že jsem neměla úplně jasnou představu vůbec co to je ta SP, spíš jsem čichla k některým těm částem jejím a myslela jsem si, že to je hlavně to, co poskytuje Charita, ty služby, anebo třeba ta osobní asistence, hospice, jenom to, co jsem znala na základě vlastní zkušenosti a pak jsem měla takovou tu další, ty škaredé paní ze sociálky, protože jsme vlastně byli pod sociálkou, brali jsme různé příspěvky, takže jsem potom měla ještě představu úřadu.

T: Jak to vnímáš teďka?

R: Teďka to beru jakože (*smích*), nejsem si úplně jistá jestli je SP sama o sobě úplně plnohodnotný obor, spíš mi přijde, že je to takový odrazový můstek pro ostatní, nebo možná opačně, že ty ostatní obory se stýkají v SP, já nevím, nemám ji úplně

vymezenou, pořád kdyby se mě někdo zeptal, nebo když se mě ptá co budeš dělat až to dostuduješ, tak mu neumím úplně přesně definovat, co to vlastně ten sociální pracovník je, tak jako když...ani z toho hlediska, že lidi nemají moc představu, když se řekne právník, tak většinou ví, i když to má taky různé odnože, ale u té SP mi to přijde furt těžké, fakt nevím (*smích*) a pro mě to teda je taky spíš odrazový můstek dál, že mi to nabídlo různé možnosti a já jsem se utvrdila dál, že se vrátím teda asi k té psychologii.

T: Jak vnímáš dneska úroveň společenské prestiže SP?

R: Co si myslím, tak ještě pořád není nějak vysoká ta prestiž, i vzhledem k platovému ohodnocení, i když zase na druhou stranu, třeba s tím sociálním zákonem novým, s tím jak se o tom mluvilo, tak si myslím, že o tom lidi aspoň víc ví, anebo mají větší představu, nebo rozhodně víc prestiž sociálního pracovníka je u těch, kteří jsou přímo v kontaktu s nějakou službou, nebo s dobrým sociálním pracovníkem.

T: Hraje pro Tebe roli ve studiu ta úroveň?

R: Úroveň čeho?

T: Prestiže, jakože někdo studuje třeba právě toho právníka, dejme tomu, protože je to společensky oceňovány, že to je kdesi vysoko.

R: Ne, to asi ne. Je to příjemný bonbon k tomu, ale asi ne.

T: Takže to asi ani nehrálo roli, když ses rozhodovala, že budeš studovat...tak teďka tady mám pár otázek, který se týkají těch hodnot, životních. Jestli seš schopna říct, jaký máš životní hodnoty, jestli máš nějakou nejvyšší, nebo jestli máš vůbec nějakou hierarchii, jak to vypadá u Tebe.

R: Tak to bude peklo, Ty jo (*smích*), tyhle otázky. No, já teď přemyslím z toho, protože jsem o tom psala, o důležitosti hodnot (*smích*).

T: Co jsi o tom psala?

R: Právě teď si říkám, že to asi nebylo až tak strašně ze mě (*smích*), moc nevím, jak to uchopit. Hodnoty...

T: Tak ber to osobně, jak to máš Ty. To mě zajímá.

R: Žebříček nemám nějaký, že bych si měla dělat nějaký žebříček, tak jsem spíš musela hodně si říkat, jakože nepřipadá mi to až tak zásadní si to žebříčkovat, víš co máš úplně nahoře a co tak, ale vím, co je pro mě důležité a vím, že kdybych to ztratila, tak že to bude špatně, třeba asi víra v Boha, i když je různá, tak je a myslím si, že už nezmizí úplně, pak přijetí okolím, vůbec vztahy obecně, ať už rodinné nebo

partnerské, nebo i přátelské, vztahy teda pro mě jsou hodně velká hodnota, asi i teda materiální zajištění, protože jsem dost dlouho žila, nebo naše rodina žila jenom z podpory, nebo z životního minima, takže vím, že je to docela kec s tím, že když máš všechno ostatní, tak ty peníze nepotřebuješ, vím, že je potřeba aspoň určitý standart, jako ne že bych chtěla hodně peněz, ale vím, že potřebuju nějaké...já nevím, jestli se, co všechno mám brát za hodnoty.

T: Tak co je pro Tebe důležité, to nemusíš podle něčeho, jak to kdo napsal, ale jak to máš Ty.

R:Právě, třeba, to už jsem říkala, upřímnost, opravdovost, dobry jednání, prožívání, určitá, to si myslím, že ještě moc nemám, ale vytrvalost v tom, když se pro něco rozhodneš, to docela obdivuju, s tím, že se, taková ta nezdolnost, nebo víra v to, že všechno nepůjde úplně hned, ale půjde to.

T: Co Tě formovalo v tom, že to máš takhle? Že mluvíš zrovna o těch věcech, kde jsou ty vlivy na to? Dokážeš to posoudit?

R:(*smích*) Můžu ti říct, že jsem se s tím narodila?

T: Jestli to tak vidíš, tak jistě, to můžeš vidět jakkoli.

R: To asi ne. No, jakože nebudu vědět zase úplně konkrétně, ale myslím si, že zčásti z toho, co jsem třeba přečetla, zažila, z reakcí okolí na to, jak se chovám třeba, právě z toho, že jsem nic neměla až tak zadarmo.

T: Dokážeš nějak posoudit, to, jak se ty hodnoty odrážijou v Tvym jednání, dejme tomu v rámci studia SP nebo i praxe SP?

R: Rozhodně v důvěře, jakmile třeba vidím člověka, který je na tom podobně hodnotově, i když já to nemám tak moc jasně definované, tak pocitově jako, tak mu víc věřím a dokážu ho přijmout jako někoho, kdo by mě něco naučil, že mi dělá problém trošku vzít lidi, kteří mi nesedí úplně tím, jak se chovají, i když třeba něco i taky mě mohlo obohatit, ale moc, jde mi to trochu proti srsti, takže v tomhle měřítku a pak taky to...můžeš mi ještě zopakovat tu otázku, prosím Tě, jak je přesně?

T: Ta otázka přesně zní, jestli Tvoje hodnoty ovlivňují Tvoje jednání v praxi nebo studiu SP, jak se to odráží?

R: Celkově, taková ta hodnota lásky a přijetí, to si myslím, že se odráží hodně, protože jinak bych to nemohla asi ani dělat tu práci s těma lidma, vůbec (*smích*). To je asi tak všechno k tomu.

T: A jak to souvisí s tím, že seš věřící? Ty seš katolička?

R: Tak Bůh je pro mě absolutní vzor všeho toho, co by mělo být, jak v SP, tak i v životě, takže se to snažím nějak reflektovat, takže myslím si, že mě to ovlivňuje hodně a minimálně taky třeba už jenom v tom, když sama cítím nejistotu, tak jako určitá opora, útěcha a nejenom jako vzor. Rozhodně to není ten ideál nahoře, ale spíš někdo s kým to můžu prožívat celé. To, že bych měla vidět Boha v bližních, tak nevím jestli úplně prožívám až tak, zatím o tom jenom vím, takže nevím, jestli to mám ještě zažité, to spíš ne, vím o tom a snažím se k tomu i dospět. Ale rozhodně to až tak nevytahuju na světlo. Když se mě třeba na to někdo, že bych to v práci se snažila protlačit to, že sem věřící a že by to byla ta správná cesta pro ty lidi, protože vím, že, je to rozhodně dobré, víra v Boha, ale vím, že ne každý k tomu musí dospět stejně, jakože třeba jinak, že to netlačím, když se mě třeba zeptají, tak upřímně odpovídám a tak.

T: A bylo, nebo je to pro Tebe určitou motivací pro tu SP, pro studium?

R: S ohledem na školu to byla motivace, že je to křesťanská škola, protože třeba na střední nebylo moc věřících lidí a já jsem byla v tom období taková strašně nabytá, z té víry, tak jsem si říkala, to bude škola, kde se budou probírat tyhle věci, proto jsem byla docela zklamaná, ze začátku, že je tady tak třetina věřících lidí, těch praktikujících a teď už to vidím jinak, jsem spíš ráda, že nejsem v takovém inkubátoru malém katolickém, že mě to hodně obohatilo i v toleranci a ve všem a ještě prosím Tě, já jsem se zase ztratila v tom...

T: Ne, mluv.

R: Jo, ale já jsem zapoměla tu otázku! (*smích*)

T: Jak podle Tebe Tvá víra ovlivňuje Tvoji motivaci ke studiu?

R: Jo, motivaci...no a teď vím, i třeba, jak jsi mi říkal Ty, že ten systém půjde třeba do háje a tak, tak vím, že skrze tu víru a to že mi to dává, i když selže ten systém, tak vím, že to, co ošetřuje SP, tak je do určité míry podstata i víry. Víš, ta pomoc bližnímu a takové ty věci, takže tohle nezmizí, takže pro mě je to úplně jako taková ta motivace, i když selže celý systém, takže já se budu chovat sociálně.

T: To zní skvěle.

R: To jsem teď vymyslela. (*smích*)

T: To je báječný. Ještě tady mám poslední otázku, já jsem ju tam původně ani nedával, ale stejně se každého ptám, co pro Tebe znamená studium na Caritas vůbec, můžeš klidně shrnout, my už teďka končíme...

R: Vždycky říkám, že jsem hodně ráda, že jsem na téhle škole, ani ne z toho hlediska až tak, jako kdyby, myslím si že bych měla třeba intelektem nebo něčím na těžší školu, ale Caritaska mě hodně od prváku obohacuje tím, jakože mi otvírá různé příležitosti, jakože nejsem v takové té buňce, ale přes já nevím přednášky, koncerty, besedy, lidi zajímavé, teď už sice potom tak nelačním, jako třeba v prváku, už si víc vybírám a jdu po té kvalitě, ze začátku jsem to brala úplně všechno, bez nějakého filtru, ale to, že mi to pomohlo rozhodně si udělat na dost věcí názor. Ne úplně tou výukou, ta si nemyslím, že je úplně dobře ještě propracovaná v některých předmětech, zbytečně moc takového plácání, teorií a tak, ale já mám ráda hodně osobní zkušenost, takže mě vždycky zaujme i ve výuce, všude, osobní zkušenost spojená s tím, že vím, že je ten člověk našlapaný i vědomostně, tak toto a jinak v něčem je Caritaska taky docela taková uzavřená, jsem ráda, že nebydlím na koleji a studium celkově, mám Caritasku spojenou s Olomoucí, úplně jiný život, větší samostatnost, těším se vždycky, když sem jedu a taky dost kvalitních přátelství, na základě třeba spolužáků, nebo lidí okolo Caritas.

T: Jestli chceš, můžu Ti to potom dat, vystříhnout odpověď tady na tu otázku a dám Ti nahrávku, můžeš ji použít u absolutorii.

R: *(smích)* Myslíš, že bych s tím měla úspěch?

T: *(smích)* No. Chtěla bys ještě něco dodat, nebo doplnit, k něčemu...

R: Nevim, jakože asi ani ne.

T: Tak potom Ti moc děkuju za rozhovor.

Příloha 7

Milé kolegyně, milí
kolegové,

v rámci tvorby mé absolventské a bakalářské práce si Vás dovoluji
požádat o malou výpomoc.

Společné téma mých prací zní **Motivace studentů denní
formy oboru Charitativní a sociální práce CARITAS
VOŠs Olomouc ke studiu.**

Jednoduše: **snažím se zjistit, co nás ke studiu sociální práce vedlo
a vede, jaké jsou naše pohnutky a kde pramení naše touha naučit
se cosi, co by nám mělo umožnit kvalitně a efektivně pomáhat.**

Nedílnou a zcela *klíčovou součástí mé práce je zjistit od Vás,
konkrétních jednotlivců, odpovědi na předem připravené otázky
týkající se popsané problematiky, a sice technikou
polostrukturovaného rozhovoru.*

**Proto Vás srdečně prosím, buďte tak laskaví a věnujte mi
jednotlivě asi 1 hodinu svého drahocenného času.** Stanete se tak
malým, ale já doufám, že významným příspěvkem v mozaice, kterou u
nás zatím skládá jen několik málo lidí. Anonymita je samozřejmostí, etika
má nade mnou prst stále vztyčený!
Je na Vás, kdy a kde se sejdeme - rád se přizpůsobím Vaším
možnostem, abych Vás pozval do kavárny, vinárny či kamkoli, kde se
budeme cítit pro daný účel příjemně.

S pozdravem

Lukáš Bednařík

ICQ: 380834307

Skype:
luke.bednarik
Mobil: 777 956
499